

Italijansko napredovanje v Epiru

Iz Rima poročajo, da so italijanske čete zavzele Janino - Angleži se pripravljajo na pomorsko ofenzivo - Angleška letala so izvršila prvi napad na Napoli - Grčija razpolaga z močnim letalstvom

RIM, 2. nov. Italijanski vojni dopisnik javlja pozno v noči: Fašistične alpinske čete so z naskokom zavzele utrjeno mesto Janino, ki šteje 20.485 prebivalcev in leži skoro 60 km od albanske meje, ob istoimenem jezeru. Vrhovno poveljstvo italijanske vojske pa javlja, da se je vdalo 89 grških naselij s 35.000 prebivalci ob albansko-grški meji. Strateški del pristanišča v Patrasu ob vходу v Korinški zaliv je popolnoma razdejano.

Poročila z grških bojišč

ITALIJANI POTRJUJEJO

RIM, 2. nov. Stefani. »Popolo di Roma« piše o operacijah v Grčiji in pravi, da bodo Grki poizkušali muditi glavni odpor na tako zvanem Metaxasovi črti. Grčija se je dala zapeljati, z Veliko Britanijo je računala s tem, da bo prej ali slej došlo do vojne z Italijo. »Corriere della Sera« piše, da so italske čete dosegle Janino ter zavzele kraje, ki so izključno albanski. Italija je vedno spoštovala grško civilizacijo in ni nikoli nastopala proti njenim spomenikom klasične kulture, docim so Angleži n. pr. opustošili Akropol.

POTEK OPERACIJ

ATENE, 2. nov. CBS. Iz Aten javljajo, da so v minulih dneh bojev z Italijo zavrnil sovražne napade ter zajeli večje število fašističnih vojakov. V Rimu je bil dvakrat dan znak za alarm, toda letala niso odrgla bomb. V Pireju je eksplodiralo več bomb. Prodiranje ene izmed

dveh italijanskih kolon k Janini so Grki z uspehom zavrnil. Dve italijanski letali sta bili sestreljeni nad Solunom. Bombe so zadele tudi bolnišnico v Solunu in ubile 15 oseb. Močno skupino italijanskih bombnikov je zavrnila grška protiletalska baterija že pri Lerinu.

BOMBARDIRANA PROGA

ATENE, 2. nov. CBS. Železniška proga med Atenami in Solunom je bila bombardirana od italijanskih letal blizu Soluna.

PRED ANGLEŠKO OFENZIVO

LONDON, 2. nov. CBS. Pomorski dopisnik iz Sredozemlja in ugledne osebnosti v Londonu izjavljajo, da je skoro pričakovati velike angleške pomorske ofenzive v sredozemskih vodah. »Prišel je čas, da začne angleška mornarica z veliko ofenzivo proti Italiji«, menijo v odločilnih krogih Londona.

Angleški napad na Napoli

LONDON, 2. nov. CBS. Angleška letala so, kakor javlja letalsko ministrstvo, napadla v pretekli noči Napoli. V eni uri so prileteli angleški bombniki trikrat nad mesto, bombardirali rafinerije olja, rezervoarje bencina, tovarne ter železniške postaje in križišča. To je bil prvi letalski napad na južno Italijo. Iz Rima javljajo, da je bil en mrtev in več ranjenih. Prvi naval bombnikov je bil koncentriran na rafinerije olja in rezervne tanke bencina.

Italijani o grškem letalstvu

RIM, 2. nov. Stefani. V decembru 1939 so ustanovili v Atenah ministrstvo za letalstvo, ki ga je prevzel v vodstvo sam Metaxas. Ta je reorganiziral in dvignil grško letalstvo po smernicah in sili,

ki ni v razmerju s potrebami grške države in nje obrambe. Glavne grške baze so v Tatoi, Larisi in Tesaliji in v Solunu. Posebno povoljna za letališča je tesalska ravnina. Po vsej Grčiji je blizu

50 drugih letališč, največ seveda v Tesaliji in Makedoniji. Vsa ta letališča so namenjena napadom na Albanijo. Ni treba naglasiti, da je Grčija izven letališč spalnirala še celo vrsto letalskih pristališč in zasilnih prostorov v gorah in drugod po polotoku. Grška letalska sila, ki je bila zgrajena posebno v zadnjem letu, je večja kot terjajo dejanske potrebe državne obrambe. Zato obremenjuje grško gospodarstvo. Izven letališč je

premnogo rezervoarjev za bencin. Jasno je, da gre tu tudi za pogonske rezerve za letalske napade iz Grčije preko morja. Vse grško zrakoplovstvo tvorijo aparati angleškega tipa, piloti in drugi strokovnjaki so vzgojeni po angleškem načinu. Z eno besedo, Velika Britanija je vzela od Grčije letalska oporišča za napadalne namene proti Italiji, zaključuje »Messaggero« svoja izvajanja.

Še vedno napetost na Daljnem vzhodu

TOKIO, 2. nov. DNB. Japonski tisk še dalje obširno komentira stališče USA nasproti Japoniji. »Tokio Niči Niči« piše, da akcija USA na Daljnem vzhodu ne more biti več presojana samo kot ukrep varnosti, ampak jo je treba smatrati za nevarnost, ki prihaja za Japonijo s strani Amerike. USA kopiči ogromne količine vojnega materiala v Rangoonu in v Manili ter ga stavi na razpolago maršalu Čangkajsku. Ta material se pa kopiči formalno pod pretvezo lastne potrebe. Dve ameriški tovarni za letala sta že ustanovili na Filipinih podružnici.

Ameriška mornarica je zbrana okoli Manille in ima stalno vajo. V Hongkongu in Singaporeu so častniki ameriške vojske. Ameriške čete, ki so še na Kitajskem, so dobile fajn nalog. Naj bodo pripravljena v primeru potrebe za prevoz. V Šanghaju so bila tudi pogajanja med šefi angleške in ameriške vojske. Vse to so jasni znaki ameriških namer. List pravi dalje, da imajo USA v bližini Filipinov 150 bolnih ladij. Končno se pa USA tudi trudijo, da ovirajo pogajanja Japoncev z Indokino in Holandsko Vzhodno Indijo.

Angleži in Poljaki zapuste Romunijo

BUKAREŠTA, 2. nov. DNB. Tukajšnji poučeni krogi trdijo, da bo angleški poslanik v Bukarešti v najkrajšem času z vsem osebjem odpotoval iz Romunije. Angleška vlada je že prej sklenila odpoklicati svojega poslanika, je pa bil termin odhoda prepuščen poslaniku samemu. Istočasno bodo odpotovali iz Romunije

tudi vsi oni Angleži, ki so še ostali tu, a jih je le malo. Med njimi so tudi angleški novinarji. Dalje bodo odpotovali z Angleži člani poljskega poslanstva, kolikor so še v Romuniji. Angleži in Poljaki bodo odpotovali deloma v Turčijo, a deloma v Bolgarijo, od koder bodo skušali po najkrajši poti priti v Anglijo.

Ugoden potek japonsko-sovjetskih pogajanj

TOKIO, 2. nov. Stefani. Kakor se je izvedelo, potekajo japonsko-sovjetska pogajanja povoljno in je treba že v kratkem pričakovati podpis sporazuma o prijateljstvu in nenapadanju.

NEMŠKE LADJE MORAJU IZ AMERIKE

NEW YORK, 2. nov. Reuter. Vsi nemški parniki, ki so v ameriških lukah, so

prejeli ukaz, naj jih zapuste. Nemška mornarska ladja »Rio Grande« je že zapustila pristanišče Rio Grande do Sul, parnik »Helgoland« pa pristanišče Kolumbije.

MADŽARI NEZADOVOLJNI Z LONDONOM

BUDIMPEŠTA, 2. nov. Stefani. Madžarski listi so nezadovoljni s komentarji londonskega radia o govoru madžarskega poljedelskega ministra grofa Telekija v Italiji, ko je dejal, da bo Madžarska, če treba, nudila silam osl živež preko svojih obveznosti. Pri tem pa ni rečeno, kakor sodijo v Londonu, da bi si moral madžarski narod zaradi tega odtrgati od svojih ust.

Izjava Haile Selassie

LONDON, 2. nov. C. B. S. Britanski radio je javil v minili noči iz Sudana, da je bivši cesar Abesinije, Haile Selassie, v intervjuju z vojnim dopisnikom izjavil,

da se bo boril na čelu svojih rojakov proti Italiji. Pričakujemo pomoči Angležev, ki naj osvobode narode izpod sedanjega jarma. Abesinija sama se bo borila proti Italiji. Trdno verujem v končno zmago.

S Francijo ni mirovnih pogajanj

Italijanske zahteve so ostale nespremenjene — Italija zagovarja dalje tudi španske revindikacije nasproti Franciji — Popolno soglasje med Italijo in Nemčijo

WASHINGTON, 2. nov. Reuter. Francoski veleposlanik v Washingtonu je izjavil po svojem razgovoru s Sumnerjem Wellesom, da je obvestil ameriško vlado, da se pogajanja Francije z Nemčijo ne nanašajo niti na izročitev kalnih področij niti na sklenitev miru. Na podlagi obvestil, ki jih je prejel uradno iz Vichyja more izjaviti, da Nemčija ni stavila francoski vladi nobenih predlogov za sklenitev formalnega miru.

CURIH, 2. nov. ZPV. »Nene Zürcher Zeitung« poroča, da sledi iz zadnje Pétaistrove izjave, da pogajanja z Nemčijo še niso tako daleč napredovala, kakor bi kdo utegnil misliti. Pétaim je pristal samo na sodelovanje z Nemčijo, a o obliki tega sodelovanja bo treba še razpravljati. Glavno delo se mora torej šele izvršiti. Kar je bilo doslej storjeno, je le ublažitev napetosti, da se pogajanja omočijo. Prezgoda je tudi govoriti o sklenitvi miru. Za enkrat so med obema državama samo ustavljene sovražnosti, ka-

terih pogoji bodo naravno ublaženi.

CASABLANCA, 2. nov. Reuter. General Weygand pravi v nekem članku, ki ga je objavil v uradnem francoskem glasilu v Maroku, da so vse vesti, ki govorijo o odstopitvah francoskih ozemelj bodisi v Evropi bodisi v kolonijah, kakor tudi o izročitvi oporišč sovražnikom, neresnične. Vlada maršala Pétaima ni odstopila ničesar, kar bi bilo nasprotno francoski časti in interesom, in tudi ne bo.

CURIH, 2. nov. ZPV. Kakor poročajo švicarski listi iz Vichyja, je izzvala uradna italijanska izjava, da ostanejo italijanske zahteve nasproti Franciji nespremenjene, v Franciji veliko presenečenje. Francoski javnosti ta objava še ni znana v celoti, ker je listi niso smeli objaviti. Francozi so doslej verjeli zatrevanju, da so sovražnikove zahteve »tako blage, kakor je le mogoče«. K temu pa prihaja še vest iz Rima, da Italija podpira tudi vse španske zahteve nasproti Franciji.

RIM, 2. nov. ZPV. Ob priliki nemške uradne objave, v kateri je precizirano stališče sil osi o sodelovanju s Francijo, pravi Mario Appellius v »Popolo d'Italia«, da obstaja med Italijo in Nemčijo v tem vprašanju popolno soglasje. Smernice za pogajanja s Francijo so bile določene na sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem na Brennerju. V Firenzi je Hitler podrobno obvestil Mussolinija o doseženih rezultatih. Tu je bil dosežen tudi sporazum za nadaljnje postopanje. Zato na sestanku med Hitlerjem in Pétaimom ni bil dosežen noben veljaven sporazum, ampak je bila le pripravljena ugodna podlaga za nadaljnja pogajanja. Italijanske in nemške zahteve nasproti Franciji so enakopravne in Italija jih ne more spremeniti. Te zahteve ne predstavljajo nobenega osvajanja, ampak samo popravev zgodovinske krivice in obnovo pravih narodnostnih in zemljepisnih mej Italije, ki mora zopet dobiti ozemlja, ki so vedno bila italijanska.

Turčija bo samo stala na straži

Izjava prezidenta turške republike o stališču Turčije v sedanjem konfliktu — Dobri odnošaji s Sovjetsko zvezo, prijateljstvo z Veliko Britanijo

ANKARA, 2. nov. Anat. Agencija. Prezident turške republike İsmet İnönü je imel včeraj govor o turški zunanji politiki, posebno z ozirom na sedanji konflikt na Balkanu. İnönü je v začetku svojega govora opisal razvoj vojne v Evropi, ki traja že 14 mesecev in ima vse pogoje, da se razširi v svetovno vojno. Vsi znaki tudi kažejo, da bo vojna še dolgo trajala. Na vse to je treba gledati z obžalovanjem za nazadovanje civilizacije. Turčija sama je doslej mogla še ostati izven konfliktov in svobodna. Od zadnje njegove izjave se pa stališče Turčije ni spremenilo. Ta politika sloni na neodvisnosti in nedotakljivosti. Turčija ne

prepusti nikomur pedij zemlje, a tudi od nikogar ničesar ne terja. Tudi nikogar ne ogroža. Stališče nevojskujouče države izključuje vsako udeleževanje kogar koli proti komer koli s turškega ozemlja. Turčija bo take poizkuse tudi v nadalje onemogočila in se v vojni ne bo vmešala, ako ne bo prisiljena.

Najnovejši razvoj vojne pa zasluži posebno turško pozornost. Prijateljska Grčija je bila na nesrečo potegnjena v vojno. Mi ravno sedaj proučujemo skupno z našo zaveznicco Veliko Britanijo položaj, ki je zaradi tega nastal. Upamo, da bodo politična načela, o katerih sem vam zgoraj govoril, služila za to, da zavarujejo

našo varnost v bodočnosti, kakor so tudi dosedaj obvarovala našo državo pred strahotami vojne. V krizi, ki jo preživlja svet, se razvijajo naši odnosi s sosednjimi, kakor tudi z oddaljenimi državami povsem normalno. Naši odnosi s Sovjetsko Rusijo so polni zaupanja. Ti odnošaji, ki so stari skoraj že 20 let, so nalezli na gotove težave, ki pa se ne morajo pripisati nobeni izmed naših dveh držav. V zadnjem času so postali ti odnošaji ponovno prijateljski in pomenijo sedaj dejstvo, ki je samo po sebi izrednega pomena. Naši dve državi sta dolžni, da nadaljujeta s takimi odnošaji ne glede na druge vplive. Prepričani smo, da bo ta

politika jutri prav tako plodna za obe strani, kakor je bila včeraj, ter da bo služila le interesom obeh držav in nobenemu ne bo povzročila škode.

Možno je in tudi verjetno, da je pred nami še dolga doba trpljenja za vse človeštvo. V tem času bomo ostali budni napram vsemu, kar se tiče naših življenjskih interesov, ter ostali tudi zvesti našim prijateljstvom in našim zaveznicom. V trenutku, ko se Anglija v takih prilikah in herojski borbi bori za svoj obstanek, smatramo za svojo dolžnost izjaviti, da so zavezniške vezi, ki nas družijo z njo, čvrste in neomajne.

ANKARA, 2. nov. Reuter. Predsednik Turčije, İsmet İnönü, je v svojem govoru naglasil, da je zaveznik Velike Britanije in velik prijatelj Grčije. Turčija si cer ne bo šla sedaj v vojno. Odnosaj Turčije do sovjetske Rusije so odlični. Turčija za enkrat ne bo dajala iniciativ, pazila pa bo skrbno na vse, kar se dogaja na Balkanu.

Slabo vreme ovira letalsko vojno

Nemška letala so ponoči izvršila le omejene napade na Anglijo, dočim so angleška letala zopet napadla Nemčijo in Amsterdam

VČERAJSNJE NEMŠKO POROČILO

BERLIN, 2. nov. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo včeraj sledeče uradno vojno poročilo: Posebno neugodne vremenske prilike so angleško letalstvo primorale, da opusti vsako aktivnost. Nemško letalstvo pa je kljub temu nadaljevalo z napadi na London in druge vojaško važne cilje v južni in zahodni Angliji. V jugozahodnem delu Londona je nemško letalstvo bombardiralo železniške naprave in velike tovarne, v katerih so nastali požari. V Birminghamu in v južnem delu Bristolu so bile uspešno bombardirane tovarne za oboroževanje. O priliki napada na neko skladišče municije zahodno od Londona je zletelo v zrak več skladišč municije. Zaradi poškodovane proge se je iztiril neki brzovlak. Pri ostalih napadih na angleška letališča so bila zadeta skladišča in barake. Večje število angleških letal, ki so bila na tleh, je bilo napadeno s strojnimi ognjem in močno poškodovano. V zahodno-irskih vodah je bila potopljena neka angleška tovorna ladja s 6000 tonami. Na jugovzhodni angleški obali je neki nemški bombnik razpršil neki angleški konvoj. Na zahodni norveški obali je bilo v letalski bitki sestreljeno sovražno letalo tipa »Lokhead-Hudson«. Ladja za pobiranje min je sestrelila v istem odseku neko drugo angleško letalo. Nemško letalstvo ni izgubilo nobenega aparata.

DANAŠNJE POROČILO

BERLIN, 2. nov. Službena nemška agencija javlja, da so nemški bombniki potopili v petek devet parnikov s skupno tonažo 29.000 ton. Zadet je bil tudi manjši angleški rušilec. Ob napadu na Anglijo je bilo sestreljenih 11 angleških letal, eno nemško letalo se ni vrnilo. V četrtek sta bili dve angleški letali zrušeni ob norveški obali. Napadena so bila in poškodovana skladišča municije v Birminghamu, Bristolu in Londonu.

BERLIN, 2. novembra. DNB V minulem meglenem vremenu so skušali Angleži spraviti čim več transportov po morju v svoje luke. Zato so bila nemška letala zelo aktivna ter so napadla in razgnala mnogo konvojov. Ob tej priliki je bilo potopljenih 13 transportnih parnikov z nosilnostjo 47.000 ton ter ošale ladje, skupno tonažo 36.000 ton. Vsi napadi so bili izvršeni nad jugovzhodno obalo Anglije. Ladje so bile večkrat presekanе z bombami na polovico. Zadata je bila tudi neka križarka.

NAPAD NA AMSTERDAM

BERLIN, 2. novembra. DNB. Angleška letala so vrgla včeraj bombe na Amsterdam. Bombe so padale na gosto poseljene dele mesta. Zadata je tudi neka žolnšnica. Po prvih vesteh je bilo ubitih 19 vojakov-ranjenecv in 9 civilistov. Število ranjenih ni znano. Del letal se je skušal približati Berlinu, a je bil zavrnjen. Sovražna letala so letela v smeri z juga na sever ter bombardirala vasi in kraje, ki niso v nikaki zvezi z vojaškimi objekti.

ANGLEŠKA POROČILA

LONDON, 2. nov. Reuter. Nočni napad na London se je začel zgodaj v petek. Reflektorji so razsvetlili nebo, a an-

gleški lovci so pregnali sovražne bombnike. Nemška letala so preletela tudi severovzhodno Škotsko in Anglijo. Sestreljeno je bilo 9 nemških letal, pogrešajo šest angleških lovcev.

LONDON, 2. nov. Reuter. Sovražna letala so skušala vdreti nad London, a so jih domača zavrnila. Odbiti so bili trije zaporedni napadi, angleški lovci so razgnali mnoge sovražne formacije letal po Angliji. Le nekaj bomb je padlo na en okraj Londona.

ANGELZI ZOPET NAD NEMČIJO

LONDON, 2. novembra. Reuter. Letalsko ministrstvo javlja, da so napadi v

Pred nemško-sovjetsko konferenco?

BUKAREŠTA, 2. nov. CBS. Romunski krogi javljajo, da je v kratkem pričakovati posvetovalne konference med Nemčijo in sovjetsko Rusijo glede novega položaja na Balkanu in Bliznjem vzhodu.

GLEISE-HORSTENAU O LETALSKI VOJNI

BERLIN, 2. novembra. DNB. Nemški vojaški strokovnjak general Gleise-Horstenau je v svojem tedenskem poročilu o položaju v zračni vojni naglasil, da se ta od časa do časa popravlja. Od 7. septembra, od kar se je začela zračna vojna z Anglijo, ima Nemčija ves čas iniciativo v rokah. Sovražnik ni imel niti trenutka oddiha. Angleške nade, da jim bo meglena jesen dober zaveznik, so propadle. Nemško letalstvo, visoka tehnika in premišljena taktika žanje uspehe, nemška letala lahko napadajo vsak čas, podnevi ali ponoči. Premoč nemških lovcev prihaja vidno do izraza. Angleški barazni sistem nam ne more do živga. Mimo Londona smo napadli vse industrijske centre Anglije in Škotske. Angleži so že primorani, izkoriščati v večji meri le zahodne luke. Največji uspeh je bila potopitev 42.000 tonskega »Empress of Britain«. Dne 26. oktobra je pomorska artilerija sestrelila 90 sovražnih letal, dejstvo, da tudi nemška vojna mornarica uspešno sodeluje z letalstvom. Neprecenljivo je tudi italijansko sodelovanje v napadih na Anglijo, ki bo tako pripomoglo k skupnemu uničenju imperija. Nemško zrakoplovstvo se stalno izpopolnjuje in bo v bodoče še krepkeje napadalo Veliko Britanijo na njenih tleh.

ROMUNSKA MLADINA V NEMČIJO

BUKAREŠTA, 2. nov. DNB. V Nemčijo so odpotovali na povabilo nemške nacistične mladine oddelki romunske mladine. Danes se bodo ustavili na Dunaju, od tod gredo v Monakovo.

CHAMBERLAIN NE GRE V AMERIKO

LONDON, 2. nov. Reuter. Ko je bil Chamberlain opozorjen na ameriške vesti, da se odpravlja na pot v Ameriko, je izjavil, da so te vesti tako smešne, da ne zaslužijo demantija. Chamberlain sploh ne namerava iti v Ameriko.

noči od petka na soboto trajali nekaj ur ter so veljali tako Londonu kakor ostali Angliji. Davi so bili napadi na London ponovljeni. Škoda ni velika, bilo je nekaj človeških žrtev. Angleška letala so krožila nad Berlinom ter bombardirala industrijske naprave v srednji in zahodni Nemčiji.

STRELJANJE ČEZ KANAL

LONDON, 2. novembra. Reuter. Sinoči so nemški daljnostrelni topovi pri Calaisu stopili v akcijo. Angleški težki topovi pri Doverju so odgovorili in zasuli z granatami nasprotno obalo.

TUJA LETALA NAD ŠVICO

LONDON, 2. novembra. Reuter. Po vesteh londonskega radia so ponoči tuja letala letela nad Švico.

BERN, 2. novembra. Stefani. Švicarski generalni štab javlja, da so tuja letala letela preko Švice. Ker je bilo slabo vreme, niso mogle baterije v akcijo. Letala so letela v smeri z juga na sever.

EKVADORSKI LETALCI V USA

LIMA, 2. novembra. DNB. Vlada se pogaja z USA o razširjenju delokroga ameriške misije v Ekvadorju. Poslanih bo večje število letalcev in častnikov na vezbanje v USA.

Seja Zveze avtobusnih podjetnikov

Maribor, 2. novembra. Zveza avtobusnih podjetnikov kraljevine Jugoslavije s sedežem v Novem Sadu je sklicala za danes plenarno sejo z ozirom na izredne prilike, v katerih se nahajamo in na težkoče, ki se stavijo avtobusnem prometu na pot. Za kraj zborovanja je bil izbran Maribor, ker so mariborska MP gostoljubno povabila predstavnikve zvezine uprave, da prisostvujejo jutrišnji otvoritvi mestnih avtobusnih garaž.

Med številnimi zastopniki avtobusnega prometa v državi prisostvujejo današnji seji v mestni posvetovalnici, ki v času poročila še traja, predsednik Zveze senator Anton Mihalović, glavni tajnik I. Gračanin, predsednik Združenja avtobusnih podjetij za Slovenijo Anton Fazarinc iz Celja, Dušan Babič, preds. Združenja donavske banovine, Klemenč Stjepan, podpreds. Udruženja v Zagrebu, Simo Kuč, preds. Udruženja iz Sarajeva, ter mnogi drugi iz Beograda, Skoplja, Banjaluke, Novega Sada itd., mariborska Mestna podjetja zastopa ravnatelj Jože Stabej, kot predstavnik ministrstva za promet pa je navzoč sekretar gen. dir. drž. žel. Dragotin Prezelj.

Na seji bodo razpravljali o važnih vprašanjih avtobusnega prometa, kakor nabavi pogonskih sredstev, gum, novih vozil, o stanju cest in cestnem prispevku itd.

Najvažnejša točka dnevnega reda je problem reorganizacije in ureditev motornega prometa. Zveza je temu vpraša-

nju vedno posvečala največjo pažnjo. Ker tudi današnje stanje ne odgovarja javnim potrebam, je življenjski interes avtobusnih podjetnikov, da ga reorganizirajo.

Glavno tajništvo Zveze je izdelalo obširen opis današnjega nepovoljnega stanja našega motornega prometa, ki mu je dodalo tudi v osnovah izdelan predlog za reorganizacijo, ki obsega v glavnem sledeče:

1. Razdelitev države na večje število avtobusnih prometnih con, 2. Ustanovitev velikih podjetij na zadružni ali delniški podlagi. Mala podjetja, ki ne morejo sama vršiti vse javne funkcije, ki tej prometni veji pripadajo, naj se združijo v večja. 3. V poedinah conah naj se poveri avtobusni promet samo enemu od velikih novih podjetij. Izbere naj se bolje organizirano podjetje, ki bo sposobno, da v popolno zadovoljstvo ugoti vsem interesom in potrebam javnega življenja s sodelovanjem z državnimi železnicami.

Jutri dopoldne ob pol 11. bo v navzočnosti gostov slovesna otvoritev novih garaž ob Tržaški cesti, popoldne ob 15. pa bo Združenje avtobusnih podjetnikov za Slovenijo obravnavalo svoje težnje in potrebe na posebni seji v mestni posvetovalnici.

Mariborska napoved. Pretežno oblačno vreme s slabšimi krajevnimi padavinami. Včeraj je bila najvišja temperatura 7.4, danes najnižja 3.0. opoldne 7.0. Padavin od deža ponoči je bilo 0.8 mm.

ARGENTINSKO LETALSTVO

BUENOS AIRES, 2. novembra. Reuter. Notranji minister je podpisal ukaz o izvežbanju 5000 pilotov za argentinsko letalstvo. Določena je podpora za ustanovitev 250 letalskih šol ter 15 aeroklubov.

PADLIM VOJAKOM V TRIDENTU

MILANO, 2. novembra. DNB. V Trident je dospela nemško-italijanska komisija za čuvanje grobov v svetovni vojni padlim vojakov.

AMERIKA NEVTRALNOSTNA KOMISIJA

RIO DE JANEIRO, 2. nov. DNB. Interameriška komisija za nevtralnost se je sestala včeraj. Predsednik komisije, brazilski poslanik je dejal, da mednarodni položaj terja čim tesnejšega sodelovanja med ameriškiimi državami.

NESREČA V ŠPANJI

MADRID, 2. nov. DNB. V Tortosi se je porušila peknadstropna palača. Temelji so bili po zadnji poplavi zrahljani. Ljudskih žrtev ni bilo.

ODKRITA ŠVEDSKA ORGANIZACIJA

STOCKHOLM, 2. nov. C. B. S. Policija je odkrila organizacijo, ki je delovala na to, naj Švedska prekine odnošaje s silami osi.

PROMETNE ZVEZE TURČIJE

CARIGRAD, 2. nov. DNB. Zaradi ukinitve vseh suhozemnih zvez Turčije z Evropo gre poslej edina prometna zveza iz Carigrada na Burgas in Konstanco.

Spomnite se CMD!

Jugoslavija in italijansko-grški spopad

V novem položaju na Balkanu bo uporabila vse svoje sile, da obvaruje mir

Agencija Avale javlja naslednjo uradno izjavo naše vlade k sedanjim vojni na Balkanu:

Še pred začetkom sedanje vojne v Evropi je Jugoslavija dosledno izvajala na Balkanu in v Podonavju konstruktivno politiko miru ter storila vse, da predvsem ustvari dobre in prijateljske odnose z vsemi sosednimi državami, zlasti pa s sosednima velesilama Nemčijo in Italijo. Ko je izbruhnil spor med velesilami, je

Jugoslavija takoj proglasila strogo nevtralnost, ki ni slonela na ničemer drugem, kakor na spoštovanju njene neodvisnosti in varnosti njenih meja. Z lojalnim izvajanjem take politike je Jugoslavija najboljšo služila interesom svojega naroda, po drugi strani pa je popolnoma zadostila svojim dolžnostim korektnega sosedstva, zaradi česar je tudi takoj dobila kategorična in odkrita priznanja Berlina in Rima.

Poslednji spor med Italijo in Grčijo, ki

ga Jugoslavija globoko obžaluje, ker je v iskrenih prijateljskih odnosih z obema državama, je prenesel vojno tudi na Balkan in razumljivo je, da mora Jugoslavija novo nastalemu položaju obračati čim več paznje in uporabiti vse svoje sile, da obvaruje mir. Glede na svoje dosedanje zadržanje Jugoslavija upa, da z nadaljnjimi razvoji dogodkov na Balkanu njeni interesi ne bodo ogroženi od nobene strani.

Beseda o ideologijah in socialnem življenju

Dragotin Kveder

V vsakdanjem življenju ne moremo preko ideologij. Tudi v njih so socialna spoznanja, ki jih je treba razumeti. To je socialna nujnost. Saj je ravno zaradi njih bilo in je še toliko preprirov, nesloge, medsebojnega preganjanja in celo vojne.

Ideologije so različni pogledi na svet in življenje, ali kakor jim tudi pravijo: življenjski in svetovni nazor. Morejo jih imeti seveda le poedinci, ker je nesmiselno govoriti, da ima kako občestvo specifičen svetovni nazor. Naziranje sveta in življenja more biti le individualna funkcija vsakega poedince, dasi smo vsi ljudje enega in istega duhovnega izvora.

Oglej mo si najprej od gotovih strani tako osvojen materializem! Nihče prav za prav ne more tega pogleda na svet kratko malo proglasiti za netočnega in pogrešnega. Neizmerno mnogo najostroumnejših razprav je objavljenih in napisanih o opravičnosti in resničnosti tega nazora na svet in življenje. Ali vse, kar je tako ostroumno dognanega v prilog temu nazoru, more seveda samo veljati za materialno področje sveta in njega zakone. Za druga področja sveta odpo-ve ekstremni materializem.

Vendar je materialistična baza predvsem potrebna duhovnemu življenju. Materialna baza je v golovem smislu res na zemlji prva in najvažnejša, saj je hrana duhovnemu življenju. Na materialni bazi je šele mogoče, da se v vseh delujočih razvijajo potrebna duhovna prizadevanja, posebno v gospodarskem področju socialnega organizma. Ekstremni materializem je seveda enostranski, ker prezre, abstrahira od duha.

Protipol materializmu — ekstremni spiritualizem vidi v materialnem samo objavo duha, samo „Majo“. Le duha smatrajo spiritualisti za realnega. Premalo ali pa nič se ne zavedajo pomembnosti materialnega in njegovih zakonov. Izjemo tvorijo seveda tisti milejši, manj ekstremni spiritualisti, ki v svojem praktičnem življenju visoko cenijo razne materialne dobrate. V spisih in razpravah nam spiritualisti povedo marsikaj zanimivega in tudi važnega o vesoljnem duhu; za naše materialno, torej tudi gospodarsko življenje občestva, je v njih le malo uporabnega. Prav v tem materialnem, to je v gospodarskem področju socialnega organizma, je pa danes vedno bolj treba tvorine duhovnosti v vseh poedincih, namreč visoke duhovne sposobnosti vseh gospodarečih, dela izvršujočih, kakor dela vodečih na osnovi plodnih socialnih idej. Pomanjkanje gospodarjenja po duhovnih, to je moralnih zakonih, je največji vzrok vseobčega kaosa in siromaštva.

Sredi med obema polarnima nazoroma stoji na vsaki strani realizem in idealizem v svoji ekstremnosti. V središču vseh štirih pogledov si moramo misliti človeka, občestvo in vesoljstvo. Jasno je, da je na obodu med temi štirimi svetovnimi nazorimi dovolj mesta še za druga gledišča ali poglede na svet. Tako za racionalizem, dinamizem itd. Povrh tega obkrožujejo vse te možne poglede na svet po poedincih še posebna duševna razpoloženja ali ugodja, na pr. empirično nastojenje, mistično nastojenje, okultno, logično nastojenje itd. poedincev. Po svoji usodi namreč je vsak

poedinec več ali manj specifično ustrojen za ta ali oni pogled na svet in življenje, ter je svoji usodi in svojim doživljanjem primerno nagiblje ali celo tudi preobrazuje v smeri tega ali onega svetovnega naziranja.

Zal so ljudje danes še malo pripravljeni in voljni doumevati tudi pogled bližnjega, ako doumevajo svoj lastni. Preradi generalizirajo veljavnost osebnega pogleda na svet, na vse sploh. Ali resničnost enega pogleda, ene misli na določenem področju še prav nič ne izpove o splošni vrednosti in veljavnosti te misli. Na svojem področju je misel ali ideja, nazor na svet pravilen in točen, vendar o splošni veljavnosti tega nazora ali te misli s tem še ni prav ničesar ugotovljenega. Ali je dobra ideja in pogled, se

še pokaže na posledicah v socialnem življenju, ako se taka ideja realizira. Lahko se postavimo na stališče vsakega izmed mnogih pogledov na svet in moremo raz njega z najostroumnejšimi razlogi pobijati druge nazore.

Zgodovinska znanost bi morala proučevati, kdaj, kje in kako so nastali razni svetovni nazor in zakaj so nastajali zaradi njih mnogokrat spori, sovraštva, preganjanja in vojne.

Zaradi ideologij ali nazorov na svet pa v socialnem življenju ne bi bilo treba preprirov, prerakanj, sovraštva in preganjanj. Vsi razni pogledi na svet so v nas samih med seboj povezani in nam šele skupaj pomagajo, da pridemo do pravega umevanja sveta in življenja.

Berlin se pripravlja

na poostreno letalsko vojno

Po svojem dopisniku poroča »Pester Lloyd« iz Berlina, da »je podaljšek letnega časa v nemškem vele mestu pripomogel k temu, da nastopijo alarmi ob angleških napadih šele uro kasneje. Na vseh berlinskih kolodvorih je zelo živahno. Celi roji otrok se pod vodstvom učiteljev in učiteljic vkrcajo na vlake, ki jih dan za dnem odvažajo v Šlezijo in Avstrijo. Večina otrok je iz predmestij, mnogo jih je še v Berlinu, toda tudi ti bodo prišli na vrsto, ker se vlaki vsak

dan vračajo ponje.

Prevoz dece je brezplačen, zato je tudi naval na vlake velik. V mestu manjka zaklonišč, zato je med angleškimi napadom vselej opaziti, kako hite avtobusi z dečo iz predmestij v središče vele mesta, kjer so večja zaklonišča. Tam sprejmejo otroke v varstvo sestre Rdečega križa. Ker so zaklonišča prenapolnjena ter so ona prostorna pri ministrstvih ponoči večinoma prazna, razmišljajo, da bi tudi te uporabili za zaščito meščanov.

Kakšni so nazor demokratične mladine v USA

Znani ameriški dr. Gallupov institut za javna mišljenja je zastavil ameriški mladini zanimiva vprašanja, ki se tičejo demokratičnih ustanov ter vsega javnega življenja sploh. Anketa, v kateri je sodelovalo 21 milijonov mladih Američanov v starosti od 16. do 24. leta, raznih stanov in poklicev, prinaša o zanimivem mišljenju ameriškega naraščaja v sedanjem nemirnem času.

Odgovori, ki so prispeli pričajo, da je ameriška mladina živahna, pripravljena žrtvovati se za domovino, ki ji je vredna mati. Veruje v bodočnost, ni radikalna, v svojih pogledih pa konservativna. Evo vprašanj, ki so bila mladini zastavljena:

»Kaj mislite, ali živite v boljših prilikah, kakor so vaši starši?«

Na to vprašanje je odgovorilo 47% deklic in dečkov da žive bolje, kot so njihovi starši, 40% je mnenja, da žive v istih prilikah, kakor so njih starši. Mnogi so bili mnenja, da je njih vzgoja in pomoč mladini mnogo večja, kot je bila nekdanj. »Naši starši so imeli nekatere prednosti, ki jih mi nimamo, toda mi imamo druge priboljške, ki jih starši niso poznali.«

»Kaj mislite, ali se delo lahko dobi po sposobnosti ali po sreči?«

Sposobnost odloča, je odgovorilo 50%, posredovanje pomaga, je menilo 31% vprašanih. Le 6% je bilo mnenja, da odloča tudi sreča, 10% mladine je bilo mišljenja, da je najuspešnejša kombinacija sposobnosti in sreče. Predvsem je pa treba imeti predpisano vzgojo.

»Kaj mislite ali lahko vsak krepak, mlad človek pri 20. letih služi v vojski, mornarici ali letalstvu leto dni?«

Mladenci kakor dekleta so se v 68% izrazila za obvezno službo, 32% jih je

bilo proti. Mnogi so bili vneti za obrambo demokracije in da mora današnji svet imeti pravo sliko o krepki sili USA. Odgovori mladeničev so spominjali na zrele moške. »Državo je treba braniti«, so zapisali, »in vložiti ves trud v to.« V obrambi domovine so si bili vsi odgovori složni.

»Ali imate kak poseben razlog proti službi v vojski?«

Mladina je v 76% odgovorila z: Ne. »Če bodo kogar koli pozvali v boj, bomo pokazali, kako se je treba boriti!« je bil tipičen odgovor. Med zaposlenimi mladeniči jih je 74% odgovorilo, da nimajo razloga proti obvezni vojaški službi. Od nezaposlenih jih je 79% pripomnilo, da si žele službe, 67% studentov je pa odgovorilo, da so vsak čas na razpolago svojemu narodu. Le majhna skupina vprašancev je zabeležila v pripombi, da se bo njih šolanje sicer podaljšalo za leto dni, vendar jih to toliko ne skrbi, kolikor njih stari starši, za katere morajo skrbeti.

»Kaj bodo storile USA, če bo Nemčija premagala Anglijo in vzela nje mornarico?«

»Borili se bomo«, je izjavilo 50% mladine. »Če hoče imeti Nemčija mir, ga bo lahko imela, moramo pa biti na straži in pričakovati najhujšega.« Večina od 58% odgovorov je izrazila željo, da je treba prodati Veliki Britaniji vse stare rušilce. »Britanska vojna mornarica je del naše obrambe, mi ji moramo pomagati. Dajmo Angliji vse, česar nam ni treba. Ne združimo starih rušilcev. Angliji so ti zelo potrebni.«

»Na kateri strani ste bili v minili vojni med sovjetsko Rusijo in Finsko?«

Starejši so odgovorili z določenim stra-

Berlin se pripravlja na poostreno zračno vojno. Poletni čas bo ostal, tako da bodo nočne alarmne ure premaknjene za uro naprej. Da ne bo deca v dolgi zimi

preveč zmrzovala v zaklonih, jih bodo evakuirali ali pa spravili v varnejše, toplejše zaklone v bližini vladnih palač.

Berlinčani govore o drugi jeseni, ki jih je zatekla v vojni. Pri tem si ne delajo iluzij, niso pa tudi pesimisti. Gospodinje so napolnile kleti predvsem s krompirjem, za vsak primer. Vkuhale so, kolikor so pač mogle vse, od stročjega fižola do češpljeve marmelade. Povpraševanje po kozarcih za vkuhanje je bilo ogromno. Še več pa po receptih, kako naj se najrazličnejše stvari pripravijo za rezervno hrano. V zakloniščih se najbolj vneto debatira o tem, pa tudi o problemu, kaj naj človek obleče, ko se zaleti v zavetje, ali slabšo ali boljšo obleko. V splošnem so se odločili, da je bolje, če vzame človek s seboj boljšo obleko, posebno kožuho, ki varuje dame pred zmrzovanjem med cementnimi stenami.

Vse nočno življenje Berlina je seveda usmerjeno na alarme. Ob 10. se izpraznijo lokali. Gledališča se odpro že ob pol 19., kina ob 20. Ob 11. sreča na najprometnejših ulicah le redke pasante, ki hite iz službe domov. Vsak hoče uloviti vsaj nekaj spanca, dokler ne pridejo sovražna letala.

RELIGIOZNO VPRAŠANJE SEDANJOSTI

Nevrednost kristjanov vedno bolj kazi krščanstvo. Meščansko farizejstvo se je v njih tako razpaslo in preproste množice so se v svojem pojmovanju vere že tudi tako oddaljile od evangelijskih resnic, da je danes sploh nemogoče z dosedanjimi tehniko dela odpreti in rešiti religiozno vprašanje. Prav tako nemogoče je v dosedanjih oblikah začeti kakršnokoli versko ali socialno akcijo, kajti bati se je, da jo kristjani že takoj spočetka obtežijo z nerazumevanjem. (E. Kocbek v 8. štev. »Dejanja«.)

hom, da se boje, da je ameriška mladina na sovjetski strani. Toda 82% odgovorov je izrazilo svoje simpatije Finski, 6% jih je bilo dyounnih, 11% vprašancev sploh ni odgovorilo, le 1% je bil za sovjetsko Rusijo.

»Ali ste za to, da postanejo električna društva državna last?«

Pritrdilno je dospel 33%, zanikaino 44% odgovorov, 23% se sploh ni oglašilo.

»Ali ste za poddržavljenje železnic?«

Odgovor: 35% da, 38% ne, 27% jih sploh ni odgovorilo. (Kakor znano, je Roosevelt nastopil proti privatnim električnim in železniškim družbam ter ustanovil nekaj takšnih državnih podjetij, da bi prisilil privatnike k povenitvi toka in prevoznih tarif. Zaradi tega je tudi Wilkie v svoji volivni kampanji nastopal proti Rooseveltu ter žel med lastniki privatnih družb priznanje.)

»Ali ste za drugo vlado, ki bi obetala več dela USA?«

Demokratična ameriška mladina je soglasno odgovorila:

»Ne! Raje stradamo, kakor da bi nas kdor koli zaslužil!«

»Če bi bili vi predsednik v USA, kaj kdor koli zaslužili!«

V odgovorih je bilo čitati: »Čuvali bi Ameriko in zgradili bi močne utrdbe, zmanjšali bi brezposelnost, okrepili finance, pomagali siromašnim, pazili na demokratske principe, poboljšali upravo družb in pomagali farmerjem.«

Takšna je današnja mladina 21 milijonov dečkov in deklic v USA, radostnih in pripravljenih storiti vse, kar se od njih zahteva.

Širite »Večernik«!

Kaj pa v primeru, če bi London le padel...

Zanimivo mnenje kanadskega publicista — Pripombe k legi in gos. odarski sili dominiona

Svetovni tisk, ki je z zanimanjem spremljal vse dosedanje boje za Anglijo, je seveda prinesel vse možnosti, ki bi utegnile nastati, če bi invazije v Veliko Britanijo le uspele. Mnogo je bilo debat in razprav za in proti možnosti izkrcanja, vse so si pa bile končno edine v tem, da je treba za napad preko morja predvsem — premočne mornarice.

Eno takšnih mnenj, kakaj prvotno zamisljeni vpad v Anglijo le ni uspel, smo prinesli v sredo. Kanadski publicist Frederic T. Birchall pa je pod zaglavjem »Kaj pa, če London le pade?« napisal:

»Mnogo se danes piše in celo pričakovalo se je že, da se bo angleški kraljevski dvor preselil v Kanado, da bo ta do-

minion, če bi Velika Britanija doma podlegla, postal jedro nadaljnjega odpora proti nasprotnikom do končne zmage anglosaškega demokratičnega duha. Ali je Kanada pripravljena za to in kakšne posledice bi v tem primeru nastopile zanjo? Fantastično so zvenela ta vprašanja še pred meseci, zdaj se pa lahko stvarneje sodi o njih.«

Samo zaradi kuriozitet torej pogledimo kaj je s Kanado. Nje zemljepisni položaj je tak, da je preselitev angleške vlade v primeru potrebe tja popolnoma mogoča. Tudi v strateškem pogledu bi bila ta poteza izvrstna in Velika Britanija je lahko srečna, da ima ta dominion tako rekoč pred vrati Škotske.

Kaj lahko nudi Kanada? Je to najprostranejša država na zahodni hemisferi, zavzema 3.700.000 kvadratnih milj, ima pa le 11 milijonov prebivalcev. Razpolaga s skoro vsemi glavnimi surovinami, z izjemo cenenega premoga, zato pa ima mnogo vodnih sil, ki lahko zamenjajo črni diamant.

Kanada leži v sosedstvu največjega proizvajalca bombaža na svetu, USA. Kot proizvajalec zlata je Kanada na četrtem mestu, ima ogromne rezerve hrane, razpolaga s skoro neomejeno možnostjo, pridelke žita še povečati. V Kanadi bi lahko našlo prostora vse prebivalstvo Velike Britanije z Irsko vred in

še bi preostala ogromna prosvetila za naselitev.

Kanada, ki jo obliva valovi Atlantika in Tihega oceana, je mnogo boljše za središče svetovne trgovine, kakor je bila kdaj koli Velika Britanija sama. Dominion ima dve veliki transkontinentalni železnici, ki vezeta obale obeh oceanov. Sistem kanalov, ki je zgrajen v zvezi z reko Sv. Lovrenca, daje možnost tovarnim parnikom z Atlantika, da prodoro 1000 milj globoko v notranjost dežele. Zdaj gradijo še nove transkontinentalne avtomobilne ceste. Kanada je za 5000 milj bližja Avstraliji nego Anglija, je pa 800 milj bolj daleč od Južne Afrike. Imela bo tedaj v razvoju svoje posestrime v Južnem morju še velik pomen v bodočnosti.

Od 3.500.000.000 funtov sterlingov ali v našem denarju približno 770.000.000.000 din, ki jih ima Velika Britanija v tujini, jih je 14% v Kanadi, to je tedaj dvakrat več kot je vložila v vsej Evropi. Denar, ki je vložen v Kanadi, je zasiguran in daje lepe dohodeke.

Kanada zdaj financira vojno, ki jo vodi materna zemlja Anglosaksov. Če bo vojna še dolgo trajala, bo postal ta dominion glavna kreditna zadruga britskega cesarstva. Montreal bi postal samostojen finančni center, Kanada ima tedaj pred seboj še ogromne možnosti razvoja. S svojimi rezervami surovin in številom prebivalstva moreta Kanada in USA skupaj odpraviti vsakega sovražnika od zunaj ter postati stvarni gospodar zahodne hemisfere.

Po sedanjih vojni, pa naj se konča kakor koli, bo Kanada bolj oborožena, imela bo mnogo večjo industrijo kot prej. Kakor vse britsko cesarstvo se bo tudi Kanada naglo amerikanizirala, Britanci se pa bodo približevali Severni Ameriki in stvorili z USA tesno sodelovanje. Kanada bo prevzela zgodovinsko vlogo posredovalca med obema anglosaškima velesilama.

Kaj pa kanadski Francozi, ki se naglo množijo? Oni cenijo svobodo in varnost, ki jo uživajo pod angleško upravo.

Nihče ne ve, kako se bo sedanja vojna končala. Angleška vojna mornarica gospodari valovom svetovnega morja v raznih pasovih zemlje. Kraljevska angleška mornarica mora kontrolirati morskopredele, ki so nad 590 krat večji od Severnega morja. Gospostvo Angležev je tedaj univerzalno, zanje pojmi razdalje izgubljajo veljavo. Zato je za London tudi Kanada blizu in bi ne bilo nič čudnega, če bi se dinastija v primeru potrebe zatekla tja. V Ottawi stoji kraljevski dvorec, za katerega oskrbovanje je potrebnih danes nad 100 oseb. Prej je bil privatna last bogatega Kanadčana, 1876 ga je kupila kanadska vlada. Precej so ga kasneje popravili, vendar še danes ni podoban kraljevski rezidenci. Princeza Elizabeta, ki zdaj stoji v gradu, je žena kanadskega guvernerja in vnukinja kraljice Viktorije. Njen mož je brat angleške kraljice matere Mary, stric sedanjega kralja Jurija VI. V gradu biva zdaj tudi holandska prestolonaslednica Julijana.

Dvorec v Ottawi je tedaj pripravljen, da ga doleti čast rezidence mogočnega imperija. Toda, Angleži na Velikobritanjskih otokih se hladnokrvno drže, kljub vsem napadom iz zraka. Nič jih ne spravi iz ravnotežja, nasprotno, pripravljajo se noč in dan za dneve odpora, ki še pridejo. London niti malo ne pomišlja na selitev preko Atlantika, celo mnenja je, da je treba iskati že zdaj točke na svetu, kjer bi Velika Britanija ob danem trenutku lahko prešla v protiofenzivo. —ine

Brazilijska raste v velesilo

Pred sto leti je imela Brazilijska šest milijonov prebivalcev, danes jih ima že 45 milijonov. Visok prirastek je posledica rodovitnosti prebivalstva, katerega rojstni količnik znaša 47 na vsake 1000 duš. Brazilci ne poznajo zakonskega sistema enega ali dveh otrok.

Prirastek prebivalstva bi bil še mnogo večji, če bi bile zdravstvene razmere v državi boljše. Na vsake 1000 oseb umre na leto 28 ljudi, tako da znaša dejanski prirastek pri rojstvu le 19 duš. Obrazi se nadejajo, da bodo z novimi zdravstvenimi ukrepi in naraščajočo plodnostjo prebivalstva vzporedno s priseljivanjem skoro lahko dvignile Brazilijo med velesile sveta.

Priseljevanje v Brazilijo ni bilo tako močno kakor v USA in Argentino. Večji dotok je bil v državo Sao Paulo in južnejše predele Brazilije. Mesto Sao Paulo, ki je imelo 1872 le 26.000 prebivalcev, šteje danes 1.300.000 duš. Prej po velikosti deseto mesto, je postalo zdaj drugo velemesto Brazilije in bo skoro preseglo prestolnico Rio de Janeiro.

IZOBRAZENSTVO IN DELO

Povprečnost, prosta neprijetne kontrole od zunaj in irde konkurence, se v krajevnem monopolu razrašča. V tej atmosferi se izobraženstvo odleguje stvarnemu delu z »znanostjo«, kot je prestavljanje priročnikov na tri jugoslovanske jezike, pisanjem »splošnih« razprav in z gojitvijo najekstremnejših panog duševne in telesne kulture od asiriologije do smuških poletov. Kdo pa naj uredi življenje našemu človeku na naši zemlji in mu preskrbi »narodni kruh« po znosnih cenah, to takih kulturnikov ne zanima, ker se pri teh vprašanjih iz filozofije gospodarstva malega naroda ne morejo zavijati v nimbus nedosežne, to je zakulisno honorirane nezmotljivosti. — (Dr. ing. Orlomir Nagode v 8-9. številu »Misli in dela«.)

Norveško ladjeve za lov na kite, ki je moderno urejeno in ima izvrstno izvežbane mornarje, je lovilo v vodah Antarktika, ko je Norveško zadela doma okupacija. Zdaj se je vse ladjeve s plenom ustavilo v Montevideu, v južnoameriški luki in javilo norveški vladi v Londonu, da ji je z vsem na razpolago. Stockholmski tisk dostavlja, da je to hud udarec za Norveško, ker izgubi na ta način velik vir dohodkov in svoje interese na Južnem tečaju.

1.250.000 bicikljev bo izvozila Anglija v prihodnjih 12 mesecih. Kolesa bodo izdelana iz istega materiala, kakor v mirnem času in so precej lažja od japonskih in nemških izdelkov. Posebno južna Amerika, kamor je sedaj dovoz iz Nemčije in Italije ustavljen, se zanima za angleške izdelke.

Lastni petrolej bo imela Turčija, ki je začela vrtati na mnogih mestih s precejšnjim uspehom. Zdaj čakajo na moderne stroje iz Amerike, nakar bo postala država neodvisna od Romunije.

Direktno železniško zvezo Nemčije in Skandinavije pripravljajo preko Fehmarn-zaliva na Finskem. Bo to najkrajša zveza srednje Evrope s severom. Dela so predvidena za štiri leta, stroški bodo znašali 30 milijonov danskih kron.

300-letnico praznuje univerza v Turku na Finskem.

Kultura

Tretja dramska premiera

Gorkega »Na dnu« spada med tista tipično ruska odrska dela (Andrejev, Čehov itd.), ki niso v svojem zunanem bistvu nič drugega kakor izrezki iz čisto vsakdanjega življenja, na znotraj pa duhovite umetnine in da zgrabijo človeka kljub temu, da v njih ni velikih junakov in velikih dogodkov. V njih je neka človečanska toplina in tista razglabljanja polna pronicavosti, ki je tako značilna za Ruse in v zadnjem bistvu vse Slovane. »Na dnu« ni silnih, svet preobrazujočih osebnosti; samo mali, izgubljeni ljudje so, ki jih je družba izvrгла iz svoje sredine, pa so vendar odraz vsega, kar se v človeških dušah in mislih spleta in razpleta, in to s čudovitimi otenki čustvovanja in življenjskih modrosti, ki dosežejo višek pač v romarju Luki, posebljeni nadčasovno dvignjeni dobroti.

Ta Gorkega »slika v štirih dejanjih« predstavlja po svoji subtilnosti za režiserja trdo preizkušnjo. Dogodkom in akterjem je treba vdihniti polnokrvno življenje, ako hočemo, da nas njihova dejanja in njihove besede prepričajo. G. Jože Kovič je to preizkušnjo odlično preстал. Njegova realistična režija nam je približala te ljudi z dna, njihova trpljenja, pričakovanja, sence in svetlobe. Posamezni prisori so bili prave umetnine, a tudi inscenacijska postavitve je popolnoma ustrezala realizmu režije in igre. Tako moremo predstaviti kolektivne drame izgublencev uvrstiti med najpomembnejše uspehe našega mariborskega dramskega odra.

Taktika modernega bombardiranja

Letalo, ki hoče v višini 4.000 m s hitrostjo 300 km na uro zadeti cilj mora odvreči bombe že 2 km pred ciljem. Bomba ima namreč, čim se odtrga od letala, sprva tudi njegovo hitrost. Strelec, ki bombe spušča, ima posebno vizirno pripravo, podobno oni pri puški. V 10 sekundah napravi bomba približno 820 m dolgo pot, v 20 sekundah ima za seboj 1660 m. Z višine 4.000 m potrebuje bomba do tal 26 sekund.

Tako pri horizontalnem napadu v veliki višini. V primeru, da se bombnik spusti niže, 100, pa tudi 50 metrov nad zemljo, opravi bomba tudi 83 m v sekundi. Preden vzamejo artileristi letalo v vizirno točko, je to že za grčem. Da pa bi letalo samo ne trpelo od

eksplozije, privežejo bombe na padala. Eksplozija sledi, ko je letalo že daleč.

Tretji način bombardiranja je strmoglavi napad. Z višine 1.000 m se spusti letalo bliskovito k cilju. Čim so bombe odvrgne, zakrene pilot naglo kvišku. Bombe lete medtem v smeri, ki jo je nakazalo že letalo pri spuščanju. Za takšne napade uporabljajo posebna letala, Nemci takozvane Stuka. Letala imajo posebno zavoro, ki skrbi, da hitrost ne preseže določene meje.

Bombardiranje je danes že učenost in vsako sestreljeno letalo ne pomeni le izgube na materialu, nego tudi na moštvi. Izobrazba pilotov novega letala.

Angležinje v parlamentarni službi

Zene uživajo v angleški politiki iste pravice kakor moški. Z isto pravico lahko volijo ali so pa tudi izvoljene. Angležinje, ki so bile izvoljene v spodnjo zbornico, so opravljale svojo dolžnost vedno zelo uspešno, zato so tudi dosegle posebne položaje.

V sedanji vladi ima Miss Florence Horsbrugh posle parlamentarnega tajnika v mini-

strstvu za narodno zdravje, Miss Ellen Wilkison pa je parlamentarni tajnik v ministrstvu za notranjo varnost. Gospa Jennie Adamson opravlja dolžnosti sekretarja za podeljevanje pokojnin v spodnjem domu, članica parlamenta pa je tudi hči Lloyda Georgeja, ki se uspešno udejstvuje v ženskih dobrodelnih organizacijah.

Francoski parlament, ki je vodil vojno

Kakor znano, bi morale biti letos v marcu parlamentarne volitve v Franciji. Zaradi izrednih prilik so pa bile preložene, parlament je bil v sedanji obliki podaljšan. Dne 3. maja

1936 je volilo v francosko zbornico 10 milijonov 101.000 ljudi ali 84,4% vseh volivcev. Mandati so bili razdeljeni takole:

Socialisti	146
Radikalni socialisti	116
Desničarski republikanci	88
Levičarski republikanci	84
Komunisti	72
Neodvisni radikali	31
Zmerni socialisti	26
Narodni demokrati	23
Neodvisni socialisti	11
Konservativci in neodvisni	11
Neodvisni komunisti	10
skupaj	618

Angleška naročila jekla v USA znašajo povprečno milijon ton na mesec. Ker računajo v vladnih krogih, da se bodo angleška naročila do jeseni 1941 dvignila morda celo na dva milijona ton jekla na mesec in da vojne do tedaj še ne bo konec, razmišljajo, kako povečati kapaciteto te industrije in postaviti nove tovarne, ki bi lahko čimprej začele obratovati.

zbegano Natašo, ga. Slava Gorinškova z umirajočo Ano, ga. Milena Zakrajškova s krošnjarko Kvašnjo, vsi so zaživeli pred nami več ali manj polnokrvni, nekateri kar klasično upodobljeni. Pa tudi ostali so se potrudili ustvariti iz svojih vlog karakterje, dasi je bil g. Edo Verdonik kot čevljar Aljoška morda malo preveč neuravnoteženo kričav, g. Danilo Turk kot policaj Medvedjev malo premalo podrobno izdelan, g. Boris Brunčič kot dninar Gušavec pa malo premedel.

Odlično delo in odlična predstava bi zaslužila večjo pozornost, kakor jo je ob slabem obisku pri premieri. Pred vsem pa pogrešamo v našem gledališču tiste širše sloje, ki bi jim mogla Gorkega drama najbolj seči do srca, pa poznajo le eno samo pot: k lahkotni zabavi v kino. Izgovor, da je gledališče predrago, ne velja. Če je denarja dovolj za kino, bi ga bilo lahko tudi za gledališče. Manjka samo razumevanje, kakršno opazamo pri mnogih množicah drugih narodov. —r.

Ob stoletnici smrti Lermontova

Prihodnje leto bo julija poteklo sto let od smrti 27-letnega ruskega pesnika in pisatelja M. J. Lermontova. V spomin na to obletnico pripravljajo v Pragi izdajo nekaterih Lermontovih del v verzih in prozi. Izdaja bo obsegala tri knjige ter jo bo uredil Buhmil Mathes. Prva knjiga bo vsebovala Lermontovo liriko in bo nosila naslov »Brat žalost«. Pesmi bodo prevedli pesnik Josef Hora, Marija Marčanova in B. Mathes. Drugi zvezek bo pod naslovom »Pustolovstvo Grigorija Aleksan-

droviča Pečorina«. Obsegal bo nekatera značilna dela Lermontove proze, tako med drugim roman »Junak naše dobe« in večje odlomke »Knežinje Lgovske«. V tretjem zvezku pa bodo objavljene pod naslovom »Poem« Lermontove basni in pripovedke, med njimi tudi sloviti »Demon« v prevodu J. Hore. Studio o Lermontu bo napisal Václav Černý. Prvi zvezek bo izšel že o Božiču, ostala dva pa kmalu po Novem letu.

Novice

Bizeljski vinogradniki, združite se!

Zadnje nedeljo v oktobru je bil na sončnem Bizeljskem v prelepi Sotški dolini tretji redni občni zbor tamkajšnje Vinarske in sadjarske zadrage. Lepo število zavednih zadrušnikov iz vseh delov Bizeljskega je polagalo račun o izvršenem delu in pripravilo delovni načrt za bodočnost, ki naj vodi organizirane bizeljske zadrušnike po zdravih zadružnih načelih do vedno boljšega gospodarskega napredka.

Ob 9. uri je predsednik zadrage Jože Iljaž otvoril občni zbor. V svoji uvodni besedi je poudaril, da mlada zadruga raste in napreduje, ker jo je rodila nujna potreba. Zato je ne morejo zatreči nobene ovire in zapreke s strani nekih spekulativ in nepotrebnih prekupčevalcev. Naši zadružniki so vedno vztrajnejši in vedno odločnejši na poti do stavljenega si cilja: da v vzbujačiji se zavesti svojega človečanskega dostojanstva in svojih naravnih pravic iztrebijo ljudske škodljivce, ki nasprotujejo naši dobri skupni stvari.

Po sprejetju zapisnika o zadnji skupščini so zadružni upravniki predložili zborovalcem mnogostransko in veliko delo, ki ga je še mlada ustanova obavila v pretekli poslovni dobi.

Podpredsednik, šolski upravitelj in posestnik Gustav Pečnik, je prikazal letošnje zadružno delo v jasni luči. Opisal je delovanje od ustanovitve do današnjega dneva ter navajal težkoče, ki jih je imela zadruga ves ta čas. Glavna skrb je bila posvečena nesebični pomoči manjšim vinogradnikom in sadjarjem. Kljub pomanjkanju gnojnih sredstev je zadruga veliko koristila vsemu bizeljskemu okolišju. Ko so se nedavno med drugimi posebno bizeljski prekupčevalci pristiskali na našega vinogradnika s sramotno majhnimi cenami v dosegu svojih »običajnih« zasluzkov, je zadruga brez obotavljanja določila, pa tudi plačala ustrezne cene ter pobrala ves lanski pridelek. Zadruga je otvorila v Ljubljani svojo založno klet in nudi tamošnjim ter zlasti tudi gorenjskim gostilničarjem pristno bizeljsko kapljico po poštenih cenah.

Nadalje je podpredsednik z zadovoljstvom poročal o važnosti izdelave pridelka, ki so predvsem na zagrebškem trgu mnogo upoštevane. Zadruga ima tudi svojo strokovno vodeno trsnico, ki šteje več kot 20.000 cepčenk. Ker so bizeljski vinogradi najstarejši v Sloveniji in je treba resno misliti na splošno obnovo gor, je

zadružna trsnica tem večje važnosti. Podpredsednik je izčrpano poročilo zaključil z besedami: »Bizeljski vinogradniki, združite se, bodite složni in si sami kujte svojo bodočnost!« Zborovalci so pritrdili podpredsednikovim vzpodbudnim besedam z navdušenjem.

Za nadzorstvo je poročal njegov predsednik agronom Karel Škof ter nato prečital revizijsko poročilo.

V revizijskem poročilu je posebno zanimiva ugotovitev zadružnih režijskih stroškov, ki so glede na obseg delovanja zadrage razmeroma zelo majhni. Iz tega lahko sklepamo, s kako požrtvovalnostjo delujejo posamezni zadružni upravniki, ki za zadružno misel trošijo celo svoja lastna tvarna sredstva. Navzlic temu pa se najdejo zli duhovi, ki očitajo vrlemu vodstvu jemanje nekakšnih neupravičenih dnevnih, namesto da bi splošno priznavali njegove resnične zasluge. Taki ljudje naj bi rajši govorili o svojih velikih »dnevnica«, ki jih prejema iz revščine domačega delovnega ljudstva.

Sladkor za čebele!

Iz vrst kobanskih čebelarjev smo prejeli nov dopis, kjer nam razlagajo težaven položaj, v katerega so zašli zaradi pomanjkanja potrebnega medu za prezimljenje, ki je nastala kot posledica letošnjih vremenskih neprilik. Med drugim pravijo: Čebelna družina rabi za prezimljanje 10 do 12 kg medu. V plodišču ga je največ do tri kg. Mnoge družine so v obče že brez hrane. Da rešimo kar se da, kupujemo male množine drugega sladkorja, katerega pa tudi ni dobiti in čakamo kdaj bomo dobili od oblasti pitalni sladkor. Mnogi, ki ne zmorejo sredstev, da bi kupovali sladkor v trgovini, že-

Prekupčevalci in pa tisti, ki pravega zadružnega sodelovanja ne spoštujejo niti se za prospeh zadružnega dela vse leto prav nič ne brigajo, so plevel in strup v našem zadružnem pokretu. Če hočemo imeti lepo in rodovitno zadružno njivo s krepkimi, zdravimi sadeži, moramo škodljivi plevel odločno iztrebiti!

Sledile so volitve novega odbora, ki pa je ostal v celoti prejšnji.

Občni zbor je pokazal, kako mnogostransko, uspešno in veliko je bilo delo zadrage, ki ga je opravljala z velikimi žrtvami sama, brez podpor od drugod. Zlobne sile so skušale to delo zaustavljati in onemogočiti. Ker grde namere niso uspele, je prav to najboljši dokaz, da je zadruga že močno ukoreninjena v prebujenem bizeljskem kmečkem življu. Vrli zadružniki ter duša zadrage, ki so v prvi vrsti Iljaž, Pečnik in Gregl, dobro vedo, da je boljša bodočnost kmečkega naroda samo v zadružništvu, zato ga slej ko prej pospešujejo z vsemi močmi.

Jur. St.-o.

Proizvodnja gumiasté obutve pri nas

Pri nas posebno zadnje čase mnogo razpravljajo o vprašanju proizvodnje gumijaste obutve. Proti gumijasti obutvi je bilo med drugim navedenih tudi nekaj zdravstvenih razlogov. Nekaj pa so nje no proizvodnjo ovirale tudi današnje razmere, ki so povzročile občutne motnje pri nabavi surovin. Vendar se zdi, da so higienski razlogi, ki govorijo proti izdelavi gumijaste obutve, pri merodajnih odbiti. Končno veljavna odločitev o nadaljnj usodi te panoge naše industrije pa

bo padla že v teli dneh. Njeni zagovorniki poudarjajo trpežnost in cenenost njenih izdelkov. Po raznih vesteh bodo že v kratkem začeli z izdelavo 10 milijonov kmečkih opank. Potrebno količino gume pa bodo dobili iz pokvarjenih in obrabljenih avtomobilskih obročev, ki naj bi dali skupno za 300 vagonov gume. Baje so na merodajnih mestih naklonjeni tej rešitvi in bo potrebna količina na razpolago od celotne zaloge stare gume, ki znaša v naši državi 800 vagonov.

o Humanitarna društva v Laškem se zahvaljuje upokojenemu majorju Fabijanu Hellebrandtu za znesek 100 din, ki ga jim je daroval namesto venca na grob pokojnemu Henkeju.

Prva smrtna obsodba v Murski Soboti

Pred kazenskim senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti je bil obsojen na smrt 26 letni Karl Makovec iz Štrigove v ljutomerskem okraju, ker je po mnenju sodišča premišljeno umoril svoje dekle Marijo Rep in Viktorja Raspergerja, brata Viljema Raspergerja, na katerega je bil Makovec ljubosumen. Makovec je storil svoje dejanje po nekem obisku Marije pri Raspergerjevih, ki ga je naredila, ko je prišel Viljem na dopust z orožnih vaj. Viljema je pospremila tudi

Naročajte

„Večernik“!

Najcenejši novnik v Sloveniji. - Mesečna naročnina po pošti

samo 14 din

Posamezna številka v prodaji

samo 1 dinar

Kupujte „Večernik“!

Kako bo s sladkorjem?

V novi sladkorni kampanji predelujejo 100.000 vagonov sladkorne pese, ki naj bi dala 15 tisoč vagonov sladkorja. Kvaliteta letošnje pese je dobra, samo pridelek je letos precej manjši od lanskega ter ne doseže niti povprečnega donosa. Tako pravijo obvestila nekaterih gospodarskih krogov.

Vodnikova pratika 1941

Vodnikova pratika 1941 je lepo ilustrirana ljudska čitanka s pestro vsebino. Poleg katoliškega in pravoslavnega koledarja, novih poštinih pristojbin in najvažnejših taks, prinaša mnogo poučnih člankov o raznih vprašanjih, o katerih mora razmišljati današnji človek. Tako sta članek dr. Ernesta Turka »Balkan balkanskim narodom« in članek dr. Svelozarja Ilesića »Sodobna Rusija — SSSR«. Pratika prinaša med kopico zanimivih spisov uglednih avtorjev tudi razpravo svojega pomembnega sodelavca univ. prof. dr. Metoda Dolence »Priseganje oddavna do današnjih dni«.

Kdor se ne bo brž zapisal med Vodnikovce, ne bo mogel več dobiti letošnjih knjig, ker je njih naklada omejena. Prijave sprejemajo krajevni poverjeniki in pisarna Vodnikove družbe v Ljubljani, Knafljeva 5.

Premeščeni sodniki

Premeščeni so: za sodnika 4/1 okrožnega sodišča v Ljubljani Josip Zorko, dosedaj v Novem Sadu, za sodnika sreskega sodišča 7 skup. v Mariboru Borivoj Kermavner, dosedaj v Sošanju, za sodnika 6. skup. sreskega sodišča v Ljubljani Fran Petrec, dosedaj v Kranju, za sodnika sreskega sodišča v Ljubljani Vital Oblak, dosedaj v Prevaljah.

Izbolšajmo hlevska gnojišča!

Donosnost naše zemlje je poleg obdelovanja s plugom in motiko močno odvisna tudi od gnojenja. Ne mogli bi si misliti uspešnega naprednega poljedelstva, travništva, sadjarstva in vinarstva brez gnojenja. Gnoj je poleg dobre zemlje najboljšo hranilno sredstvo posevkam, sadežem in travi. V naprednih državah se je v povojnih letih znatno dvignilo gnojenje z umetnimi gnojili, pri čemer se je produkcija pridelkov z dobrim gnojenjem močno dvignila. Pri nas bi kaj takega težko izvedli. Krivda leži v srednje in maloposestniških razmerah, zaradi katerih naš kmet prečestokrat nima denarja niti za najnujnejše. So pa tudi pri nas možnosti, s katerimi bi bilo mogoče našo poljedelstvo in travniško produkcijo dvigniti na mnogo višjo stopnjo kot je danes.

V tem oziru spada sem v prvi vrsti urejenost gnojišč. Ogromna večina posestnikov v Sloveniji ima še neurejena hlevska gnojišča. Radi zanemarjenih gnojišč gre v izgubo najmanj 50% dobrega gnoja. Gnoj po navadi zmetavajo na kup in ga pustijo tako, dokler ga ne zvozi na njive. Pri hribovskih posestnikih spuščajo gnojnico prečesto po po-

sebnem jarku v dolino, kjer se spaja s potokom. Kako škodo trpijo zaradi tega naša polja in travniki!

Banska uprava je v prejšnjih letih mnogo pripomogla k urejevanju strokovno urejenih gnojišč in gnojničnih jam s ceneno dobavo kmetom za gradnje potrebnega cementa. Čim je banovina s temi podporami prenehala, se je ustavilo tudi preurejevanje gnojišč. Zato so javne podpore za gradnjo gnojišč in gnojničnih jam potrebne in nujne. Samo tako bo mogoče dvigniti smisel za preskrbo z večjo količino hlevskega gnoja. Tako pa bodo dani tudi večji pogoji za dvig poljedelstva, travništva in živinoreje.

-jh

Beograjsko pismo

Danes si bomo malo ogledali beograjsko poulično življenje. Za vse, ki so imeli priložnost videti le srednje in južnoslovenska mesta, ali pa celo zapadnoevropska, je Beograd s svojim pouličnim vrvenjem nekaj čisto novega. Ona velika ne skladnost, ki smo jo že omenili v opisu arhitektonskih posebnosti Beograda, prihaja do popolnega izraza tudi na ulici.

Poleg razkošnih restavracij in hotelov, kjer stane kosilo po 100 dinarjev in še več, kjer ni sob izpod 150 dinarjev za eno noč, naleti človek v stranskih ulicah in na periferiji, na umazane narodne kuhinje, kjer kuhajo v glavnem fižol po tri do pet dinarjev za porcijo, na umazane hotele, polne stenice in z žensko postrežbo, na prenočišča, kjer spi po deset ljudi v eni sobici itd. itd. Poleg velikih magazinov kot n. pr. Ta-Ta in veletrgovine, se stiskajo male trgovice, ki vse blago razstavljajo kar na ulici. Poleg luksuznih pekarn in slaščičarn v lepih prostorih se nahajajo druge, ki drže svoj kruh in slaščice kar na ulici ali pa jih v torbah

nosijo okrog umazani, razcapani prodajalci. V Beogradu sem prvič videl in to v bližini kolodvora, kovača, ki ima svojo delavnico kar na ulici. Tu podkuje kone in opravi vsa ostala dela. Tu sem prvič videl prodajalca, ki kar na ulici, v prahu, peče preščka in prodaja v kosih. Pa prodajalca bureka (neke vrste močnate jedi), pečene koruze, boze, prest, čevabčičev, raznjicev itd. Vsi oni kar na ulicah pripravljajo in prodajajo svoje blago. Celotno kavarno, ki kuha in prodaja kavo kar na ulici, a skodelice vobče ne pere, sem videl. Na vsakih deset korakov naleti človek tudi na cele grupe čistilcev čevljev. Ravno ti čistilci so najbolj padli v oči nemškemu ekonomu Wagemannu, ko je potoval po Balkanu. Posvetil jim je celo poglavje svoje knjige »Neuter Balkan«.

Na njih je oprl svojo trditve, da vlada na Balkanu brezdelje.

V Beogradu sem videl tudi izredno mnogo luksuznih avtomobilov. Rolls Roys, Maybach, Mercedes, Packard niso nobena redkost. Toda človek se mora začu-

diti, ko takoj izza takih luksuznih avtomobilov vidi konjčka, ki ga je sama kost in koža, na njem butara drv, poleg njega pa razcapan lastnik, ki mu skozi luknje na hlačah gleda koža, ker spodnjih hlač vobče nima. Pri tem pogledu sem se spomnil Ehrenburgovih opisov španskih mest. Vobče v Beogradu poleg skrajno elegantno oblečenih ljudi, srečujemo na vsakem koraku razcapani, ki bi bili povsod drugotni prijeli radi javnega pohujšanja, tako so raztrgani. Tudi na desetine, celo na stotine raztrganih brezposelnih delavcev lahko sreča človek v jutranjih urah. Takrat se namreč zbirajo na določenih mestih blizu centra ali pa celo v samem centru in čakajo na razne delodajalce, ki se okoli 10. ure pripeljejo z avtomobili nakupovat delovno silo. Tu nato izbirajo najmočnejše delavce. Človek misli, da je prišel na živinski sejem, ko gleda to nakupovanje.

Ulično življenje v Beogradu pač jasno kaže, da je tu nesklad izmed bogastva na eni strani in revščine na drugi strani. Ulično življenje tudi dokazuje, da so tukaj stikajo različne kulture. sv.

ZAPRT ZADRUŽNI RAVNATELJ — RADI NAVIJANJA CEN

Iz uradnega sporočila hrvatske banske oblasti je razvidno, da je uvedla preiskavo proti zagrebškemu lastniku prodajalne mleka, ki so kljub prepovedi povišali cene mleka. Proti nekaterim bodo uporabljeni tudi ukrepi na prisilnem bivanju. Mnogo pozornosti pa je s temi ukrepi v zvezi vzbudila aretacija Ivana Geržića, ravnatelja Zveze mlekarških zadrug Gospodarske sloge.

Maribor

Pietetna počastitev spomina rajnih

Vreme zadnjih dni se je močno popravilo: Vse svete smo praznovali v zadnjem jesenskem soncu, ki je lahko božalo stotere grobove na mariborskih pokopališčih. Že več let ni bilo tako lepega vremena na praznik vseh mrtvih. Zato je bilo letos število obiskovalcev mariborskih in okoliških grobov rekordno, saj so samo mestni avtobusi prepeljali nad 10.000 potnikov.

Ves dan so romale nepretrgane množice na pobreška pokopališča, kjer so bili grobovi kljub snežni odeji lepo oskrbovani in okrašeni. Seveda je bilo med njimi tudi mnogo takih, na katere nima nihče več misliti, zato pa so se te spomnili šolarji in drugi človekoljubi. Razne organizacije so na grobeh počastile spomin svojih pokojnih članov in prvoboriteljev. Maistrovi borci so dopoldne položili na dvorišču vojašnice vojvode Mišića ob Tržaški cesti k spomeniku padlih koroških junakov lep venec in se poklonili mrtvim tovarišem. Od tam so Maistrovi borci odšli na mestno pokopališče ter položili venec na grob svojega voditelja in junaka generala Rudolfa Maistra. Na isti grob je položilo krasen venec tudi Žensko društvo, ki je počastilo svojo pokojno predsednico gospo Maistrovo.

Mariborski Sokoli so se poklonili carzanskemu junaku in sokolskemu prvobo-

ritelju dr. Ljudevitu Pivku, čigar grob so pokrili z jesenskim cvetjem in venci. Sokolsko odposlanstvo je v globoki pieteti v mislih obnovilo življenje nepozabnega junaka, ki se je ves žrtvoval narodu in domovini.

Tudi ostale organizacije so dostojno počastile spomin svojih pokojnih članov. Mariborski delavci so se poklonili delavskemu trpinu Avgustu Kelnariču in položili lep venec na njegov grob. Naši učiteljski so se spomnili pokojnih šolnikov in okrasili grobnico, kjer počiva 18 zaslužnih mož, s cvetjem in venci. Zavedni meščani so obiskali tudi grob narodnega delavca in prvega slovenskega časnika Antona Tomšiča. Prav tako so se pomudili na zadnjih domovinskih za-

služnih narodnjakov dr. Rosine, Voglarja, dr. Turnerja, dr. Pipuša, dr. Kovačiča, dr. Medveda in drugih.

Popoldne so tudi zastopniki mariborske vojaške oblasti s svojimi predstojniki z generalom Paracom na čelu in z vojaško godbo počastili spomin padlih vojakov. Častna četa vojakov je oddala salvo, godba pa je odigrala tubne žalostinke.

Cerkvenim obredom je prisostvovala tisočglava množica, sodelovala pa so razna pevka društva. Obiskovalci grobov so vedno znova prihajali na božjo njivo in jo zapuščali. Do poznega večera je bil na pokopališčih velik promet. Posebno pester je bil pogled na zadnja domovanja v mraku, ko so bila pokopališča eno samo morje brlečih lučk...

Nastavite več zobozdravnikov pri OUZD

Člani OUZD, ki so navezani na pomoč zobozdravnikov pri omenjenem uradu, prosijo, da naj se število zobozdravnikov po potrebi pomnoži. Prošnja je utemeljena, kakor je to razvidno iz naslednjega.

Neki član hodi radi ene same plombe že četrty mesec k zobozdravniku ter pride v najboljšem slučaju na vrsto enkrat v mesecu. V nadaljnjo utemeljitev prošnje navajamo, da čaka dan na dan v ča-

kalnici velika množina članov, o čemer se lahko OUZD sam prepriča. Med temi člani jih je mnogo, ki so potrebni nujne zdravniške pomoči.

Zato prosijo člani, da se pri OUZD v Mariboru nastavi več zobozdravnikov, kakor je to v Ljubljani, ter upajo, da bodo odločujoči uvideli upravičenost in nujnost prošnje, ki naj se čimprej ugodno reši v zadovoljstvo vseh članov OUZD.

Dobrodelna prireditve za revno dečo

Združene ženske organizacije mesta Maribora bodo priredile 16. nov. ob 15. v Sokolski dvorani veliko dobrodelno akcijo pod geslom »Otrok za otroka«. Čisti dobiček prireditve je namenjen zimski pomoči najrevnejše deče.

Nastopili bodo otroci mariborskih šol z raznimi pevskimi in recitacijskimi točkami ter bodo tako s svojim sodelovanjem pomagali svojim ubogim bratcem in sestricam, ki so lačni in

ki jih zebe.

Prosimo razna druga humanitarna društva, naj se blagohotno ozirajo na našo prireditev. Apeliramo pa tudi na javnost, naj ne odklanja vstopnic, ki jih bodo v ta namen razprodajale članice ženskih društev, ter naj se odzove vabilu s številnim obiskom. Prosimo sočutja in pomoči za naše otroke, ki so naš najdražji narodni zaklad.

Poziv k plačilu
dospelih davkov

Davčna uprava za mesto Maribor objavlja: Po odredbi čl. 148. zakona in pravilnika o neposrednih davkih za četrti obrok zgradarine, pridobnine in posebnega davčnega dodatka, rentnine, ki se odmerja v davčnih razporedih, družbenega davka, skupnega davka in davka na poslovni promet, ki se plačajo pavšalno (§ 7. zakona o skupnem davku na poslovni promet, čl. 10. zakona in pravilnika o davku na poslovni promet) in vojnice (čl. 18. pravil o vplačevanju vojnice) za I. 1940 dospeva v plačilo 1. oktobra t. l. in mora biti plačan najkasneje do 15. novembra 1940. Vsi davkoplačevalci se opozarjajo na prednji rok z vabilom, da pravočasno zadostijo svoji davčni dolžnosti in da do odrejenega roka plačajo dospele davke. Kdor do navedenega roka ne plača dolžnega obroka, se mu bodo na neplačani dolžni znesek računale 6 odst. obresti in stroški za prisilno izterjavo, ki se bo izvršila po gornjem roku.

CENE ŽITA NA MARIBORSKEM TRGU

Uradno poročilo mariborskega tržnega nadzorstva prinaša sledeče cene žita: pšenica 2.75, cena za rž v poročilu ni navedena, ječmen 2.25—2.50, koruza 3-3.50, oves 1.75—2, proso 3.25—3.50, ajda 2, proseno pšeno 5—6, fižol 4—5 din za liter.

m Za sodnika okrajnega sodišča v Mariboru je postavljen Borivoj Kermavner, doslej sodnik okrajnega sodišča v Soštanju.

Otvoritev gostilne!

Naznanjam cenj. občinstvu, da otvarjam jutri v nedeljo, dne 3. novembra popolnoma na novo preurejeno in adaptirano staroznano gostilno »Evropa« (preje Spurej) v Studencih, dr. Krekova ulica 26. Potrudil se bom, da bom postregel cenj. goste z najboljšimi domačimi in dalmatinskimi vini, prvovrstno domačo in primorsko kuhinjo ter raznovrstnimi morskimi in sladkovodnimi ribami in vsemi vrstami divjačine. — Na razpolago je tudi lepo salonsko kegljišče ter lepo opremljene sobe za tuje, prav tako tudi lepa velika salonska dvorana. Vsak večer koncert. — Za obilen obisk se priporoča gostilničar

m Mestno poglavarstvo opozarja hišne posesnike in njihove namestnike, da naj zavarujejo zaradi mraza vse vodovodne napeljave, iztoke in izplakovalna stranišča ter izpraznijo vrtno cevovode. Posebno pazljivo je treba posvetiti vodovodnim napeljavam, ki so v prostorih, izpostavljenih mrazu. Okna in vrata teh prostorov je treba zapirati.

m Združene brivcev in frizerjev v Mariboru sporoča cenj. občinstvu, da so določene s 1. novembrom nove obvezne minimalne cene za brivsko in damsko frizersko postrežbo. Novi ceniki bodo na vpogled strankam in vsakemu brivskemu in frizerskemu lokal. Uprava združenja se je težko in samo po sedanjih razmerah prisiljena — odločila za povišanje. Kot vzrok za povišanje je upoštevali splošni porast cen materialu, osobito pa dvakratni zaporedni občutni oblastni povisek med pomožnemu osebju. Istočasno se naprošajo cenj. stranke naj nikakor ne skušajo doseči nižjih cen od obveznodoločenih — ker itak že skrajno mogoče malo povišane in bi imelo vsako znižanje za mojstre občutne posledice in neprivlačnosti.

m »Dober želodec« je včeraj pokazal v avtomatskem bifeju nek Mariborčan, ki je v 15 minutah pojedel 20 sendvičev. Pa recite, če tudi Maribor nima svojih rekordov?

m Sneg se je vsul na šoferjevo ženo Antonijo Kuzminovo iz Košakov s hiše posestnice Kraus Marije na Slomškovem lrgu ter jo laže poškoval. Ker ni bilo na mestu nikakih zaščitnih naprav, se bo morala bišna lastnica zagovarjati.

m Pes je nesel v gobcu aktivko zasebni uradnici Križanič Zofiji ter jo na Aleksandrovi cesti izgubil. Oškodovana je za okoli 600 din.

* TOPLE RUTE, nove, lepe, modne vzorce, nudi najceneje M. BRECKO, Maribor, Aleksandrova c. 23.

m Iz ljubosumnosti je vrgel četrtliter-ski kozarec v glavo kuharici v nekem gostinskem lokalu v Kneza Koclja ulici Ivan Volavšek s Koroške ceste, ki je zaposlen v tovarni Svaty. Kuharica je obležala nezavestna z veliko rano na temenu, tako da so jo morali prepeljati z rešilnim avtomobilom v bolnišnico.

m Več železnega orožja je nekdo ukradel Lahu Antonu, strojevodji državnih železnic, iz zaklenjene drvarnice na Frankopanovi ulici.

m Pokromano žensko zapestno uro je našel na hodniku v Plinarniški ulici Viktor Kladnik, šef 8. sekcije Maribor-Studenci.

m Z dvigalom za vinske sode je tako nerodno ravnal točaj v Nabavljalni zadrugi Matjašič Srečko, da mu je sod zdrknul na dvigalo ter ga sprožil. Drigalo je zdrvelo v globino, za njim pa je padel tudi Matjašič ter si zlomil nogo, tako da so mu izstopile kosti. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m Zaradi prepovedanega povratka v Maribor so aretirali v neki gostilni na Glavnem trgu 36 letnega Rajmunda Borovčnika iz Črne.

m Pri tatvini desk pri Hutterjevi zgradbi je presenetil hišnik podjetja Jelenc & Slajmer 43 letnega Sešerka Antona iz Frankovcev pri Ormožu. Predal ga je najbližjemu stražniku.

m Nežgodna kronika. Pri padcu v službi si je poškovala rebra 23 letna tov. delavka Julka Račičeva z Meljske ceste. — Vol je sunil v prsni koš in poškoval 43 letnemu viničarju Petru Zorku iz Košakov. — S kolesa je padel 25 letni zidar Franc Dvoršak in si zlomil nogo. — Pri nerodnem izstopanju iz vlaka si je poškoval nogo Lovro Hanzelj od Male Nedelje. — S šipo si je razrezal obraz 37 letni trgovski pomočnik Ladislav Videl. Vse poškodovance so prepeljali v bolnišnico.

m Celotapisno tablo so odnesli neznan storilec brivskemu mojstru Stefanu Stojniku v Orožnovi ulici.

m Več obleke in perila so odnesli neznan zlikovci Mariji Sodinovi iz nezaklenjene pralnice v Jerovškovi ulici. Skoda znaša okoli 520 din, za kar je tat pustil na dvorišču dežnik.

m Neki tovarni avto je peljal po Glavnem trgu v smeri proti Vetrinjski ulici, za njim pa se je peljal pri trdki Weka zaposleni delavec Vinko Dvoršak s Pobrežja. Avto se je hipoma ustavil ter začel peljati nazaj. Kolesar se ni mogel več umakniti, ker avtomobilist ni dal znakov. Kolo je poškovalo, Dvoršak pa je odnesel več odrgnin.

m Denarnico z gotovino din 50:50 je našel poštar Marinišek Ivan. Dobi se v uradu za najdene predmete.

Opozorilo

vsem elektrotehnikom, elektrotehničnim in drugim strokovnim trgovinam.

Dajemo v promet nov epohalni, sedaj radi primanjkanja surovin, v obrti zelo potreben izdelek praktičnih in ekonomičnih svojstev. Plasiniranje in potreba v masah. Vsi, kateri žele prodajati ta izdelek v svojih trgovinah, naj takoj zahtevajo prospekte in navodila, kakor tudi pogoje prodaje. Ob enem iščemo verzirane akviziterje in agente.

Pismene ponudbe na »Publicitas« Zagreb, Ilica 9. pod št. 57370.

m Polne štiri dni je romalo neko pismo iz Limbuša v Studence. Oddano je bilo v nabiralnik v Pekrah 23. okt. zjutraj, naslovnik v Studencih pa ga je prejel šele v nedeljo, 27. okt., dopoldne.

m Radi silkanja obmejnih vojaških utrdbenih del na meji pri St. Ilju je bil pred velikim kazenskim senatom obsojen na leto dni zapora 21 letni Nikolaj Engles iz Črne. Soobtoženi Ivan Traubenik iz Črne je bil oproščen.

m Na mariborski svinjski sejm so pripeljali okoliški kmetje komaj 24 svinj, prodali pa samo 11. Tako slabega sejma v Mariboru že dolgo ne pomnimo. Cene so bile nastopne: 5 do 7 mesecev stari po 140—590, 8—10 mesecev po 600—870, 1 leto po 890—1150 din rilec. Kg žive teže je bil po 11—13:25, kg mrtve teže pa po 16:50 do 18:50 din.

* Važna vest za dame, katere si barvajo lase. Ni potrebno naglašati, da se popolnoma barvajo lasje samo z odlično imedia prirodno barvo trdke L'Oreal iz Pariza. Glede na potvorbe Vas prosimo, da prečitajte današnji oglas trdke, ki Vas bo poučil, kako naj se spozna prava imedia steklenica.

* Snežni čevlji, gornji del sukno, fini, trpežni do št. 38, se dobijo pri Moravec Maribor, Kopaliska 8.

* Obiščite kabaretno predstavo v Veliki kavarni.

* Najboljši slušatelj Ljubljanske Glasbene akademije se bodo 11. novembra predstavili mariborski publikli na slovenskem koncertu.

* Sporočam cenj. strankam, da sem preselila svojo obrt iz Vojašniške, v Kneza Koclja ul. 27. Se priporoča Lizi Kuster, šivilja, za dame in belo perilo.

* Sokol Pobrežje uprizarji v nedeljo 3. nov. dramo »Grobovi«. Začetek ob 18. uri.

* Ali Vam je znano, da zamorete nabaviti vozno karto že par dni pred nastopom potovanja po originalni ceni pri »PUTNIK-u«. Vse potrebne informacije, velika ugodnost povratnih voznih kart, brez navorze in prerivanja pred odhodom vlaka na kolodvorski blagajni. Nabavljajte vsled tega vedno vse vozne karte le pri »PUTNIKU«

* Izven priznanega Marčnega Laškega piva se toči tudi odsej Termalno pivo v sodčkih. Hotel, kavarna in restavracija Orel.

m Zdravniška dežurna služba. Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom in njihovim upravičenim svojem ima v nedeljo, 3. novembra, dr. Potrč Otmar, javna bolnišnica, Tržaška c. 13.

m Nočna lekarniška služba: od 2. do vključno 8. t. m. lekarna pri sv. Anehu, Glavni trg 20, tel. 20—05; Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg 3, tel. 22-70.

Narodno gledališče

Sobota, 2. nov., ob 20.: »Na dan« Red B.

Nedelja, 3. nov., ob 15.: »Cyrano de Bergerac«. Ob 20.: »Vdova Rošlinka«. Znižane cene.

Nedelja v mariborskem gledališču. Popoldne bo na ljubo okoličanov in sploh vsem, ki se ne morejo udeleževati večernih predstav, veličastna zgodovinska tragikomedijska »Cyrano de Bergerac«, zvečer pa se ponovi pri zadnji nedeljski predstavi tako dobro obiskana vesela ljudska igra Golarjeva »Vdova Rošlinka«. (Ob znižanih cenah).

Kino

* Grajski kino. Danes veliki letalski film iz sedanjosti »D. III. 88«. Napeta vsebina. Junaki sedanjosti so piloti, ki obvladajo zračne višine.

* Esplanade kino. Krasen, nepozaben film »Umirajoča pomlad« (Samrtno proljeće). Film, ki navduši vsakogar z Katalin Karadyjevo in Javor Palom.

* Kino Union. »Legija časti« veleznimiv francoski film, napete vsebine, divnih slik iz pustinje Sahare in Alžira. Orientalška muzika. Charles Vanel v glavni vlogi.

* Kino Pobrežje 2. in 3. novembra prekrasni film »Indijski nagrobni spomenik«.

Ne pozabi naročnine!

Prirodosne kramljanja

Življenjsko nepogrešljivi živalski organizmi

Dr. Stanek Bevk / Bitja, ki se ponašajo z izredno razvitim vonjem in okusom

Ce človek opazuje živali in motri njihovo življenje, primerja skoraj nehoti njihove organe in življenjske pojme s svojimi. Tako pričakuje na pr., da imajo vse živali oči v glavi ali vsaj na prednjem koncu trupla, da imajo tam svoj sedež tudi uho, čutilo za vonj, okus itd. Res se to za mnoge živali ujema, kajti je prikladno, da so nameščena poglavito čutila na onem delu telesa, ki prihaja z novo okolico najprej v dotik. Toda včasih del telesa, ki je pri premikanju živali spredaj, ni pripravljen za gledanje, zato imajo živali, katerih prednji del tiči v temi, oči na onem delu, ki je v luči.

Prav tako morajo biti oči, da služijo svojem namenu, pri onih živalih, ki se gibljejo v več smereh, pri živalih, ki so kroglaste ali zvezdaste, postavljene tako, da vidi žival v vse te smeri. Zato

imajo morske zvezde oči na koncu vseh petih ramen,

klobučnjaki na svojih okrajcih, nekatere školjke na gabaničnem robu, ki leži ob zevu, obmorski polž oncidium na hrbtu, črvi cevkaši na skržnih nitkah, črv mnogookoec bočno na telesnih obročkih, ribja pijavka ob zadnjem priresku itd.

Skoraj isto velja za uho, odnosno za ravno-vestni organ. Pri dvobočno somernih živalih je uho navadno pač v glavi, toda pri morskih klobučkih v robu okrajca, pri mnogih žuželkah v trupu, pri drugih na nogah, pri raku mysis celo na koncu repa.

Vonj in okus delujeta pri više organiziranih živalih in pri človeku po večjem skupno.

Često je celo težko ločiti, ali gre za okus ali vonj. Okus sam nam pravzaprav posreduje samo štiri različne občutke, namreč za sladko, kislo, grenko in slano. Vse drugo, kar čutimo na pr. pri jedi, gre na rovaš vonjalnih čutil. Če dobro zamašimo nozdrvi, po okusu ne razločimo jabolka od čebule, ne različnih mesnin ali sorodnih tekočin. Okušati moremo samo one snovi, ki so raztopljene ali vsaj raztopne v slini.

Umevno je zato, da je sedež okusa pri večini živali v ustih ali okoli njih, vendar ne pri vseh. Z pri nekaterih ribah so okusne brbončice v koži na bokih in na repu. Za neke žuželke se je ugotovilo, da okušajo s stopalom končin (nog), kakor pri podnevnem metulju admiralu, pri nekaterih muhah itd. Ako admiral, kadar sedi, omočimo stopalce z osladkano vodo, iztegne takoj rilec, kakor kadar sesa nektar iz cvetov. Ta odziv izostane če mu na stopalce kanemo kapljico čiste vode. Z našimi poskusi so celo dognali, da

ima admiral za trsni sladkor 250-krat tanjši okus kakor človek,

da torej mnogo bolj natančno loči poedine stopnje sladkobe kakor mi. Sicer pa prav tako kakor človek razločuje vse štiri okusne osnove, namreč sladko, grenko, kislo in slano. Zdi se, da imajo tudi mnogi raki in ščipalci okusne čutila na končinah, zakaj skladno z namenom okusnega čuta je, če se more s čutilom posegati pred sebe. Celó za tako nizko stojenče živali, kakor so pijavke, so dokazali, da imajo oster občut za okus. Kri v stekleni cevki, ki so jo sesale pijavke skozi živalsko opno, so zamenjavali z različnimi drugimi tekočinami. Če so bile te tekočine približno toliko slane kakor kri, so pijavke sesale dalje, ako pa je bila tekočina kisla ali sladka ali grenka, so takoj to spoznale in nehale piti.

Okus je tem bolj razvit, čim več okusnih občutnic je v okusnem organu. Po tem sodi so glede razvitosti okusa med sesalci na prvem mestu prežvekovalci in glodalci.

Govedo ima na korenu jezika po 20 ostrovaštih bradavic, katerih vsaka vsebuje po 1760 okusnih brbončic, ki prihajajo pri okusu v glavnem v poštev. Človek ima takih bradavic navadno le 10, v vsaki pa okroglo po 250 bradavic, torej 14-krat manj.

Okus pri odraslem človeku navadno nekoliko otopi, pri dojenčku je bolj razvit nego pozneje; celo pri otrocih, ki so rojeni 1—2 meseca prezgodaj, je čut za okus že dobro razvit. Z vajo pa se more okusni občut poostrižiti na pr. pri kuharicah, poznavalcih vin, strokovnjakih za živila in poživila itd.

V francoskem taborišču: pogovor med nemškimi vojaki in francoskimi ujetniki

Vonj je za mnoge živali važnejši čut nego okus,

za nekatere celo najvažnejši čut sploh. Dasi vonj pri jedi sodeluje z okusom, deluje pri iskanju hrane samostojno in često nadomešča vid. Zlasti pri zvereh — z izjemo mačjega plemena — ima vonj prevažno vlogo. Saj so mnoge ponočne živali ali pa žive v zaraslem svetu, kjer jim vid za zalezovanje plena deloma ali popolnoma odreče.

Ptiči ne vonjajo, visoko v zraku ni daha. Ta je pri tleh, zato drže psi, ki gredo po sledu, nos prav nizko. Živali z dobro razvitim vonjem imajo moker nos; z njim zaznavajo smer vetra kakor lovec z oslinjenim prstom. Morejo si zato izbrati, da slede proti vetru, ki jim od daleč donša dah plena pa tudi nevarnosti. Star srnjak kroži okoli lovca, da ga dobi v veter in nos.

Človek in sesalci vohajo samo tiste snovi, katerih najmanjši delci prihajajo z zrakom na vonjalno sluznico. Če raztopimo kakšno dišečo snov v vodi in s to raztopino napolnimo nosno duplino, je ne zavohamo.

Povodne živali pa vohajo tudi v vodi razpršene snovne delce,

dvoživke vonjajo z istim vonjalom v vodi in na suhem. Ribje vonjalo sta plitvi jamici, ki nimata zveze z usti ali žrelom. Nekatere ri-

be vohajo izvrstno, najbolj menda somi. Iskati že začno plen plavaje nemirno na okrog, če si v njihovi bližini umiješ roke, ki si z njimi prej držal ribo. Tudi za naše ribe belice je dokazano, da si iščejo hrane tudi z »nosom«. Nepojmljivo tenak vonj imajo nekatere žuželčje skupine.

Na neverjetne razdalje zavohajo metulji, zlasti ponočnjaki, samice ali hrošči grobarji poginule živali. Sedež vonja so pri teh živalih tipalnice, ki so pri dobrih vonjavih često površinsko jako povečane, česlaste, betičaste i. p.

Na vonjalne občutnice vplivajo nekatere snovi bolj kakor druge. Tako na pr. že ovolamo mošek, če ga je v litru zraka samo eno milijoninko miligrama, alkoholu slični merkaptan pa tudi, če ga je celo 23-krat manj.

Druhi snovi mora biti precejšnje mero več v zraku, da jih občutimo. Če deluje na vonjalo ena in ista snov dalje časa, vonjalne občutnice otope in snovi ne vohamo več.

Mimo tega, da ima vonj važno vlogo pri izbihi hrane in v spolnem življenju — tudi pri človeku —, vzbujajo povšečni duhovi tudi tek ter vplivajo posebno tudi na prebavne žleze, da delujejo hitreje in krepkeje. Zato ima kuharska umetnost za človeka prav velik biološki pomen.

Ljubosumni tjulni v bojih za samice

Redko kdo je imel srečo, opazovati na milijone tjulenov, kadar se kopajo na otočju Pribilov, 180 milj od Beringove ožine. Vsako pomlad se vračajo tja samice z mladiči, ki so prezimile južneje, v Kaliforniji. Samci jih svečano pričakujejo na severu, ostali so tam vso zimo.

Čim se samice približajo otokom, nastane strašno klanje med samci. Vsak si hoče čimprej priboriti samico, pri tem podležejo slabotni, stari in mlajši tjulni. Morje je daleč okrog vse krvavo od ran hude bitke med ljubosumnimi samci.

Najmočnejši samci se postavijo tik ob

obali, ostali stoje za njimi, globoko v notranjost. Njim tudi pripadejo najlepše, najmočnejše samice, stare in slabšeje prepuščajo šibkejšim tovarišem. En samec si izbere običajno 200 do 300 samic.

Tjulni so nenavadno ljubosumni. Čim opazijo, da so jim samice nezveste, se jih lotijo z udarci z repom toliko časa, da obnemoglo obleže. Ameriški, ruski in japonski lovci izkoriščajo to njih lastnost, nalove na leto cele črede mladit, pa tudi starejših tjulenov kadar se potopijo v letargično spanje. Tedaj se dvignejo tudi samice in neopaženo odplujejo v toplejše kraje na jug.

Meteorjev je treba za vojno industrijo

V okolici Portlanda, v Oregonu v USA, je padel nedavno na posestvo nekega farmerja meteor. Najemnik polja je čudnega gosta iz vsemirja razstavil in pobiral od radovednežev denar. Tedaj se je oglašil lastnik posestva in zahteval, da mu najemnik meteor izroči. Ko je bil prepričan na višku, je prišel carinik in dejal, da pripada meteor kot surovo železo državi, češ da ga bo uporabila za voj-

no industrijo. Meteor je bil zapečaten kot državna last.

Srečnejši je bil neki kanadski geolog, ki je našel meteor na polju blizu Ontarina. Plačal je farmerju zanj 16 šilingov. Ko so oblasti hoteli meteor zapleniti, ga je mož raje razkosal na drobne delce, jih prodal ljudem za spomin in napravil tako precej dobro kupčijo.

Z novo pripravo merijo padavine

Član stockholmskega meteorološkega zavoda je izumil novo pripravo za merjenje dežja in snega. Priprava se je zelo obnesla na Švedskem in bo gotovo tudi drugod praktično izkoriščena. Aparat je majhen, deluje po novih načelih ter ima desetkrat večjo občutljivost registriranja kakor starejše priprave.

Deževnica se zbira v gibljivi, sodu podobni posodi, ki se sama vsako petdesetino sekunde izprazni in znova spet deluje. Priprava registrira količine padavin za ves teden in ji je treba le malo človekove pozornosti. S pomočjo dobro zamišljenega sestava se beleži diagram količine padavin na papir, s katerega

se tako razbere deževna doba enega tedna. Za vsako minuto se lahko takoj dožene intenzivnost dežja.

S podobno točnostjo se meri tudi sneg. Ta pada v raztopino kalcijevega klorida in se tudi ob največjem mrazu pretvaja v tekočino. Stopljeni sneg povečava volumen kalcijevega klorida, njegov odvisnik odtoka v napravo za merjenje, ki ga registrira.

Nova priprava se je posebno izkazala pri določanju elementarnih uim na poljih, kajti s tem dragocenim pomagalom lahko točno doženejo intenzivnost neviht in po tem izplačajo zavarovalne premije.

„Gospodje, luna se bo razletela!“

Sloviti angleški fizik James Jeans je imel v »Royal Society« v Londonu predavanje, v katerem je takoj spočetka izjavil: »Gospodje, luna se bo razletela! Vsi planeti, ki se sučejo okrog našega sonca, so njega nekdanji del. Tudi lune, ki jih imajo nekateri planeti več, so v davni odtrgani del vseмирskih teles, v katerih bližini se še danes vrte po vsemirju. Jupiter ima sedem, Saturn devet, Mars dve, mi pa eno luno. Toda ta naša luna, ki jo oprevajo pesniki, sanjajo o njej zaljubljeni, ta luna ni nič drugega kakor suženj naše premičnice. Privlačna sila naše zemlje jo veže nase ter skrbi tako, da bi se preveč ne oddaljila od nas.

Toda nekega dne bo prišel trenutek, ko bosta zemeljska privlačnost in lunina centrifugalna sila pretrgali vez, naš nočni besni popotnik se bo razcepil na dvoje, nato na

štiri, osem pa več delov. Ti bodo tvorili okrog zemlje podoben prstan, kakor ga ima Saturn. Zemljani bodo lahko gledali ta nebesni prizor v popolnem miru, ker ni pričakovati, da bi kak večji del zadel tudi ob naš planet.

To pa je še neskončno daleč. Luna je oddaljena od nas 384.000 km, Jeans je pa mnenja, da bo prišlo do katastrofe, ko bo mesec krožil okrog zemlje le še 20.000 km proč. Zemljani bodo videli luno tedaj 30 krat večjo, kot je sedaj, nje mesečina bo postala tisočkrat svetlejša. Do takrat bo pa poteklo po Jeansovem računu, še — 45 milijard let. Zaljubljeni imajo tedaj še časa dovolj, da v svetli mesečini fantovskega sonca in ob duhtečem nagelju in rožmarinu šepetajo sladke besede drhtečemu dekletu za železnimi križi tihe kamrice.

Če se spravijo drzne opice nad strojevodjo

Nemško kolonialna železnica v Vzhodni Afriki je imela 1912 na 812 km dolgi progi 150 belih in 3500 barvanih uslužbencev. Leta 1913 so gradili podaljšek proge iz Tabora k jezeru Tanganjiki. Vlak je vozil skozi večje predele, kjer ni bilo vode. Zato je uprava postavila več cistern za napajanje lokomotive.

Nekega dne, pripoveduje nekdanji strojevodja, smo ranžirali vlak precej niže od postaje, kjer je bila cisterna. Poslal sem tja črnca, da bi medtem načrpal vode. Kmalu se je vrnil ves razmesarjen in krvav ter mi poln strahu pripovedoval, da ga je pri studencu napadlo 60 do 70 pavijanov. Naglo sem skočil na lokomotivo, zažvižgal večkrat ostro in zapeljal stroj proti cisterni. Zelo sem bil presenečen, ko sem opazil, da se živali niti ne zmenijo za pisk lokomotive in da so spretno

kakor človek črpale vodo iz rezervoarja. Ostale opice so pometale s pokrova soda obtežilo kamenje ter z glavo nizzol pile vodo.

Ko je zapeljal stroj k vodnjaku, so vse opice dvignile strahovit vrišč in jele metati kamenje na lokomotivo. Odprl sem cev za paro, toda opice so se pogumno pognale preko vročega curka na streho lokomotive. Vse piskanje sirene ni pomagalo, pavijani so obšli stroj s celo točo kamenja.

Vzel sem puško in ustrelil največjega izmed pavijanov, ki je sedel spredaj pred stojščem strojevodje. Z divjim krikom se je žival zvrnila v jarek. Priskočilo je nekaj opic in ga potegnile na travo ob progi. Nudile so ranjencu pomoč, ostale opice so pa pridno črpale vodo dalje in z dolgimi požirki vlekle iz soda.

Nemški tank na vajah

Atomi so postali vidni!

Vse človeško dogajanje je neločljivo zvezano z elektriko. Tudi naša krvna telesa predstavljajo v zvezi z ostalimi organizmi majhne, električno nabitke kroglice. Moderna fiziološka raziskovanja so dalje dognala, da so vsa dogajanja v nas odvisna od najmanjših, električno nabitih delcev, ki jih poznamo kot ione.

Mišice in živci proizvajajo elektriko. Najsilnejši, za oko sicer nevidni procesi se dogajajo v našem telesu. Vsaka mišica proizvaja pri slehernem gibu električni tok, srce je tako rekoč električni dinamo, možgani pa električni pretikalni sistem.

Moderna fizika, ki preživlja pravo renescanco svojega razvoja, je posegla že globoko v skrivnost najmanjših atomov in električno nabitih delcev, ionov. Da fotografska leča je celo ugrabila skrivnosti iz življenja atomov, ter prikazala njih negativne elektrone, s pozitivno nasičenim jedrom v sredini, ki drži ves »organizem atoma« skupaj. Atomi so postali tedaj vidni in človeku se odpira novo poglavje v proučevanju fizikalnih svojstev. Karl K. Darrow, sloviti ameriški fizik, nas v svojem najnovejšem delu: »Renesansa fizike« popelje v to skrivnostno kraljestvo novodobnih odkritij. Knjigo, ki jo krasi 43 nazornih fotografij, dobite v »Tiskovni zadrugi« v Mariboru, Cankarjeva ulica. Je zanimiva zber uspešnih poizkusov iz fizikalnega laboratorija v Bostonu.

V eni uri se rodi na vsem svetu 5400 ljudi, umre jih blizu 4600. Istočasno je na zemlji 14 tisoč zločinov, v svet gre okrog 114.000 brezposelnih, pokadi se 170 ton tobaka in proizvodi 7000 avtomobilov.

Mačke brez dlake so imeli po hišah stari Azteki v Mehiki. Zdaj so s križanjem siamskih mačk dobili nekaj primerov teh živalic brez dlake. Kasneje jim je dlaka spet zrastle, toda po šestih mesecih znova do golega odpadla.

Ptice, ki laja, so odkrili v pragozdovih Čileja. Lovci in domačini so večkrat slišali iz gozda glas, podoben laježu psička. Končno so ugotovili, da se tako oglašajo sivkasta ptica »gwid gwid«, ki je pa prav tako plašna, kakor naša kukavica in jo je težko vloviti.

Redukcija pogonskega materiala za avtomobile in nabavo kavčuka je ponovno odredila v Italiji. Izjema velja le za motorna vozila podjetij, ki delajo za vojno industrijo.

Uganka velemesta v pragozdu Indokine

V srcu Indokine leže razvaline Angkora. Mogočne palače, svetišča in fantastične spomenike je odkril pred 17. leti francoski raziskovalec Mouhot.

Angkor je zgradilo pleme Khmers, njihče pa ne ve, zakaj so krasno mesto kasneje zapustili. Razvaline se razprostirajo na prostoru 100 kvadratnih kilometrov in je moralo imeti mesto nekdanj blizu milijon prebivalcev. V nebo sega orjaški tempelj Angkor Vat, ki ga smatrajo za babilonskim stolpom kot najčudovitejšo gradnjo sveta.

Svojčas je moral biti Angkor največje mesto sveta. Zgrajeno je bilo po določenem geometričnem načrtu, z ravnimi cestami, ki se sečejo v pravokotih. Z napisov je razbrati, da se je obdajal vladar s celo vojsko sužnjev. Kralj Yazoarman, trinajski kralj Khmersov, je postavil to mesto s petimi vrati, katerih vsaka so 100 m dolga, 15 m široka in tvorijo posebno rezbarsko umetnost. Vrata je stražilo nekdanj 540 kamnitih velikanov, katerih vsak je bil dva in pol metra visok. Zdaj so večinoma v razvalinah.

Ranjeni pavijan je s plašnim pogledom zrl na kri, ki mu je tekla iz rane. Trgal je travo in jo deval na rano, toda kmalu je bilo vse okrog njega krvavo. Žival je začela divje stokati, ostale opice so s podvodjeno močjo navale na stroj. Poškropil sem jih s brizgalko za premog, kar jih je še bolj raztogotilo. Velik kamen je priletel na stekleno okno in ga ubil. Tedaj mi ni pomagalo drugo, vzel sem znova puško ter streljal zapovrstjo na opice. Čim so opazile, da so pavijani obležali negibni na tleh, so se spustile v beg. Ranjence so odnesle s seboj.

Naslednjega dne, ko smo pripeljali k cisterni, so bile spet opice pri njej. Toda, že prvi žvižg lokomotive jih je pregnal. Pobegnile so, ne da bi se postavile v bran.

Ženski kotiček

Ali je ženski klobuk okras ali pokrivalo?

Ob tem vprašanju se lahko vsaka ženska nekoliko zamisli in vendar si ne bo našla takoj odgovora. Kakšno vlogo igra torej klobuk na ženski glavi? Najkrajši odgovor bi bil, da mnogokrat smešno.

Ako gledamo ob hladnem vremenu moški spol in njihova pokrivala, si neho-

te priznamo, da so silno nepraktična in najbolj služijo le starejšim gospodom, ker jim zavarujejo vsaj plešo. Uboga ušesa, ki se ne morejo niti skriti v ubogo košatih las kakor pri ženskah, pa zmrzujejo, da

kar barve spreminjajo. Pa si pametni možje pomagajo z naušnicami, le lep zunanost ljubeci gospodje trpijo in zmrzujejo.

Kaj pa ženske? Ako bi imele plešo, bi se te ne mogle pokriti s pokrivalom oziroma s pripravo, ki jo pomotoma imenujemo pokrivalo ali klobuk. Majhna, navzgor zavijana stvarca čepi koketno vrh frizure in si domišljuje, da pokriva in čuva žensko glavo. Kako naj takšna malenkost, katero si moramo pripeti z gumo, da nam je prva sapica ne odnese, ščiti glavo in ušesa pred mrazom in mrzlimi vetrovi. Res je, da se za lepoto veliko potrpi, toda potrpljenje na tem mestu je bedasto in rodi le slabe posledice. Zato je treba kar z veseljem pozdraviti zimske plašče s kapuco, kjer ista nadomestuje klobuk.

Iz oblačilnice naših malčkov

Mati uživa ob lepo oblečenem otroku. Koliko je mater, ki same sebe prikrajšajo za to ali ono stvar, samo da je dobro in lepo blečen njen otrok. Matere, ki se med seboj poznajo, se pogosto kosajo, katera bo bolj izbrano in ljubko oblekla svoje otroke. Takšno tekmovalstvo je opaziti v premožnejših, kakor tudi v revnejših slojih, kjer matere res ljubijo svojo deco. Ljubeča mati zmaga mnogo, včasih vse, kar se zdi materi brez pravih materinskih čustev pogosto nemogoče.

Ker pa imamo v glavnem dve vrsti mater, zato imamo tudi dve vrsti otrok, ne glede na socialne razmere v katerih žive. Zgodi se, da najdemo v dobro situirani hiši neokusno in slabo oblečene, celo raztrgane in umazane otroke. Kdo je kriv? Mati! Pogosto pa imamo priliko opazovati otroke uboge delavčeve ali uradnikove žene, ki so oblečeni sicer skromno, toda ljubko in snažno. Čigava je zasluga? Brezdvomno materina! Skrbna mati izkoristi vsako minuto in vsako cunjico ter prikoži kaj ljubkega za svojo hčerčico ali svojega sinčka. So pa matere, ki se naveličajo opravkov s šiviljo

zaradi svojih lastnih oblek, tako da za otroke nikoli ne preostane časa, volje in denarja.

Da denar! To je poglavje zase. Danes je obleka zelo draga, otroci pa morajo biti tudi dostojno oblečeni. Kje se bo vzelo, tarnajo potrebni in nepotrebni? Dokler je otrok res otrok, torej še ljudsko šolski učenec, si lahko pomagamo na več načinov. Otrasti se moramo predvsem onega starinskega mnenja, da morajo biti bratci enako oblečeni, sestre zopet enako. Mlajši naj nosijo obleko za starejšimi, starejši pa je naj ne gulijo do zadnjega izdihljaja. Iz napol ponošene obleke odrastlih izdelujmo obleko za otroke. Taka obleka se pogosto izkaže kot zelo trpežna, ker si pač odrastli kupujejo blago boljše vrste. Ako pa kupujemo za otroke novo obleko, mu ne kupimo ene drage, temveč raje več cenjenih oblek. Otrok ne more nositi tako dolgo ene obleke, ker se preveč umaže. Zato je bolje, da jih ima več, in to takih, ki se dajo dobro prati.

Po otrokih sodimo starše, zlasti mater. Slabi časi so pogosto le dober izgovor in nič več.

Kuhanje je umetnost

Med posli domačega gospodinjstva je kuhanje gotovo eden izmed najbolj važnih za vsakdanje življenje. Ako ima gospodinja še tako lepe lastnosti, ako je prijazna, postrežljiva, potrpežljiva, vendar je družina ne more rada imeti in pri hiši ne more biti zadovoljstva, ako ne zna dobro kuhati; ako družini postavlja na mizo vedno skoro eno in isto jed v petek in svenek in še to neokusno pripravljeno, neo-

soljeno, preslano, zasmojeno, na pol kuhano, prereditko, pregosto itd. Posebno slabo je pri hiši, kjer se gospodinja skoro nikoli peka ne posreči.

Mnogo nezadovoljnosti je po družinah zaradi slabe hrane. Uradniki, delavci in pozni se rajši selijo drugam, kjer najdejo boljše in tečnejšo hrano.

Zato je kuhanje velevažno za vsako družino. Kuhanju se morajo torej priva-

dit ne le kuharice, ki si s tem služijo svoj kruh, marveč tudi gospodnje. Prav bi bilo, da bi si vsaka nevesta med drugimi potrebščinami oskrbela tudi dobrih receptov. Ni se bati, da bo potem, ako dela po receptih, kaj več porabila za hrano; nasprotno, ona bo znala vsako stvar dobro porabiti. Stroškov bo imela manj, jedi bodo pa bolj okusne, ako se bo kaj temeljitega naučila glede kuhe.

Skrbni starši dajejo učiti svoje hčere tudi kuhanja. Vendar vsako dekle ni tako srečno, da bi imelo tako petične starše; zato treba iskati drugih potov, da se izobrazijo v kuhi.

Temu namenu ustrezajo razne kuharske knjige. Ta namen ima tudi naš Ženski kotiček.

Kaj bi kuhala?

Ponedeljek:

Opoldne: 1. Paradižnikova juha s krpami. 2. Ledvična omaka. 3. Krompir v kosih. Zvečer: Carski praženec. Solata.

Torek:

Opoldne: 1. Goveja juha. 2. Govedina. 3. Krompirjeva omaka. Zvečer: Telečji zrezki v smetanini omaki. Krompir.

Sreda:

Opoldne: 1. Goveja juha. 2. Govedina. Prirejena kot divjačina. 3. Tirolski cmoki. Zvečer: Rižoto s korenjem. Solata.

Četrtek:

Opoldne: 1. Zeljeva juha. 2. Krpice s krompirjem. 3. Solata. 4. Jabolčna pita iz navadnega testa.

Zvečer: Možgani z jajcem.

Petek:

Opoldne: 1. Krompirjeva juha. 2. Ribji rižoto. 3. Mešana solata. Zvečer: Vodni žličniki z jajcem. Solata.

Sobota:

Opoldne: 1. Juha iz svinjskega želodca. 2. Goveji zrezki s čebulo. 3. Krompirjev pire. 4. Solata. Zvečer: Krompirjev guljaž. Kruh.

Nedelja:

Opoldne: 1. Možganova juha. 2. Svinjska pečenka. 3. Makaroni. 4. Solata. 5. Kašov kruh. Zvečer: Pečeni kostanji. Čaj.

Krompirjevi zrezki. Skuhaj 4 debele krompirje, kuhane odcedi, olupi in nastrgaj v skledo. To krompirjevo kašo osoli,

ji primešaj 2 žlici kisle smetane, jajce, žlico drobno zrezane, v masti precvrte čebule in pest drobtin. Iz te zmesi naloži na desko kupčke in oblikuj iz njih prst debele zrezke, ki jih potresi po obeh straneh z drobtinami in jih nato v razbehljeni masti speči. tako da postanejo po obeh straneh rumeni. Postavi jih s solato na mizo.

Leča v kisli omaki. Polij z vrelo vodo ¼ l leče. jo odcedi in nanovo zalij z litrom tople vode, osoli in počasi kuham, da se preveč ne razkuha. V kozi napravi prežganje iz žlice masti in moke; v to prežganje deni drobno zrezano čebulo, in ko se zarumeni, stresi v prežganje lečo z vodo vred, prideni še lovorjev list in vejico timesa. Ko vse skupaj prevre, prideni kisa in česna po okusu. To lečo postavi z ajdovimi žganci, krušnimi cmoki, makaroni ali krompirjevim pirejem na mizo.

Jajčna jed s krompirjem. Skuhaj 6 srednje debelih krompirjev in kuhane olupi. Namaži skledo s sirovim maslom, nareži v skledo 3 na listke zrezane krompirje ter jih nekoliko osoli; na krompir zreži 2—3 v trdo kuhana in na listke zrezana jajca, posoli in polij z 2 žlicama kisle smetane; nato nareži še ostale 3 krompirje, jih posoli in polij z 2—4 žlicami kisle smetane. Krompir postavi v pečico, da se nekoliko zapeče, in ga postavi kot samostojno jed s salato na mizo.

Jajca s hrenom. Skuhaj jajca v trdo in jih olup. Olupljena zreži na krljičke, jih naloži na krožnik, nekoliko osoli, prilij olje in kis ter potresi z nastrganim hrenom.

Omlet iz koruzne moke. Mešaj v skledi 1 rumenjaki, žlico sladkorja in žlico mleka, primešaj narahlo sneg 1 beljaka in pičlo žlico koruzne moke. Namaži omletno ponev z maslom, vlij vanjo pripravljeno testo, ga razravnaj pol prsta na debelo ter postavi v precej vročo pečico, da se zarumeni. Pečeni omlet namaži z mezgjo, zapogni čez pol in postavi s sladkorjem potresenega na mizo.

Prva doktorica medicine

Z ozirom na to, kako težko se še danes ženska dopolje do nekega mesta, ki je bilo do nedavnega dosegljivo le moškim, se moramo naravnost čuditi, da je že 200 let od tega, kar je dobila neka Kristina Erksleben kot prva ženska naslov doktorja medicine.

Njej seveda pot do tega naslova nikakor ni bila lahka. Vstop na univerzo ji je bil nemogoč, enostavno iz razloga, ker je pač bila ženska. Vložila je prošnjo na cesarja Friderika Velikega, da bi smela obiskovati predavanja na medicinski fakulteti in istotm polagati tudi izpite. Iz-

jemoma ji je cesar dovolil, opozoril pa je profesorje, da morajo biti pri izpitih izredno strogi. L. 1754 je stopila pred izpraševalno komisijo univerze v Hallu ter si po strogem, bolj zasliševanju nego izpraševanju podobnem izpitu prislužila naslov prve doktorice medicine. Dobila ga je seveda šele s privolitvijo cesarja, kakor je tudi le z njegovim dovoljenjem smela odpreti zdravniško ordinacijo. Pozneje se je s svojimi zaslugami na polju zdravniške vede povzpela celo do rektorja univerze — toda na žalost je umrla že po osmih letih svoje zdravniške prakse.

RUBY M. AYRES:

DRUGI MEDENI TEDEN

ROMAN

24

— Ne ljubite me, Jimmy, — ga je dolžila in zajokala. — Dejal ste mi, da vse svoje življenje ne boste ljubil druge žene. Msilila sem, da me imate rajši ko jaz vas. Zdaj pa vem, da vaša ljubezen ni bila tako velika. Da me zares ljubite, ki se odrekel onemu dekletu, pa naj se zgodi karkoli... Jimmy, Jimmy, ne bodite kruti, ne storite tega. Ljubim vas... moj ste...

— Odbila ste me, lagala ste mi, prevarala ste me!

Jimmy je vedel, da si mora te besede neprestano ponavljati. Cynthia pa je skrušeno sedla v naslonjač ter ihtela.

Precej teatraličnosti je bilo v tej njeni pozi, toda Jimmy tega sedaj je ni mogel videti. Vedel je, da je zaradi njega nesrečna ter čutil, da jo še vedno ljubi.

Razburjeno je izbruhnil:

— Ne jočite, Cynthia... ne jočite. Ne trgajte mi srca. Prosim vas, ne jočite!

— Še malo vam ni mar moje nesreče, — je zahteval. — Vaše srce je iz kamna, ko mi ničesar ne rečete, ampak le ponavljate, da je prepozno. Doslej še niste oženjen. Povejte ji resnico! Če me resnično še ljubite, ji boste povedal. Jimmy!

Jimmy jo je topo gledal, ali videl je

pred seboj veliko sobo v hotelu, kjer je umrla gospa Wyattova, in skrušeno postavila Kristine, ko je pokleknil k njej in ji položil glavo na svojo ramo.

— Jimmy, zdaj nimam nikogar več na svetu, — je še čul njen glas kot žalosten odmev. In tudi je slišal svoj odgovor:

— Mene imaš, Kristina...

Ali more po vsem tem še odstopiti in prelomiti besedo? Ne, tolikega obupa bi Kristina ne preživela...

— Razen mene zares nima nikogar na svetu, — si je dejal. Potem pa se je olajšano ozrl na Cynthia in ji dejal: — Prav kar ji je umrla mati in ostala je sama... kako bi...

Cynthia je nekaj časa molčala. Tudi ihteti je prenehala. Skrbno si je obrisala oči. Vstala je in stopila pred zrcalo.

— To je torej najino resnično slovo, — je dejala trpko. Vzela je torbico in rokavice in stopila proti vratom:

— Zbogom, Jimmy!

Jimmy Challoner pa je molčal. Stopil je k vratom in prijel za kljuko, da ji odpre.

Cynthia se je za hip ustavila. Bila je tik ob njem. — Zbogom, — je dejala s slabotnim glasom.

Hotel ji je odgovoriti, a ni mogel. Drhteč jo je objel, da sam ni vedel kako. Tesno jo je objel in poljubljal kot blazen. Ne, Kristine ni nikoli tako poljubljal: na ustnice, oči, čelo.

— Ali me kljub vsemu še ljubiš, — ga je tiho vprašala.

Jimmy jo je izpustil in stopil proti vratom, zakrivajoč si oči.

— Ti sama veš, da te ljubim.

In že si je očital ta hip slabosti. Ni je upal pogledati. Ko je odšla, je sedel in si z rokami zakril obraz.

V sencih mu je razbijalo, da bi znorel, in glava mu je žarela ko v ognju.

Pojutrišnjem se mora vendar oženiti s Kristino. Dal ji je besedo. Prepozno je, da bi jo prelomil, kajti s tem bi ji zlomil srce. In vendar je bila Cynthia na vsem svetu tudi še sedaj edina žena, ki jo je resnično ljubil. Da, pravkar je odšla. — Spodaj je že, na ulici. Znabiti ji igra na ustnicah zaničljiv in ošaben nasmeh!

11

Mož in žena

— V ljubezni in spoštovanju bosta do smrti.

Kristina je boječe dvignila svoje mehke tople oči in pogledala Jimmyja Challonerja.

Žarek, ki je prodiral skozi drobno barvano cerkveno okno, je zaigral na njenem obrazu. Njen glas je bil trden in jasen, četudi nekoliko žalosten, ko je počasi ponavljala za duhovnikom besedo za besedo.

Jimmy je namreč vztrajal na tem, da

se poročita v cerkvi kjer bi ju nihče ne poznal. Pri poroki je bil zgolj cerkvenik. Sangster in pa Kristinin naglušni stric, ki je že med poročnim obredom premišljeval, ali še pravočasno pride na postajo ter ujame vlak proti domu.

Jedva je bil obred končan, se je stric poslovil. Poljubljal je Kristino na čelo ter ji želel, da bi bila srečna. Ko je podal roko še Jimmyju in Sangsterju je odšel. Njegovi koraki so še odmevali v cerkvi, toda njega ni bilo več.

Duhovnik je opravil še vpis v matično knjigo.

— Prosim, vzemite pero, gospa Challonerjeva...

Njegov glas je bil kakor iz škroba, pravtako njegovo vedenje.

Kristina je ta hip občutila boleče domotožje. Vse je bilo tako tuje in hladno. Da, celo Jimmy, ki ga je sicer neizmenno ljubila, se ji je zdel v novi črni obleki nekam tuji. Stojilo se ji je po materi. Solze so ji silile v oči, a jih je pogumno zadrževala.

— Hvala, — je tiho rekla.

Nato je podpisal Sangster.

Tako, zdaj je omožena, je pomislila Kristina in se ozrla na Jimmyja, ki je zardel stal poleg nje. Vabil je Sangsterja naj greva vendar z njima na kosilo. Kristina si je sicer želela, da bi bila sama, a se je kljub temu obrnila k Sangsterju:

— Pojdite z nama, prosim, kar pojdite...

(Dalje.)

Drzen predor Nemcev skozi blokado:

Izbrana je posadka za pot v objem smrti

Trebalo se je ločiti za najmanj leto dni od domovine — Mrzlične priprave za nevarno pot na zahodno obalo Irske — „Libau“ z lažnimi Norvežani na krovu

V dne, ko se ves svet zanima, ali bo sploh kdaj mogoče vdreti na angleška tla, ko smo že čitali o takšnem poizkusu pri Bristolskem kanalu, nasproti južnemu koncu Irske, nudimo čitateljem silno zanimiv pogled v enega najsmelejših pomorskih podvigoval med svetovno vojno. Tedaj so se nameravali irski vstaši pod vodstvom sira Casementa z nemško pomočjo upreti proti Angležem. Dogovorjeno je bilo, da bo nemška ladja pripeljala potrebno strelivo in orožje v zaliv Tralee na zahodni obali Irske, od koder naj bi se potem razširil upor po vsem otoku. Nemško vojno poveljstvo je v ta namen izbralo posadko držnih mornarjev z vojnih ladij, ki so pod vodstvom svojega kapitana podvzeli nevarno pot skozi angleško blokado. V ta namen so prebarvali zaplenjeni angleški parnik najprej v nemško ladjo »Libau«, čim so dosegli pomorsko mejo Nemčije v Beltu, so se pa mornarji preoblekli v Norvežane, ladjo so pa prebarvali v norveški parnik »Aud«.

Kako se je potem razvijala smela odisejada po Atlantiku, ki jo označuje debela črta v poleg priloženi skici, kaj vse so doživeli mornarji, ki jim je stalno sledila smrt za petami, neverjetna srečanja Nemcev-Norvežanov z Angleži, beg pred

zasledovalci po razburkanem morju, prodor skozi blokado, borba z viharjem elementom morja in končno tragikomičen zaključek avanture, ko je bila vsa stvar razkrita, vse se bo po pripovedovanju kapitana samega v njegovih spominih razvijalo pred nami v nadaljnjih poglavjih najbolj pretkano izvedenega, pa tudi junaško tvegane podviga v minli svetovni vojni.

izpraševati vest. Običajno so bili namreč takšni nedeljski pozivi kaj neprijetne vsebine. Pripravljen sem pa bil na vse, če bi se le bilo treba zagovarjati.

Moja flotilja je prejela ukaz, sestaviti moštvo prostovoljcev, ki bi bili pripravljeni za nalogo, o kateri še ni bilo nič kaj jasnega. En častnik, pet podčastnikov in šestnajst mornarjev naj se zbere čimprej, da bodo ob priliki na razpolago.

Med častniki so bili seveda takoj vsi za neznan pustolovščino. Poveljnik pa me je poklical na stran in mi dejal:

— Izbral sem vas za kapitana tega podviga. Ali ste sporazumni?

Naravnost, da je bil moj odgovor pozitiven.

Saj sem že dolgo želel, da bi doživel nekaj posebnega. Na žalost tudi sedaj nisem mogel zvedeti, za kaj gre, ker so držali vso stvar v najstrožji tajnosti. Določili so tudi, da ne sme biti nihče od prostovoljske posadke oženjen, mornarji brez družin imajo prednost. Iz tega smo vendarle sklepali, da gre za zelo resno zadevo.

Naslednjega jutra sem zadnjič vodil »Polarstern« in druge ladje svoje flotilje na Severno morje k izmeni straže. Nad morjem je ležala gosta megla, mrzlo je bilo, kakor pozimi. Starim borcev, ki smo bili že drugo zimo v vojni, hlad ni šel do živga.

V kanalu sem zbral vso posadko svojih ladij ter ji razložil povelje. Prikazal sem vso stvar kot zelo nevarno ter dejal:

— PROSTVOLJCI, NAPREJ!

Javili so se vsi, ki so prišli v poštev. Ostali so le oženjeni mornarji. Hoteli so iti tudi mnogi od njih, toda, ker sem vedel, da je treba slediti ukazu, sem izbral le mlade mornarje, ki bi v primeru smrti ne pustili za seboj še več žalujočih svojcev.

Štiri dni kasneje smo se vrnili s patrolne službe na Severnem morju v Wilhelmshaven. Ob vstopu v luko so mi s signalnega stolpa že sporočili, da je moja imenovanje za neznan pustolovščino že potrjeno. Postal sem poveljnik tajnostvene ladje »Libau«.

Naslednjega dne smo bili pripravljeni na odhod. Vso stvar smo morali držati v največji tajnosti. Niti sorodniki niso smeli vedeti o našem odhodu. Vsaka nespretna beseda bi lahko zbudila pozornost špijonov. Odprava bi bila onemogočena, izgubili bi lahko povrh še svoje glave. Sporočili so nam, da bodo znanzi in sorodniki obveščeni o našem odhodu šele potem, ko bomo že odpotovali. Najmanj leto dni pa ne bomo mogli pisariti na domove.

GLEJ »LETEČEGA HOLANDCA!«

Dne 22. marca se je vsa posadka utaborila v vagonih, brzi vlak nas je potegnil v Hamburg. V ladjedelnici nas je presenetila prilično velika ladja, naš bodoči stan. Veseli obrazi mornarjev so pričali, da so bili ugodno iznenadeni. Parnik je bil skoro nova angleška »Castro« last Wilsonove linije v Hullu, ki so ga zaplenili Nemci v začetku vojne.

Prevel sem ladjo in naslednjega dne smo napravili z njo prvo poskusno vožnjo. Postavili smo stražo, da bi nihče od nepoklicanih

ne prišel na krov. Dva kuharja sta bila zelo zadovoljna v svojih modernih urejenih prostorih. Na patrolnih ladjah sta večkrat do kolen tičala v vodi. To noč sem v udobni kapitanski kabini izvrstno spal, poslednjič za dolge mesece kasneje.

PRVA POIZKUSNA VOZnja

Iz Hamburga je udarjala k nam jutranja pesem zvonov, ko smo s pomočjo dveh remorkerjev odpluli od obale. Da bi prikrili vojni značaj naše ladje, smo obesili od zadaj veliko nemško trgovinsko zastavo. Na odprtem morju smo odpustili remorkerje in z naglim tempom zapluli po Labi. Nekaj parobrod nas je spremljal in potnikom na njem se je čudno zdelo, čemu je toliko uniformiranih mornarjev na našem krovu. Opazili so tudi, da je bilo angleško ime naše ladje pomazano s svežo barvo. Imeli so nas za pomorno križarko, ki se nekam pripravlja. Nič kaj mi ni bilo ugodno, če bi ljudje le morda ne zavohali, kaj se pripravljamo. Človek ne more biti nikoli varen pred špijoni.

Naglo smo prepluli kanale, dosegli Cuxhaven, srečali več bojnih ladij in minskih polj, ki so zapirale sovražnim podmornicam dostop v veliko luko. Ker je začelo gosto snežiti, smo se pri Neuwerk u zadržali, naslednje jutro pa krenili dalje. Kljub snegu smo srečno dosegli Wilhelmshaven in se zadržali. »Libau« je srečno prestala prvo vožnjo.

»CASTRO« POSTANE »LIBAU«

Na ladji smo hiteli s tehničnimi pripravi. Na krov niso smeli niti visoki častniki. Na radovedna vprašanja z drugih ladij, kam se pripravljamo, smo odgovarjali, da pojdemo v Libavo. Na zadnjem delu ladje se je kmalu zablestelo nove ime »Libau«. Pod krovom smo vse uredili tako, da smo v skrite prostore lahko spravili čim več stvari, ki jih radovedno oko ne sme ugledati. Pod nekim velikim divanom smo napravili globoko, skrbno prikrito odprtino. Več takšnih skrivnih prostorov smo urezali tudi v stene ladje. Za divanom je bil skrit kraj, kamor se je lahko v sili zateklo 50 ljudi. Od tod je bil tudi skrit izhod na nasprotni del ladje za primer, če bi nas vsiljivci presenetili v sprednjem delu krova.

SREČANJE S CASEMENTOM

Med tem ko so na ladji mrzlično pripravljali vse za odhod, sem službeno odpotoval v Berlin. Tu sem tudi zvedel za cilj svoje odprave. Računati smo morali s poostreno angleško blokado, ker se je malo prej posrečilo velikemu nemškemu parniku »Möve«, prebiti se skozi angleško blokado, na poti iz Amerike v Wilhelmshaven. Na sejah, katerim je prisostvoval vodja irskih upornikov, sir Roger Casement, smo do podrobnosti pripravili načrt naše velike pustolovščine po Atlantiku.

PRISLO JE POVELJE...

Vrnil sem se pravkar s straže na morju in se hotel zlekčiti k počitku. Tedaj je potrkal na vrata mornar in mi izročil nujno pismo poveljnika. Dvakrat sem prečital naslov: Poveljniku patrolne ladje »Polarstern«. Ni torej dvoma, stvar je zame.

— Podobna pisma sem dostavil tudi ostalim častnikom, je dejal sel in odšel.

Hvala bogu, v tem primeru si ni bilo treba

da mu ne bo ušlo.

»Kdo pa je bil nemiren?« je vprašala učiteljica dekleta.

Hitro so se oglasile, a precej netovarisko, in našle vse tri moje sošolce. Mene so izgovorile, da mi je palica ušla. Zapela je šiba, dekleta pa so škodoželjno gledala. Matevž je prišel poslednji na vrsto. Največ greha je imel na sebi, zato ga je učiteljica tudi tako nemilo švrkala. Nič ni pomagalo, da je zvijal roko, učiteljica ga je trdno držala in odnehal šele, ko se je šiba prelomila na pol.

Grenkih misli smo odšli domov; Matevž je spotoma zabavljaj čez učiteljico.

Drugi dan so nas sošolci porogljivo povpraševali, ali je bilo prijetno klečati. Bahavo smo jih zavračali, češ, kaj pa je to, klečanje. Poceni zabava in drugega nič. Ludvik, Ivan in nekaj drugih se je zbralo okoli mene. Ludvik je dejal:

»Kaj te ni sram, da si moral klečati? Odličnjak, pa mora po uri klečati!«

Neprijetno me je zadelo, da bi pa odvrnil od sebe ta neprijetni občutek, sem glasno dejal:

»Kaj bi to! Matevža pogledite, tako je bil tepen, da je učiteljica šibo zlomila na njegovi roki!«

Vsi so se obrnili k Matevžu, ki ni imel nikogar, na katerega bi zvalil še kaj bolj zanimivega. V zadregi se je izgovarjal in v oči so se mu zasvetile solze. Ko so jih sošolci opazili, jih je postalo sram, pa so se odvrnili od njega.

In spet je prišel Ludvik:

»Kaj je prijetno klečati? Vidiš, še odličnjakom je včasih potrebno kako razvedrilo.«

Razjelo me je. Magari sem kdove kak odličnjak, ali je potem še poseben greh, če moram klečati? Matevž si je v kotu brisal solze. Tovarši so ga videli, pa se jim je zasmilil. Tudi jaz sem ga videl, toda v meni ni bilo usmiljenja. V meni je živela misel, kako se bom najbolje zvil. Znova sem dejal:

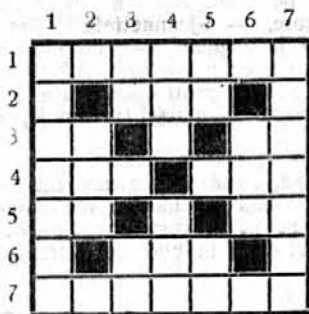
»Kaj bi to. Na Matevžu pa je zlomila šiba. Njega pogledite, Matevža!«

Res sem se izmazal, sošolci so pridrli k njemu. Tokrat jih niso več ganile njegove solze. Vendar mi ni bilo laže, zakaj vse, kar so očitali Matevžu, je skrivoma zadelo mene samega.

Nikoli mi ni Matevž očital tega mojega »tovarištva«, nikoli mi ni rekel ničesar zlega, toda vedel sem, da mu s tem nisem ustregel in sem se ga izogibal.

Iz urednikove košare. Tone. Tvoji dve pesmi sta nastali v želji, da nekaj napišeš, in še to pod vplivom svobodnih verzov I. S. Saj misli so dobre, toda vržene so na papir bežno in brez oblike. Tudi v svobodnih verzih mora biti ritmika, če ne zunanja, pa notranja. Piši, a bolj pretehtano! Spočetka se poslužuj raje trdne forme verzov in rim! Mimo tega pesmi z vsebino, kakor jo ima »Jesens«, v mladinski prilogi iz razumljivega vzroka ne morem objaviti.

Križanka

Vodoravno: 1. zadnja počivališča, 2. afriški ptič, 3. kratka za podpis, kratka za očeta sina z enakim imenom, 4. dvojica, mesto v Črni gori, 5. pritezalni drog, kratka iz kemije, 6. merilka časa, 7. prebivalci azijskega polotoka.

Navpično: 1. rodbinsko ime slavnega slikarja in njegovega brata, mladinskega pisatelja, 2. vodna žival, 3. osebni zaimek, del telesa, 4. iglasto drevo, število, 5. vzklík, tudi vzklík, 6. mreža za lovljenje rib, 7. prebivalci jadranskega polotoka.

Rešitev zadnje križanke:

Vodoravno: 1. Kamnica, 2. rog, 3. viak, 4. ave, ura, 5. na, az, 6. tir, 7. Cajnkarkar. — Navpično: 1. kovanec, 2. Iva, 3. mr. (magister), t. j. (to je), 4. noč, Nin, 5. Ig, RK (Rdeči križ), 6. ara, 7. Alkazar.

Rešitev zadnje uganke: letalo.

Uganke

Božji milini meljejo in na zemljo steljejo, kamor pade vse umori, mnogim radost povzroči.

»Večernik«

za mladino

Leto 2

Maribor, 2. novembra 1940

Štev. 42

MI VSI

ČRTOMIR KOBANKO

Mi vsi, kar se peha nas in kar bega po zemlji naši za trenutki sreče, nekoč se srečamo tam, kjer trpeče grobovi rešijo nas vsega zlega.

Mirno počival bo vsak v svoji jami z zavestjo, da zdaj drugi mesto njega po svetu se peha in reven bega — s poslednjim ciljem v zemlji pod nogami.

Mirno počival bo, in zgodovina, ki nov rod jo ustvarjal bo s prepri, vojskami, prekucijami, nemiri, mu manj bo kakor lanska pajčevina.

VSEH MRTVIH DAN

ZOFIJA BREITENEKNER

To je dan žalovanja, to je dan spomina na one, ki so odšli pred nami na mirodvor, kjer sanj ni ne hrepenenja, ne žalosti ne veselja, ne posvetnega hrupa. Le mir je tam in hlad, in bogatin je rezevu enak: enako tam trohni, brez bleška in razkošja.

Hitijo množice po poti na mirodvor. Sopki krizantem pokrivajo grobove in težki venci se majoje na spomenikih. Zakaj danes toliko cvetja? Ali ga je bilo kaj v življenju? Morda prav malo, morda celo nič. In marsikomu se utrne solza, ko prižiga drobne sveče. A prej? Premnogi se čez leto še spomnili niso pokopanih. Šele takrat se spomnijo svojih ranjanih.

Na tisoče lučic zagori, na tisoče plamenčkov se dviga k nebu. Le tu in tam je ostal še zapuščen grob. Kdo v njem spi večni sen? Morda počiva tam neznan popotnik, morda celo poslednji iz rodovine. A že se nekdo sklanja nad zapuščene grobove, polaga nanje cvetje in prižiga sveče: z oči si s tresočo roko otira solze.

Mati je, ki ji sin spi v daljni tuji zem-

lji, kamor ta dan ne more porovati. Morda se je tudi tam kdo našel, ki je prižgal svečo na njegovem grobu. Morda stoji tudi tam katera mati, ki nanj polaga cvetje, se solzna ozira v daljo in misli, misli. Kje je njegov grob? Grob edinca, ki se mi vrnil z bojišča, ki je umrl neznan kje. Morda mu doberdobska skla la leži na strnih grudi? Morda počiva kje v Alpah, v hladu jelk. Kdo pa popolnim pozabljenjem polaga krizanteme na grobove in prižiga bele sveče? Kdo? Nebo.

Jesenska pesem

M. S.

Kamor so oči mi segle, so ležale sive megle in rosile vele liste. Odletele lastovice, odcvetele so cvetice iz pomladi rožne tiste, ki minila je... Kamor so mi misli bolele, vse nemira polne, bili so le črni mraki. Kam je moja šla vedrina? Srce moje bolečina napolnila je...

Šah

Usodna bitka za pol točke

Vsa zadnja leta so turnirji za prvenstvo Amerike (USA) prav za prav gigantski dvoboji dveh velemojstrov: R. Fine-a, in S. Reshewskega. Bitke za pol točke. V turnirju za prvenstvo 1938 sta se velemojstra srečala v zadnjem kolu. Reshewsky je vodil z naskokom pol točke ter mu je bil potreben samo remis, da ohrani prvenstvo, dočim bi moral Fine partijo dobiti, da bi bil prvi. Takrat sta odigrala naslednjo partijo:

159. Nimcovičeva obramba

Beli: R. Fine Črni: S. Reshewski
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. Db3, Sc6 (R. meni, da je to boljše nego c5) 5. Sf3, a5 (kani spoditi damo z b3. To idejo je prvi poskusil Nimcovič v San Remo 1930) 6. a3, a4 7. Dc2, Lxc3+ 8. Dxc3, h6 9. d5, exd5 10. cxd5, Sa5 11. d6?!, cxd6 12. Lf4, 0-0 13. Td1, (Lxd6?, Se4!), Te8 14. e3, Se4 15. Dc2, Sb3 16. Lc4, Dx5+! 17. Kf1, b6 18. Kg1, La6 19. Td5, Sbc5 20. h3, Lxc4 21. Dxc4, b5 22. Dd4, Sb3 23. Dd1, Sbc5 24. De2, b4 25. axb4, Dxb4 26. Lxd6, Sxd6 27. Txd6, Tab8 28. Td2, Se4 29. Tc2, Tec8 30. Kh2, Txc2 31. Dxc2, d5.

V tej poziciji je Reshewski ponudil remis, ki ga je seveda Fine z veseljem sprejel. Reshewski bi sicer partijo z lahkoto dobil, toda za zmago mu je zadostoval remis, dočim je Fine padel na drugo mesto.

Letos se je bitka za pol točke ponovila v prav takih okoliščinah. V zadnjem kolu sta se spet srečala Fine in Reshewski. In tudi tokrat je R. vodil z naskokom pol točke. Za zmago je potreboval samo pol točke, F. pa celo. Točko in pol za njima pa je bil Kashdan. Fine se je gotovo spomnil položaja iz 1938. Svoje-mu nasprotniku ne sme dati priložnosti, da bi zaigral na remis. Izbral si je zato riskantno otvoritev ter partijo postavil na kocko. Pogledajte jo:

160. Pruska partija

(Turnir za šampionat USA 1940)

Beli: Fine Črni: Reshewski
1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Lc4, Sf6 4. Sg5, d5 5. exd5, Sa5 6. Lb5+, c6 7. dxc6, bxc6 8. Lc2, h6 9. Sf3, e4 10. Se5, Ld6 11. f4, Dc7 12. 0-0, 0-0 13. Sc3, Lxe5 14. fxe5, Dxe5 15. d4, exd3 16. Dxd3, Sg4 17. Lf4!, Dc5+ 18. Kh1, Sf2+ 19. Txf2, Dxf2 20. Tf1, Dh4 21. Dd6, Lg4 (bolje takoj Le6) 22. La6, Lc8 23. Ld3, Le6 24. Db4, Dh5 25. Lc7, Sc4 (črni mora nekaj izgubiti) 26. Lxc4, Dh4 (zdi se, da je boginja Caissa Fine-u naklonjena, saj ima prvenstvo takorekoč v roki. Toda zne-nada ga je boginja zapustila. Namesto zmagovitiga 27.b3 ali pa 27.Tf4 je dal nasprotniku, ki se je verjetno že videl, kako je padel s trona, spet priliko, da se je izvelel) 27.

Lf4??, Lxc4 28. Dxc4, g5 29. g3, Dg4 30. Dxc6 (beli je menda šele sedaj opazil, da ne gre Se4 radi De6!), gxf4, 31. Txf4, De6 32. Df3, f5 33. Dd5, Tae8 34. Kg2, Dxd5+ 35. Sxd5, Te2+ 36. Tf2, Txf2+ 37. Kxf2, Kf7 38. c4 (v tej poziciji je bila partija prekinjena. F. je imel spet izglede na zmago. Podoba pa je, da doma pozicije ni pravilno analiziral), a5 39. b3, Te8 40. a3, Te8 41. Sc3, Ke6 42. Ke3, Ke5 43. Kd3, Tb8 44. Sb5, Td8+ 45. Kc2, h5 46. b4, axb4, 47. axb4, h4 48. c5, hxc3 49. hxc3, Kd5 50. Kd3, Tg8 51. Sc3+, Kc6 52. Se2, Tg4 53. Kc3, Kd5 54. Sf4+, Kc6 55. Kc4, Txd3 56. b5+, Kd7 57. Kd5, Tg1 58. Sd3, Td1 59. Kc4, Tb1 60. Sf4, Tb2 61. Sd5, Tb1 62. b6, Kc6 63. Sb4+, Kb7.

In partija je spet končala remis. Reshewski je spet zmagal z naskokom pol točke, Fine se je moral zadovoljiti z drugim mestom. R. je tako v zares usodnem boju že tretje leto zaporedoma osvojil prvenstvo USA v nenavadnih okoliščinah.

Müller-Keller 4 1/2 : 1 1/2

Na Dunaju je bil pravkar končan match med letošnjim prvakom Kellerjem in mojstrom Hansom Müllerjem, lanskoletnim prvakom. Kot smo že svojčas poročali, je na letošnjem turnirju za prvenstvo Dunaja zmagal Keller, dočim je Müller zaostal na tretjem mestu. Dunajski klubi pa so organizirali match med obema, ki je bil določen na šest partij. Müller je match dobil v razmerju 4 1/2 : 1 1/2, in sicer je zmagal v treh partijah, dočim so končale ostale tri remis. Iz matcha je naslednja partija:

156. Indijska obramba

Beli: H. Müller Črni: H. Keller
1. Sf3, Sf6 2. g3, b6! 3. Lg2, Lb7 4. c4, c5 5. 0-0, g6 6. Sc3, Lg7 7. d4, cxd4 8. Sxd4, Lxg2 9. Kxg2, Dc8 10. b3, 0-0 (bolje je 10... Db7+ 11. f3, d5! 12. cxd5, Sxd5 13. Sxd5, Dxd5 in črni nima več težav z otvoritvijo) 11. e4! (sedaj pa črni ne more več igrati d5 in beli popolnoma obvlada središče), Sc6 12. Le3, Db7 (tudi 12... Lg4 13. Dxc4, Sxd4 14. Lxd4, Lxd4 15. Sd5 poleg Td1 in f4 bi črnemu ne prineslo izgledov) 13. Tf8 (bolje je d6 in Tac8 z namero izvedbe a6 in b5) 14. Tc1, Tad8 15. Tf2, d6 16. Td2, Sxd4 17. Lxd4!, Lh6 18. Lxf6! (če črni vzame na d2, bi sledilo 19. Dxd2, exf6 20. Sd5, Kg7 21. Dd4 z močnim napadom), exf6 19. Lf5 20. Sd5, Lxe4 21. Sf6+, Kf8 22. Sxe8, e3+ 23. Td5, Txe8 24. Df3, Lg7 25. Td3, Da6 26. Tc2, d5 (obup) 27. Txd5, Da6 28. Td3, Dc5, 29. Te2 in črni preda, ker ne more preprečiti menjave dam, nakar je zanj končnica izgubljena. (Glose H. Müller.)

Partije iz Moskve

155. Sicilijanka

(14. kolo šampionata SSSR 1940 v Moskvi)
Beli: Smislov Črni: Veresov
1. e4, c5 2. Sf3, d6 3. Lb5+, Sc6 4. c3, Sf6 5. De2, g6 6. d4, cxd4 7. cxd4, a6 8. La4, Da5+ 9. Sc3, b5 10. Lb3, Lg4 11. Le3, Lg7 12. h3, Lxf3 13. Dxf3, 0-0 14. 0-0, Tac8 15. Tad1, b4 16. Sd5, Sxd5 17. exd5, Sa7 18. Lg5, Tfe8 19. Tf1, Sb5 20. Te4, f5 21. Th4 Dc7 22. De3, Dd7 23. De1, h6 24. Txb6, Lxb6 25. Lxb6, Sc7 26. Dxb4, Db5 27. Dc5, Kh7 28. Ld3, Sxd5 29. Dg3, f4 30. Dg4, Sf6 31. Dxd4, Dh5 32. Td1, Kg7 33. La4, e5 34. Dg3, Te7 35. Lg5, Te4 36. Ld1, Dh7 37. dxe5, Se4 38. Txe4, Txe4 39. Lxe7, Te1+ 40. Kh2, Txd1 41. Df3!! in črni preda.

151. Nimcovičeva obramba

(12. kolo šampionata SSSR 1940 v Moskvi)
Beli: Botvinnik Črni: Keres
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. Sf3, b6 5. Lg5, Lb7 6. e3, h6 7. Lh4, Lxc3+ 8. bxc3, d6 9. Sfd2!, e5 10. f3, De7 11. e4, Sbd7 12. Ld3, g5 13. Lf2, Sh5 14. g3, Shg7 15. De2, h5 16. h4, gxf4 17. Txf4, Sd8 18. Th2, Sfg6 19. d5, 0-0-0 20. Sdf1, h4 21. g4, Df6 22. De3, Kb8 23. Sfd2, Sge8 24. 0-0-0, c6! 25. Kb2, Sc7 26. Sb3, Sa6 27. Tdhl, Th7 28. Lf1, Tdh8. V tej poziciji je Botvinnik ponudil emis; Keres se je nekaj časa obotavljal, po kratkem premisleku pa je vendar remis sprejel.

V CENTRALNEM ŠAHOVSKEM KLUBU

v Ljubljani je pravkar v teku dvokrožen pokalni turnir, ki se ga udeležujejo Puc, mojster Furlani, Šiška, Sorli, Herman, Germek in Arrigler ml. V 3. kolu je Arrigler premagal Sorlija. Po 3. kolu vodita mojster Furlani in Šiška.

Iz 2. kola je naslednja miniatūra:

157. Aljechinka

Beli: Arrigler Črni: Šiška
1. e4, Sf6 2. e5, Sd5 3. c4, Sb6 4. d4, d6 5. f4, dxe5 6. fxe5, c5 (eksperiment?) 7. d5, e6 8. Sc3, exd5 9. cxd5, c4 (Romanovski priporoča Dh4+, 10. g3, Dd4) 10. Lf4, Lb4 11. Lxc4, g5! 12. Lg3 (Le1), Sxc4 13. Da4+, Sc6 14. 0-0-0, Db6! 15. dxc6, Lxc3 16. cxb7, Ke7 17. bxc8S+, Thxe8 in beli preda

Šahovski drobiž

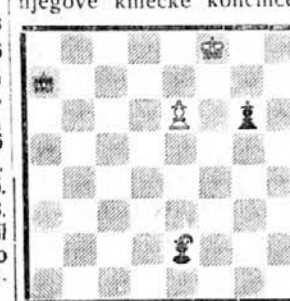
Š. Ljubljanski šahovski klub je pretekli teden priredil zelo uspešno predavanje velemojstra Vasje Pirca in pa večji ter dobro zaseden brzturnir, na katerem je z 19 in pol točkami zmagal mojster Tone Preinfalk.

Š. Nizozemska mojstra Cortlever in Felderhof igrata match na 8 partij. Po 5. partiji vodi Cortlever s 3 : 2.

Š. Svetovni prvak dr. Aljehin se nahaja, kot poroča »Associated Press«, v Parizu. Iz južne Amerike je dobil povabilo za več simultank, obenem pa bi bil stoječi novi koraki, da bi se uresničil match dr. Aljehin—Capablanca. Š. Prvenstvo Čile je v matchu osvojil Castilio proti Floresu z rezultatom 5 1/2 : 4 1/2. Š. V Hilversumu je bil konec septembra končan turnir nizozemske šahovske zveze. V mojstrski skupini sta s 5 in pol točkami zmagala Kramer in Landau. V naslednjih 19-ih skupinah je igralo 150 igralcev. Š. V Firenzi je v finalnem turnirju za prvenstvo 1940 zmagal S. Rosselli.

18. šahovski oreh

Poleg Nikolaja Grigorjeva, ki smo vam ga zadnjič predstavili, je bil tudi pokojni šahovski mojster Rihard Reti odlični komponist študij in končnic. Znanе so zlasti nekatere njegove kmečke končnice. Prave umetnine.

Beli na potezi remizira. Črni je vendar močnejši za celo figuro, mimo tega pa ima prav tako prostega kmeta kot beli. V tej silno neenaki borbi je vendarle skrita možnost, da belemu kralju uspe remizirati. Poskusite!

Rešitev 17. šahovskega oreha

1. h7+, Kxh7 2. La4, Txb2+ 3. Lc2+!! 4. Kf3, Tc3+ 5. Kf4, Tc4+ 6. Kf5 in beli dobi v naslednji potezi damo, ki z lahkoto odloči končnico.

Tokrat zadeva res ni bila težka. Pravilno so rešili: Anton Jakolič, dr. Roman Klasinc, Zoran Razboršek, Danilo Peče, Dagobert Kolenc, vsi Maribor; Rudolf Goljal, Dovže—Mislina; Jože Šiška, Ljubljana; Rudolf Travinič, Zagreb; Emil Kahlbrener, Ormož; Ferdinand Sajna, Pragersko; Gustav Hrčič, Velika Nedelja; Franc Nachtigal, Podpeč—Preserje; Stefan Domanjko, Celje; Alojz Kohn, Ruše.

Zreb je določil nagrado — Guy deMaupassanta »Povesli iz dneva in noči« — Rudelfu Traviniču iz Zagreba.

Kupon za šahovsko nagrado
»Večernik«, 2. novembra 1940

JEANNETTE...

EDMOND MÜLLER

»Jules... Jules! Kdaj bo konec?«
Vprašujoče se upirajo dekletove oči vanj. Velike, sinje oči, v katerih se zrcalita prestana groza in obup. Jules molči. Stokrat že ji je povedal isto. Vedno je bil odgovor enak prejšnjemu — in sleherni je bil lažljiv. Pripovedoval ji je povesli. O zlatem soncu je govoril, o sinjem nebu in žvrgolenju ptic, o gorskih jezerih in dehtenjih rožicah — medtem ko je besnel zunaj vihar vojne. Toda sedaj tega ni več zmoget. Držal je sestro za trepetajoče roke ter strmел v mračni hodnik kleti...

Zopet se je stresla zemlja. Potem še enkrat in še tretjič. Zdela se je, da se bo zrušil obokani strop na ljudi pod njim. Grmenje eksplozij se je oddaljilo ter se bližalo močneje kot prej. Vmes so bučali motorji bombnikov in bilo je, kot da pojo mrtvaško pesem nad porušnim mestom. Jeanette se stisne tesneje k bratu, zarije temnolaso glavo v njegove dlani ter tiho plaka. Bela mačica na njenem krilu preplašeno mijavka in se ozira z zelenimi očmi v mrak. Jules je gladil sestro po trepetajočih ramenih, drugega ni mogel. Vrišč in jok po kletah se je zlivaval s krikom otrok v turbobno, v srce segajočo melodijo brezkrainega trpljenja. Kakor svetle, podolgate lise so se odražali obupani obrazi iz teme hodnika. — Tišina. Mir pred novim viharjem. To so vedeli vsi. Gledali so drug drugemu v široko razprte oči. In čakali. Ali bo prišel naslednji trenutek smrti? Stare karbidne svetiljke so nihal nemirno sem ter tja, metale pošastne sence na vlažne stene. Iz zevajočih špranj med opekami se je usipal siv, droben pesek ter padal z enakomernim šumenjem v črne kaluže na tleh. Počasi, monotono, kot da hoče razdražiti vročične živce do skrajnosti...

— Strel odjekne zamolklo. Stari Marcel Givét si je pogljal kroglo v glavo. Ni mogel še dalje prenašati to kolebanje med življenjem in smrtjo in je svobodno izbral zadnje. Mogoče je bilo to zanj boljše.

— V zraku zarohni. Zvižganje, sikanje. Bomba za bombo se razleti v razvalinah, jih trga narazen in ubija, kar je še živga pod njimi.

— Zopet krik in jok. Zidovi se stresajo do temeljev, kosi opeke se trkljajo z

obokov. Ena izmed svetiljk se odtrga, se živketaje raztrešči na kamenitih ploščah... Jules si zakrije oči, da ne bi moral gledati v te od groze in trpljenja spačene obraze. Z drugo roko pa objame Jeanette, jo pritisne močneje k sebi, ji šepeta pomirjevalne besede. Dekle je prenehalo jokati. S širokimi, vročimi očmi gleda proti zamreženim okencem kleti. Zunaj se valijo gosti oblaki sajastega dima, iz katerega švigajo, zdaj, zdaj rdeči ognjeni zublji. Nobene zvezde ni na temnem nebu. Rdeči odsev gorečih razvalin žari nad mestom, ki je stalo še pred dnevi prijazno in sončno ob morju.

Eksplozija za eksplozijo odmeva v noč. Vseprek se razlega grmenje, hrmenje, hreščanje podirajočih se hiš. Le talski motorji tulijo nalik razbesnelim zverinam, iz daljave doni volto bobnenje topov.

Poslednja kaplja krvi je izginila iz mučenih lic ljudi. Tarnanje je utihnilo. Sklonjeni čakajo, kdaj bo tresnilo v hišo, kdaj jih bodo zasuli razpokani oboki stropa. Živi mrlič, ki čakajo na smrt. In kadar pada jeklena toča nekam v bližino, se stresejo njih suha telesa kot pod udarcem biča.

Tedaj se razlegne skozi zaprta mrak kletnih prostorov pesem. Najprej tiho, boječe, potem vedno glasneje trepetna nežna melodija skozi podzemlje. Ljudje prisluhnejo. Bog, ali je mogoče, da poje človeško bitje, drobno in neboljano v vrtincu te temačne zmede, sredi vojnih grozot?

Jeanette stoji nalik bajni vili sredi hodnika in njena pesem plava glasno, polna ognjene mladosti, čez vrsto tihih slušalcev. Oči ji žarijo v veličastnem sij, smehlajoči obraz oblit z rožnatim zarom gorečih ruševin. In Jeanette prepeva, ko da hoče preglasiti bobnenje vojne viharje. Ljudje molčijo, visijo z očmi na vitki postavi dekleta. Nihče se ne gane, da ne bi prekinil ljubki deklški glas. Jeanette stopa mirno med njimi skozi mrak in poje, poje kot pravilnica ptičica. Potem je pri vratih. Odpre jih, izginje v temo. Vse bolj se oddalji njena pesem.

Tedaj odmeva krik skozi hodnike. Jules plane za dekletom, drvi kot obseden po stopnicah navzgor. — »Jeanette...

Jeannette... Vitka, drobna senca izginja pravkar v rjavo-žolti megli. — »Jeannette!«... Jules se spodtakne, pade. Dim mu sili v grlo, mu peče kakor ogenj v očeh. Potem se požene dalje, steče na cesto.

Zidovi se rušijo krog in krog, ogenj šviga v noč, s streh padajo goreči ogorki in odtrgano kamenje prasketa po pločnikih. In sredi tega pekla se sprehaja Jeannette. Nežno gladi mucka, ki ga ima v rokah in poje, poje...

Jules steče za njo. Na ovinku mu spodrsne in telebne na tla. V gležnju začuti ostro bolečino. Hoče se dvigniti... se ne more. — »Jeannette!« Glas mu je hripan in obupan. — Po cesti pridirja skupina mož z rdečimi križi na rokavih. Jules zakriči proti njim, kaže z rokami za sestro. Sanitejci razumejo, odhitijo naprej...

Jules se zlekne, nasloni glavo na rob pločnika. Misli se mu zavozljajo in prijetna, volna omedlevica mu zatise oči.

Ko se nekaj časa pozneje zbudi, mu v glavi šumi in buči kot vodopad. Po-

krit z odejo leži na nosilnici v rešilnem avtomobilu, ki drvi po cestah med gorečimi stavbami. Sanitejec se sklanja nad njim. — »Jeannette... kje je ona?« Hipoma se spominja vse grozote, ki jo je doživel malo prej. Sanitejec molči, gleda vstran. Njegov obraz je zdaj v senci, potem zopet polzi čez eni rdeči žar ognjev na levi in desni ceste. — »Monsieur... kaj je sestro? Povejte... Može okleva. V bolnišnici, mladi gospodič. Živci...« Jules si zakrije obraz z dlanmi, pretresljivi jok mu stresa telo. Živci... ha, živci! Tako je povedal sanitejec. Toda Jules ve prav dobro, da to ni vsa resnica... da je še mnogo huje. Jeannette je... zblaznela... Zblaznela kakor včeraj mala Gina in gospod Verdieu in še mnogi drugi...

Potem se zavrti vse svet okoli njega. Nič več ne vidi gorečih hiš in rojev stoterih letal, ne sliši krika ljudi izpod razvalin. V ušesih mu doni nežna, majhna pesem in zdi se mu, da gledajo vanj velike, nedolžne deklške oči... Jeannette.

IZGOVOR

STANKO PAHIČ

Topel poletni dan je bil. Sedeli smo na oknih in mežikali v toplo sonce. Bil je glavni odmor, na šolskem dvorišču je bil krik in vik. Kot koklja med piščeti se je sprehajal šolski upravitelj med učenci. Pogledovali smo v globino in se tiho pomenkovali. V razredu so se hrupno pogovarjali.

Nenadoma je stopila v razred učiteljica. Zdrnila smo se. Ozrla se je po razredu in nato po oknih. Pod ostrim pogledom smo zdrsnili na tla, kajti vedeli smo, da je prepovedano sedeti na oknih.

»Čemu niste na dvorišču?« se je ujezila.

Molče smo odhiteli na prosto, toda pravkar je zazvonilo.

Ko je zavladal v razredu mir, je dejala učiteljica:

»Veste, da na oknih ne smete sedeti, pa sem vendar danes zalotila nekatere, ki nočejo poslušati. Za kazen bodo šli zandjo uro v sosednji razred klečat. In sicer so to...«

Naštela je nekaj imen, med njimi tudi moje. Sošolci, ki niso »grešili«, so nas posmehljivo pogledovali. Dve dekleti, ki

jih je tudi doletela kazen, sta zajokali. Hitro je minila ura. Ko smo odmolili, so odšli sošolci domov, šest nas je pa ostalo, da nastopimo kazen. Učiteljica nas je odvedla v sosednji razred, kjer so imela dekleta višjega razreda ročno delo. Z glasnim smehom so nas sprejela. Moral smo poklekniti pred tablo. V zadregi sem se nasmihal, bilo pa me je stransko sram. Nato je učiteljica odšla. Sošolci sta še vedno jokali in se nista dala potolažiti. Fantje pa smo bili bolj možati. Matevž je predrzno zapustil svoj prostor pred tablo in šel v klop sedet. Tam se je šalil z dekleti in jih pregovarjal, naj ga ne ovadijo učiteljici. Drugi so mu sledili, le jaz si nisem upal v klop. Komaj da sem malo vstal, pa so se mi kolena takoj sama od sebe upognila v strahu, da bi nenadoma vstopila v razred učiteljica. Ko pa je šla ura h koncu, so tudi tovariši pokorno pokleknili in čakali, da pozvonijo.

Zvonec se je kmalu oglašil. Dekleta so pospravila svoje reči. Vstopila je učiteljica, to pot z dolgo, tanko šibo v roki. Matevž je povesil oči, zakaj slutil je.

Zanimivosti

Dokler bo svet stal, bodo ljudje zardevali

Ali zardevate, če vas je sram? — Znabiti vas je sram, če zardevate?

Marsikaj še je v teku let zasukalo na glavo, če stvari gledamo s starimi, preizkušenimi očmi. Tako so na priliko nekdanja dekleta zardevala, kadar jih je bilo sram, današnjih pa je bojda sram, če zardevajo. Seveda je to samo aforizem, ki ga človek čestokrat bere in čuje. Pa je v njem nekaj resnice, znak tkzv. moderne dobe, ko skuša človek dobiti v oblast celo svojo — vest, da bi mu ničesar ne očitala, ampak mu poslušno služila kot star rekvizit, ki se ga ne moreš znebiti za noben denar.

Pred nedavnim je češki pisatelj Horky izdal knjigo feljtonov z naslovom »Plaha dvojica«. V njej na prikupen način obravnava avtor mnoge življenjske resnice in modrosti ter zelo obzirno bere človeku levite. Med drugimi je silno zanimiv feljton »Rdečica«, iz katerega je naslednji odstavek:

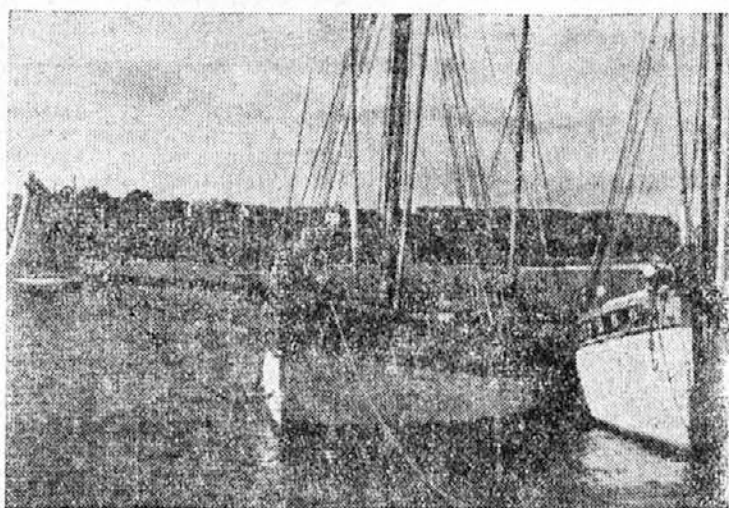
»Vloga, ki jo ima v človeškem življenju zardevanje, je v zadnjem času precej izgubila na svojem pomenu. Vendar se to samo zdi, to je prehodna doba. V nekaterih dobah ljudje bolj zardevajo, v drugih spet manj. Toda dokler bo svet stal, bodo ljudje zardevali. Kako in zakaj pa bodo zardevali, to je vprašanje, ki bo odločilno vplivalo na pota, smisel in usodo človeškega življenja. Obrazi se sicer izpreminjajo, ali zardevanje ne bo nikoli izgubilo svoje moralne vrednosti. Zakaj

vprav zaradi zardevanja je človekov obraz vzvišen nad drugimi topimi in praznimi glavami. Nobeni svinji, niti najbolj umazani, ni dano, da bi zardeva. Rdečica je rožnat, najkрасnejši cvet iz globin človeške duše. Človeku, v čigar obraz plane rdečica, je nerodno in hudo se otepa tega rdečega kontrolorja ter ga je sram. V resnici pa je rdečica najboljši človekov prijatelj in svetovalec. Blagor temu, ki še lahko zardeva, gorje onemu,

ki ne more več. Predstavite si vso umazanijo sveta, ko bi nikoli več ne obli človeškega obraza škrlat njegove duše. Brez te rdeče kontrole bi kaj kmalu postal svet največji svinjak.

En sam odstavek iz feljtona, a je vendar v njem neverjetno globoka resnica in tolažba za vse one ljudi, ki še zardevajo, ker jih je sram in še niso svoji vesti navezali nagobčnika.

Ribiči v varstvu oborožene sile

Vojna na morju je hudo zadela tudi ribiče. Ponekod so se morali popolnoma umakniti ter prenehati z delom. Nemčija je ob svojih obalah uvedla oboroženo varnostno službo, ki varuje ribiče ter jim omogoča nemoten lov.

Društvo za proizvodnjo magnezije so ustanovili Angleži na Tasmaniji s kapitalom pol milijona funtov sterlingov.

Voda kot zdravilo proti raku?

V Memoria bolnišnici v New-Yorku je zdravnik dr. Faila ugotovil, da lahko navadna voda zelo uspešno služi pri zdravljenju raka. Do tega sklepa je namreč prišel, ko je zdravil rakasta obolenja s pomočjo rentgenskih žarkov. Njegova teorija pravi:

Ko prehaja električna struja skozi stannice, deli molekule protoplazme (živi), ki je v notranjosti stanic, na delce. Nekateri teh delcev so nabiti s pozitivno, drugi s negativno elektriko. Kasneje se delci znova spajajo ter ustvarjajo novo kemično substanco ter na ta način kvadrirajo ravnotežje v notranjosti stanic. Voda pa, ki se nahaja v prostorih med stanicami, udarja skozi stanične opne ter znova uravnava ravnotežje.

Kot piše »Indian Review« je dr. Faila izvršil poskuse na 80 miših, ki so bolele za rakom. Po obsevanju z rentgenskimi žarki je dr. Faila dnevno večkrat vbrizgal v rakasto staničje majhne količine destilirane vode. Zdravljenje je trajalo šest dni, nakar je rek popolnoma izginil.

Dopisovanje z »govorečimi pismi«

Dnevnik »La Prensa« iz Buenos Aires poroča, da je Argentina uvedla v svojem poštnem prometu tkz. »govoreča pisma«. Neka težka bolnica, ki sta ji bili amputirani obe nogi, je bila prva, ki se je poslužila najmodernejšega poštnega sredstva. S pomočjo malega prenosnega aparata, ki se imenuje »fonopostal« je pisala svojim sorodnikom, če smemo v tem slučaju še rabiti izraz »pisala«. Ta aparat je namreč posnel njene govorjene besede na majhno gramofonsko ploščo, ki jo je nato pošta za malenkostno tarifo poslala njenim sorodnikom. Sorodniki so doma navili gramofon, vložili ploščo in poslušali »pismo« svoje bolne sorodnice.

Fonopostal sestoji iz malega sprejemnega aparata in mikrofona. Vsa priprava je lahka ter jo človek utegne nositi takorekoč v žepu. Nov način govorečega dopisovanja je argentinska iznajdba. Prvič je bila praktično prikazana na letošnjem kongresu poštnih tehnikov v Buenos Airesu. »Govoreče« pismo je mogoče poslati v vsako državo, ki je članica Mednarodne poštne unije. Na glavni pošti v Buenos Airesu so postavili dva taka aparata, pravtako pa na vseh pomožnih poštah. V teku prvega meseca, ko je bila novost vpeljana, je pošta v Buenos Airesu odposlala 2377 »govorečih pisem«.

SAMO DVE MOŽNOSTI

Duhoviti esejist Chamfort je nekoč pisal nekemu:

»Kar tiče žen se mora človek odločiti, da jih ljubi ali pa spozna; tretje možnosti ni!«

TRDOŽIVEC

— Moj stari oče je bil tako trdoživ, da se je še v svojem osemdesetem letu pozimi kopal v reki.

— In kaj mu je koristilo? Ko je doživel enainosemdeset let je umrl.

— Že res, toda radi tega, ker je bila tisto leto izredno mila zima.

»Suha in mokra« anatomija

V Franciji so vse do vlade kralja Franca I. in kralja Karla V. smatrali raztelesenje človeškega trupla za velik in neodpušljiv greh. Šele Karel V. je poslal k teologom v Salamanco posebno odposlanstvo, ki naj izve, ali je spoznavanje notranjosti človeškega telesa zares tako velik greh.

V Parizu je bila prepovedana uporaba trupel od maja do začetka novembra. Zdravniki so se v času poletnih mesecev

Voščen mož proti razbojnikom

Neka kalifornijska zdravnica je čestokrat z avtomobilom obiskovala po oddaljenih vaseh in samotnih naseljih bolnike. Večkrat se ji je primerilo, da je naletela na potepuhe in razbojnike, ki jim je jedva odnesla pete. Ker svojega nevarnega poklica le ni hotela opustiti, si je dala narediti moža iz voska v naravni velikosti, ga oblekla v policijsko uniformo ter posadila v avto na zadnji sedež. Poslej je bila na voznjah po samotnih krajih varna.

ČUDNA BOLEZEN V MADŽURIJI

Iz Pekinga poročajo, da se je v nekaterih pokrajinah Madžurije pojavila neka doslej neznana kužna bolezen. Po telesu bolnika nastanejo večji izpuščaji, v katerih so kot dlaka tanki črvički. Več bolnikov je že umrlo, ostale pa rešujejo na ta način, da izpuščaje prerežejo ter odstranijo črvičke.

PARFEM IZ LISTJA JABLAN

Na Danskem je pričela neka tovarna za vonjave zbirati oz. kupovati listje jablan v velikih količinah. Cena je prav ugodna, zato so se cele pokrajine lotile nabiranja jesenskega odpadajočega listja jablan. Nek danski kemik je namreč ugotovil, da vsebujejo jablanini listi jeseni, ko odpadejo, nek poseben vonj. Obenem je odkril način, kako je mogoče pridobivati iz listja esenco, ki vsebuje nek poseben zelo prijeten vonj.

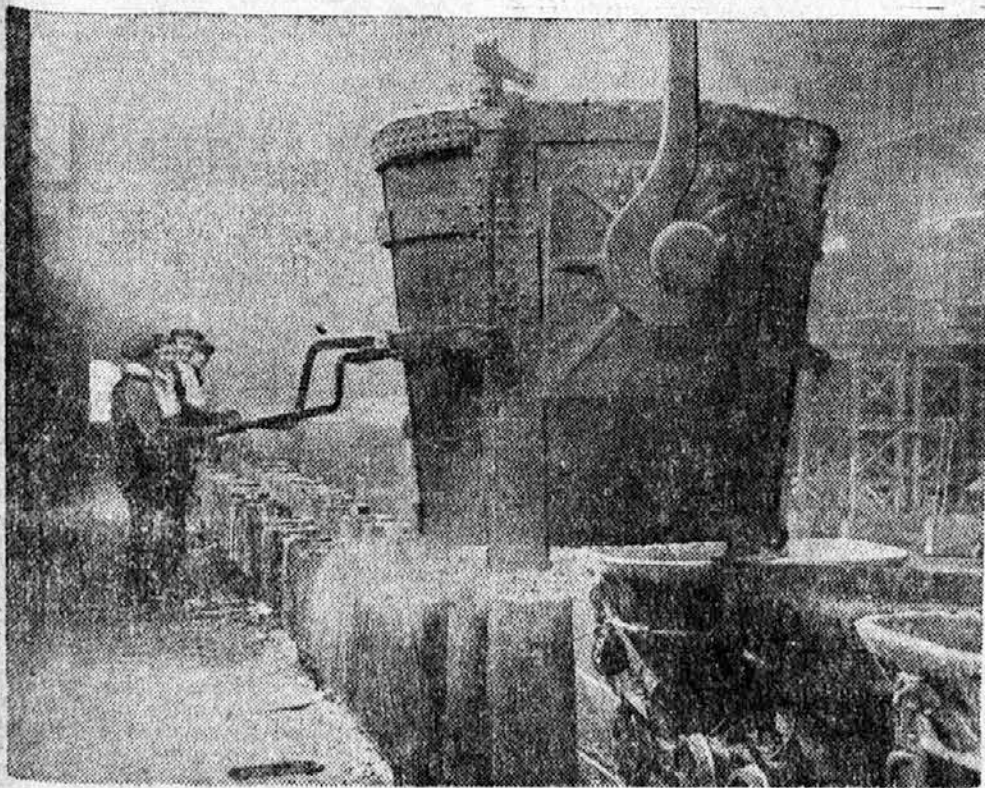
PRAZNOVERJE ČRNCV

Nekatera plemena Črncev v Sudanu vzdržujejo še danes kaj čudno praznoverje, ko verjamejo, da mrtvi predmeti, kot na pr. orožje, hodijo. Radi tega ponoči zapirajo vse glavne ceste in pota po vaseh, ker se bojijo, da bi ponoči ne prišla v vasi kopja ali kako drugo orožje.

— Imáš zelo občutljiv radio aparat?
— Zdi se mi, da je celo preveč občutljiv; čim prejmem nalog za plačilo radijske naročnine, prične aparat tuliti!

Peči, v katerih »kalijo« vojno železo

gled v neko angleško topalnico, kjer vlivajo topovske cev!

Oproščen radi higienskih ozirov

ZANIMIVA SODNA RAZPRAVA V MADRIDU ZARADI UTAJE

V neko palačo v centru Madrida je prišel poštar večji paket za hišnega gospodarja Jouana Marteza. V zavoju je bilo pet ustreljenih fazanov, ki jih je Martez poslal nek prijatelj v poslastico. Hišnik je najodločneje odbil, da bi sprejel pošljko, ker hišnega gospodarja ni bilo doma, ampak je bil na potovanju, odkoder se vrne šele čez dva tedna. Poštar pa se je kljub temu hotel za vsako ceno znebiti paketa ter je silil v hišnika. Slednjič je posegla vmes hišnikova žena ter paket sprejela, ki je bil ta čas v nekem letovišču. Tega pa hišnica ni storila, ampak je pripravila iz fazanov imenitno gostijo ter nanjo povabila kup svojih prijateljev.

Ko se je gospodar Martez vrnil s potovanja ter izvedel za usodo fazanov, je besnel od jeze, hišnika ovažil ter ga obdolžil utaje. Na sodišču se je hišnik branil, češ da je bil prisiljen izvršiti utajo iz enostavnega razloga, ker so mu tako velevali higienski razlogi. Če bi hiral paket, dokler bi se gospodar vrnil, bi pričeli fazani gniti ter razširjati po stanovanju neznosen smrad. Sam pa je vendar po svojem položaju hišnika dolžan skrbeti v hiši za največjo higieno. Sodišče je hišnika oprostilo ter ga še pohvalilo za njegovo higiensko vneto.

Načrtno urejevanje hrvatskega gospodarstva

Dan za dnevno smo pričeli najrazličnejših ukrepov in reform v hrvatskem narodnem gospodarstvu. Take reforme so izvedene že doslej posebno v zunanji trgovini, ki je danes postavljena na novo podlago z Uredbo o kontroli zunanje trgovine. Na nekaterih dobro poučenih mestih poudarjajo, da so vsi ti ukrepi le posledica novega hrvatskega hotenja, da se hrvatsko gospodarsko življenje prilagodi novi evropski gospodarski stvarnosti. Reformatorji pri tem opozarjajo zlasti, da so sestavi najbližjih gospodarstev Nemčije, Italije in Rusije popolnoma drugačni kot hrvatski ter da si zato mora tudi hrvatsko gospodarstvo izbrati pot, ki naj sicer ne bi bila zgolj posnemanje, vendar pa naj bi hrvatskemu gospodarstvu pomagala do primerne vloge v novi Evropi, ki se sedaj gradi, kot zatrjujejo ti krogi. Hrvatski merodajni krogi hočejo

predvsem postopoma ustvariti načrtno dirigirano zunanjo trgovino.

Nov ukrep bana Hrvatske pa pomeni podoben korak v notranjem hrvatskem gospodarstvu. Predpisal je uredbo o Pooblaščenju industrijsko-trgovski d. d. (»Pohita«) v Zagrebu. Centrala je v Zagrebu, podružnice pa lahko ustanavlja po vsej banovini. O likvidaciji društva odloča ban. Naloga nove delniške družbe je ustanavljanje podjetij, kupovanje in prodajanje industrijskih in trgovskih podjetij, vseh vrst papirnih vrednosti, opravljanje vseh poslov v zvezi s finančnimi in trgovsko industrijskimi podjetji, kupovanje bo nepremičnine in podobno. Glavna družba znaša 100 milijonov din ter je razdeljena na 100 tisoč delnic po 1000 din. Z dovoljenjem bana se glavica lahko poveča. Čez polovico akcijskega plačila banovina, ostalo pa druge osebe z banovim

dovoljenjem. Za izdajanje obveznic bo jamčila banovina ter bodo obveznice kotirale na zagrebški borzi. Nova družba je oproščena vseh samoupravnih taks v banovini. Polovico članov uprave imenuje ban, druge pa skupščina družbe. Nova družba bo imela posebno vlogo pri tako zvani nacionalizaciji hrvatskega gospodarstva, o kateri smo pisali v zvezi z nekaterimi novimi ukrepi o prenosu lastnine večjih trgovskih in industrijskih obratov. Prednost pri nakupu takih podjetij ima »Pohita«. Merodajni poudarjajo, da bo z intervencijo »Pohita« poskrbljeno, da bodo prišla taka podjetja v narodne roke in pod indirektno upravo banovine. Kot smo to že zadnjič omenili, mislijo pri tem predvsem na podjetja, ki so v rokah Židov in katera so prizadeta že tudi z nekaterimi posebnimi ukrepi.

SPOMINSKI PLOŠČI VZORNIMA PREPORODOVCEMA

Včeraj dopoldne so se zbrali Preporodovci pri Sv. Križu v Ljubljani na grobovih Preporodovcev dr. Gnezde in Lovra Klemenčiča na skromni svečanosti ob enem z vojnimi dobrovoljci. Svojima vzornikoma so odkrili spominski bronasti plošči z znaki Preporodovcev-kladivarjev. Na grobu dr. Gnezde je spregovoril predsednik Starešinske organizacije Boris Kocjančič, na grobu Klemenčiča pa dobrovoljec Rajko Pavlin.

draginjsko akcijo in zahteve za povišanje plače je odgovoril z 15-20 odst. povišanjem, povrh je pa poklonil nameščencem večje zneske za enkratni zimski nakup po 1000 din. Tudi nekateri druge tvrdke so povišale plače, vendar je gornji primer posebno vzoren za razumevanje potrebe nameščencev v tej draginji.

Trboveljski drobiž

Predavanje. Kolo jugoslovenskih sester priredi v nedeljo, ob 14.30 svoje drugo predavanje v sezoni. Predava ga dr. Božena Merljakova iz Ljubljane o raku. Predavanje bo v prostorih gospodinjke šole.

o Sokolsko gledališče v Rušah uprizori jutri 3. nov., ob 16. uri komično-pravljeno igranje v dejanjih »Triglavska roža«.

o Poletni otrok je utonil v naraslem potoku v Podturnu pri Dol. Toplicah. Bil je sin mlinarja Zupančiča.

o Smrtno je ranil z nožem mesar v tovarni Benko, Josip Bertečič iz Drobčeva v križevskem okraju na Hrvatskem, svojega tovariša iz tovarne 20 letnega Ivana Jurgliča. Zločin se je pripetil na dvorišču pred pisarno podjetja, v kateri so malo prej obema odlegnili pri plači gotovo vsoto kot odškodnino, ki sta jo povzročila podjetju pri nekem prejšnjem svojem računavanju. Bertečič je pravkar dvignil svojo zadnjo plačo, ker je imel svojo službo odpovedano. Po zločinu je pobegnil, vendar so ga kmalu prišli. Izgovarjal se je, da sta bila z Jurgličem sprta radi nekega dekleta. Jurglič je poškodban podlegel že med prenosom v bolnico. Doma je bil iz Gornjih Jesenic pri St. Rupertu na Dolenjskem. Pokopali so ga na soboškem pokopališču.

n. »Ljudska kopališča« v Sandžaku so polna gostov šele, kadar so zaključena poljska dela. V času te »ljudske sezone« se kopajo številni obiskovalci pod vedrim nebom v mlakah raznih zdravilnih vrelov, in sicer najprej moški, potem pa ženske. Tako kopanje je brezplačno, »hotelske sobe« pa so skupna ležišča v lesenih barakah, ki stanejo 150 din. Podobna nehijska »ljudska kopališča« pa so tudi še drugod edina možnost za široke sloje, katerim več škodujejo kot koristijo.

n. Povišane so cene govedi za izvoz v Nemčijo in Italijo za pol dinarja pri kg. Povišanje velja samo za izvoz na podlagi potrdil, ki so bila izdana od 27. t. m. naprej.

Ljubljana

Ljubljana je počastila spomin mrtvih

Pod sivim nebom siv dan, tih, miren in turoben, v vsem obeležju pričujoč, da je to dan, posvečen mrtvim... Tako vreme tudi ni kazilo svečanosti na pokopališču, šele zvečer je spet začelo deževati.

Dopoldne je bilo po mestu živahno, poznalo se je, da je prišlo tudi veliko ljudi s podeželja obiskat grobove dragih svojcev. Popoldne pa je bilo mesto kakor izumrlo, zato pa so ogromne, neštete množice ljudstva valovile tam zunaj pri Sv. Križu in na Žalah.

Eno treba Ljubljani priznati: v pieteti do mrtvih je velika, morda edinstvena. Pokopališče je bilo en sam vrt cvetja in zelenja, posejanega s tisoči in tisoči lučk, — in razsvetljene žale. In svečani obredi, zlasti tako slovesna počastitev mrtvih bojevnikov, govor škofa dr. Rožmana, žalostinke, ki so jih z globokim ob-

čutkom zapeli pevci Hubadove župe, poklonitve ob grobovih za narod zaslužnih mož in žena, in red in disciplina in dostojnost, ki je vladala med tolikimi množicami ljudi. Ljubljana je zgledno počastila spomin svojih mrtvih, to leto, ki toliko opominja na minljivost vsega posvetnega, še bolj ko druga leta.

Dopoldne so Preporodovci in dobrovoljci na pokopališču pri Sv. Križu slovesno odkrili spominske plošče na grobovih tovarišev dr. Milka Gnezde in Lovra Klemenčiča. »Preporod« je okrasil tudi grobove slovenskih velmož in pokojnih svojih članov. Vence je obesil tudi v Ljubljani na spominsko ploščo septembrskih žrtev Lundra in Adamiča, na spominsko ploščo Avgusta Jenka na Gospodarski cesti ter dr. Anžeta Novaka v Notranjih gorah.

a Iz poštne službe. K pošti Ljubljana II. sta premeščena Jakob Kuhar, uradnik pošte Ljubljana I. in Josip Pavlin, prometnik pošte na Viču.

a Premeščen je v ljubljansko tobačno tovarno pomožni monopolistični official pri solarni na Pagu Karel Pribošič.

a Ljubljansko gledališče. Dramna: Danes Schillerjeva žaloigra »Kovarsvo in ljubezen«, jutri v nedeljo popoldne o 15. uri veseliga »Skrivnice«, zvečer Gogoljev »Revizor«, oboje pri znižanih cenah. Opera: Danes opera »Jenufa«. Gostovanje alistikke Elze Karlovčeve in Josipa Gostiča. V nedeljo ni predstave.

a Gostovanje beograjske filharmonije v Ljubljani. Na povabilo ljubljanske filharmonije pride v torek, 8. novembra v Ljubljano celokupni orkester beograjske filharmonije pod vodstvom dirigenta Lovra Maticiča, ravnatelj beograjske opere, in priredi zvečer ob 20. v veliki unijski dvorani koncert, na katerem bo izvajala novo skladbo slovenskega skladatelja Arniča »Pesem planine«. Nadalje so na programu: Hrističeva »Vstajenje«, Lisztova »Les preludes« in Beethovnova 3. simfonija »Eroica«. Tako se obeta ljubljanskemu občinstvu izreden umetniški užitek.

a Za poštna vozila ni bencina! Direkcija pošte v Ljubljani naznanja, da je zaradi pomanjkanja bencina primorana ustaviti izpraznjevanje pisarnih nabiralnikov po mestu ob 8. uri zjutraj. Nabiralniki se bodo izpraznjevali le ob 12.30 in 20. v notranjem delu mesta pa tudi ob 18. —

Celje

Umorna Planini pri Zrečah pred sodiščem

Pred petčlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal v četrtek 30 letni posestnik Franc Gosak s Planine pri Zrečah zaradi umora. Franc Gosak je bil obtožen, da je letos 7. avgusta na Planini pri Zrečah z udarci s sekuro po glavi usmrtil svojo mačeho, 52 letno Julijano Gosakovo po zrelem preudarku in iz koristiljublja, da bi postal neomejen gospodar in hasnovec njenega posestva in se rešil preužitka. Zločin nad Gosakovo je bil izvršen na njenem domu

v kleti, ko je umivala zelje. Zločinec jo je dvakrat udaril s sekuro po glavi in ji razbil lobanjo, da je Gosakova kmalu nato izdihnila. Gosak je dejanje pri razpravi tajil. Razprava je bila zaradi zaslišanja nekaterih novih prič in oglada krajevnih prilik preložena na 14. t. m.

c Radi težke telesne poškodbe se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem 22 letni delavec Jože Plahuta iz Teharjev pri Celju. Dne 15. julija je vrgel na cesti steklenico v glavo Alojziju Novaku in mu poškodoval desno oko tako, da je Novak izgubil vid. Plahuta je bil obsojen na 3 mesece zapora, bolnišnici mora plačati 352 din oskrbnih stroškov, Novaku pa 3000 dinarjev.

c Naraščajski odsek Sokolskega društva v Laškem uprizori jutri ob 20. v Sok. domu burko v treh dejanjih »Gospod senator«.

c Vsi sveti v Celju. Kakor vsako leto, je tudi letos kljub neprijetnemu vremenu prebivalstvo Celja in okolice v velikem številu pohitelo na celjska pokopališča. Na okoliškem, mestnem in vojaškem pokopališču so združeni moški zbori celjskih pevskih društev zapeli žalostinke, na vojaškem pokopališču so bili tudi cerkveni obredi. Legija koroških borcev v Celju je pred spomenikom v vojašnici na Dečkovem trgu imela dopoldne spominsko slavnost v počaščenje padlih borcev v koroških osvobodilnih bojih.

c Gledališče. Ljubljansko Narodno gledališče je uprizorilo v sredo zvečer v razprodanem gledališču Gogoljevo satirično komedijo »Revizor« v tehtni in učinkoviti režiji g. doktorja Bratka Krefta. Igra je dosegla lep uspeh, h kateremu so z izbornimi odigranimi vlogami pripomogli igralci. Občinstvo ni štedilo s priznanjem.

c Tovarna zu juto je pričela poslovati v Celju. Obratovalne prostore ima v bivši pivovarni. Sedaj je zaposlenih že 60 delavcev.

Ptuj

p Rezervni podoficerji ptujskega okraja se opozarjajo, da bo v nedeljo 3. t. m. ob 10. sestanek v Narodnem domu v Ptuj.

p Uvidevnost do svojih nameščencev je pokazal šef tukajšnjega trgovskega podjetja. Vuga & Bočnar. Na splošno protij-

Sport

Podprite delavsko sportno gibanje

V zadnjem času je opažati hvalevredno gibanje med našim delavstvom v sportnem oziru. Naši delavski centri, kakor: Jesenice, Trbovlje, Guštanj imajo že sportna društva, ki zavzemajo v sportnem življenju Slovenije zavidljivo, da že skoraj vadijo mesto.

Amater v Trbovljah in Bratstvo v Jesenicah sta uvaževanja vredna tekmeča v ligi, v prvem razredu mariborske nogometne podzveze pa se udejstvuje sportni klub Slovan iz Guštanj.

Ni treba poudarjati, da so v prvi vrsti podjetja poklicana, da delavstvu omogočajo sportno udejstvovanje, kajti skrajni čas je, da naš delavec svoj prosti čas ne zabije po beznicah in gostilnah, nego pri sportu v zdravi naravi.

Kakor nam je znano, se posebno v Jesenicah tamošnje podjetje zelo briga za sportno udejstvovanje svojih delavcev. Gotovo tudi Trbovlje ne zastajajo. Pričakovati je, da bo tudi tovarna jekla v Guštanju podprla plemenito stremljenje in mošnjo sportnega kluba Slovana, da bo delavstvo imelo možnost, v moralnem in gnetnem oziru se vsestransko sportno udejstvovati. V Guštanju je danes okoli 40 uradnikov in okoli 500 delavcev podjetja. To število brez dvoma opravičuje eksistenco sportnega kluba, kateri bi pri-

tegnil k svojemu delovanju tudi ostalo javnost, predvsem delovno ljudstvo okraja.

Sportni klubi imajo po večini svoje sekcije, kakor šahovsko, plavalno, rokoborbo, sekcijo itd., vse to se lahko po možnosti ustvari in daje tako delavstvu možnost, da se fizično in duhovno krepi in izobrazi. Merodajni imajo besedo in upamo, da bodo storili svojo dolžnost, posebno sedaj, ko ima 3. novembra guštanski SK Slovan svoj občni zbor. —x

SLOVENSKA JUNIORSKA REPREZENTANCA

Juniorji, ki pridejo v poštev za sestavo slovenske juniorske reprezentance za tekmo s Hrvali, ki bo jutri v Zagrebu kot predigra k meddržavnemu srečanju Jugoslavija-Nemčija, so odigrali včeraj trening tekmo proti ligaškemu teamu SK Ljubljana, ojačenemu z Žigonom (Mars). Juniorji niso igrali ves čas v najmočnejši postavi ter so izgubili z 2:5 (0:3). Zvezin kapetan je določil v reprezentanco sledeče igralce: Plaznik (Amater), Rupar (Ljubljana), Tomažič (Grafika), Perharič (Ljubljana), Welle (Maribor), Sedej, Smole, Koupa, Vovk (vsi Ljubljana), Pocaj, Stalekar (oba Zeleničar). Kot rezervna igralec bosta spremljala moštvo Sončan (Hermes) ter Grošelj (Ljubljana).

s Slovenska težko-atletična zveza v Mariboru bo imela svoj 1. redni letni občni zbor v sredo, 6. novembra, ob 20. v klubski sobi hotela »Zamorca«. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi čitanje pravil, ki jih je odobrilo ministristvo za telesno vzgojo.

s Mariborska nogometna podzveza je prelozila za jutri določeno juniorsko tekmo Maribor-Rapid zaradi slabega vremena.

s Kolesarska podzveza v Mariboru bo imela v torek, 5. novembra, ob 20. v posebni sobi Kino kavarne važno sejo, na katero se zaradi zaslišanja poziva tudi Rozman Oskar.

Za slučaj smetne nezgode
so naročniki »Večernika« s posebno polico zavarovani za din
10.000.-

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 10.— Družbe, preklicil dopisovanja in ženitovanjski oglasni din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 12.— Debele tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno obljavo znaša din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma za večkratne obljave skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409 — Za vse oismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

KAM, KJE?

GOSTILNICA

katerim je bivši trgovec Anton Podlana ostal dolžan, naj se zgleda po risnici pri upravi Gaberške Slatine, Podlani. 19541-1

KVALITETNA VINA

po izbiri, sladki vinski mošt. Danes, sobota, pečeni purani in goske. Senica, Ulica kneza Koclja. 19620-1

V nedeljo

KONCERT

domače kolone, jetrne in krvave klobase, dobra svečinska in ljutomerska vina. — Vljudo vabi gostilničar, Krčevinski dvor. 19607-1

SLUŽBO DOBI

SLUGA

za hišna dela se išče takoj. Predstaviti se v Veliki kavarni, Maribor. 19492-2

IŠČEM MLINARJA

samca z mojstrskim izpitom za umetni valjni mlin. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Mlinar-samec«. 19445-2

Sprejmeta se takoj dva samostojna

MIZARSKA POMOČNIKA

za fino pohištvo. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Dobra plača«. 19416-2

BREZPOSELNI TRGOVSKI POMOČNIKI

naj se zgledajo od 16.—17. ure v »Trgovskem domu«, Maribor. 19255-2

Iščemo

samostojne in agilne

upravitelje

za naša banovinska in sreska skladišča. V obzir prihaja naš nov epohalen, za sedaj nad vse aktuelen artikel, ki se išče in plasira v masi. Povolj na cena kakor tudi neobhodna potrebnost artikla daje možnost hitrega in dobrega zaslužka ter nudi našim upraviteljem stalno in sigurno dolgotrajno eksistenco. Znanje stroke ni potrebno. Izdelek za promet je odobren od merodajnega ministrstva ter je absolutno brezkonkurenčen, ker je edinstven. Kupci so brez razlike vse ustanove, obrti, trgovine, industrije, privatniki itd. Resni interesi, kateri razpolagajo s primeranim kapitalom do 20.000 din, naj takoj pošljejo širše ponudbe s točnim opisom stanovanja kakor tudi rajona, na katerega reflektirajo ter razpoložljivim kapitalom v gotovini na »Publicitas«, Zagreb, Ulica 9, pod »Novi industrijski proizvod«. 1271

Sprejemem takoj, KROJASKEGA POMOČNIKA Taborska 2, Mlinarič. 19566-2

Sprejemem dva ČEVLJARSKA POMOČNIKA za boljše dela takoj. Keber Joško, Tržaška 1, Pobrežje. 19608-2

TAPETNIŠKI POMOČNIK se sprejme takoj. Šmigoc Alojz, tapetništvo, Celje, Mariborska cesta 21. 19584-2

Iščem

predilnega moistra

(Streichgarnspinnerei)

Ponudbe na oglasni oddelček »Večernika« pod »Tekstil«

SLUŽBO IŠČE

MLADA NATAKARICA

poštena in pridna. Želi mesto, gre tudi na deželo. Nastopi lahko takoj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19540-3

Službo

BLAGAJNIKA

ali slično iščem. Položim do 20.000 din kavicje. Ponudbe na oglasni oddelček »Večernika« pod »Prost vojaščine«. 19488-3

ŠTEPARICA

išče mesto. Slomškova 9, Studenci, Belina. 19539-3

GOSPODINJA

išče službo; izvežbana v gospodarstvu in gospodinjstvu. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19542-3

15 letno

DEKLE

bi se rado izučilo krojaške obrti. Po možnosti s hrano in stanovanjem. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19564-3

DVOSOBNO STANOVANJE

se odda. Vprašati pri hišniku, Taborska 11. 19455-5

SOBA IN KUHINJA

se odda. Studenci, Radvanjska c. 33. 19495-5

ENOSOBNO STANOVANJE

v podprilici se odda s 1. decembrom v novi hiši, Ljubljanska 24. 19533-5

DVOSOBNO STANOVANJE

s kopalnico v novi hiši, Ljubljanska 24, se odda. 19532-5

Samostojno

KUHARICO

za stalno službo išče trgovec. Nastop takoj. Predstaviti se v trgovini Gajšek, Glavni trg 1. 19574-3

VAJENCI-(KE)

UČENEC

za fino mehanično delavnico se išče. Ponudbe na trdiko Karbutz, Maribor, Gosposka ulica 3. 19538-4

STANOVANJE ODDA

Dvo- ali trisobno

STANOVANJE

z uporabo kopalnice, plin, se takoj odda. Vprašati: Glavni trg 22/I. 19452-5

DVOSOBNO STANOVANJE

s kuhinjo in vrtom se odda s posebnim vhom. se s 1. ček. 19169-5

Komfortno mansardno STANOVANJE

se odda poceni s 1. decembrom. Delavska ulica 24, 5. okraj. 19597-5

DVOSOBNO STANOVANJE

se odda s 1. decembrom. — Vprašati: Taborska ul. 22-I, vrata 6. 19580-5

SOBA IN KUHINJA

se odda Praprotnikova ul. 17. 19581-5

LEPO SONČNO SOBO

in kuhinjo v Tomšičevem drevoredu oddam boljši osebi. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19569-5

TRISOBNO STANOVANJE

renovirano, plin, elektrika, z vrtom, se takoj odda. Vprašati g. Rues, Delavska ul. 10. Cena 450 din. 19623-5

Sončno, podprilicično dvosobno STANOVANJE

s pritliklinami se odda. Aljaževa ulica 4. 19572-5

Lepo enosobno

STANOVANJE

z vsemi pritliklinami se poceni odda. Vprašati Radvanjska cesta 30-I. 19634-5

DVOSOBNO STANOVANJE

sončna lega, se odda mirni stranki brez otrok. Vprašati: Principova 9, Melje. 19615-5

DVOSOBNO STANOVANJE

z vsemi pritliklinami, parketirano, se odda za 450 din v Jadranski ul. 53. 19573-5

nov redilni prašek za svinje pospešuje apetit in hitro zdebjenje. Uspeh zajamčen! 1 zavitek REDINA stane din 8.—. Poština povzete za 1, 2, 3 ali 4 zav. din 11.—

DROGERIJA KANC

Maribor, Tyrševa ulica 1

STANOVANJE IŠČE

OPREMLJENA SOBA

s kuhinjo, ev. kopalnico se išče za takoj pri boljših zakoncih. Ponudbe pod »Dobro plačnik« na ogl. odd. »Večernika«. 19559-6

PREHRANA

GOSPODIČNA

tudi dijakinja, se sprejme poceni na stanovanje in hrano. Cvetlična 27, vrata 5. 19552-7

DVA GOSPODA

se sprejmeta v vso oskrbo. Vprašati Tezenska ulica 3, Pobrežje. 19548-7

DVE GOSPODIČNI

ali gospoda sprejemem na stanovanje in hrano. Dr. Verstovškova 42-I, blizu Žoherja. 19614-7

Maka-pecila

za gospode, dame in otroke higienično v veliki izbiri izdeluje tudi po meri poceni

„Luna“

Maribor, samo Glavni trg 2

GOSPOD

se takoj vzame na celo oskrbo. Čafova 5, II. nadstr. 19570-7

Iščem za novorojenega otroka

OSKRBO

pri boljši družini. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19567-7

SOLIDNA GOSPODIČNA

se sprejme v celo oskrbo. — Vprašati Einšpilerjeva ul. 24, dvorišče, levo, Melje. 19610-7

Sprejemem 1 ali 2

GOSPODA

na hrano in stanovanje v malo, opremljeno sobo. Stražunska ul. 17, Pobrežje. 19583-7

Sprejemem

DIJAKINJO

v lepo sončno sobo, tudi z vso oskrbo. Bližina vseh šol. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19595-7

Takoj sprejemem

DVA GOSPODA

ali gospodični na celo oskrbo. Mlinska ul. 35, dvorišče, Vprašati dopoldne. 19601-7

SOBO ODDA

OPREMLJENA SOBA

se takoj odda. Koroševa 7, I. nadstr., vrata 5. Oglasiti se od 12. do 13. ure. 19537-8

SONČNA SOBA

s kopalnico in balkonom se odda s 1. decembrom. Tomšičeva ulica 23, poleg sanatorija. 19536-8

OPREMLJENO SOBO

z uporabo kopalnice takoj oddam. Meljska c. 63, Jelen. 19534-8

Opremljena

SEPARIRANA SOBA

z 1 ali 2 posteljama, s hrano ali brez, se takoj odda. Aleksandrova 44-III., levo. 19498-8

Oddam 3 garantirano

CISTE POSTELJE

v skupni sobi trem stalno zaposlenim navadnim delavcem. Vprašati Koroška cesta 26-I. Oprešnik. 19544-8

Sprejme se

GOSPOD

na stanovanje. Meljska 59-I, vrata 7. 19553-8

Gospa sprejme

BOLJŠO GOSPODIČNO

na stanovanje s souporabo klavirja. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19555-8

SOBA S ŠTEDILNIKOM

se odda. Vprašati: Tržaška cesta 54. 19616-8

Odda se

SOBA

1 ali 2 gospodoma. Vpraša se v gostilni »Prlek«, Ulica kneza Koclja. 19617-8

OPREMLJENA SOBA

s posebnim vhom se takoj odda. Praprotnikova ulica 4, prtiličje. 19613-8

OPREMLJENA SOBA

se poceni odda za 1—2 osebi. Razlagova 20. 19578-8

DVE PRAZNI SOBI

v I. nadstropju, sončni, brez prahu, se oddata takoj. Pri merni tudi za pisarno ali obrne prostore. Pisumene ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Takoj«. 19618-8

SOBA

z 2 posteljama se odda takoj. Aleksandrova 55, prtiličje, desno, nasproti Carinarnice. 19579-8

SOBO IŠČE

Iščem

OPREMLJENO SOBO

s posebnim vhom v bližini Glavnega trga, najraje tudi s hrano. Naslov v ogl. oddelku »Večernika«. 19547-9

Zahvaljujemo

se vsem prijateljem in znancem, ki so ob preračni smrti našega nepozabnega moža, sina, brata, svaka, strica in nečaka, gospoda

inž. Hrvoja Flega

z nami sočustvovali ter nas tolažili v najtežjih trenutkih.

Naša zahvala tudi g. primariju dr. Lutmanu, ki je vložil ves svoj trud, da našemu dragemu pokojniku blaži trpljenje, nadalje vsem onim, ki so počastili njegov spomin z venci in šopki, zlasti njegovim bivšim tovarišem in praškim prijateljem, ter vsem onim, ki so ga spremili k večnemu počitku.

V Mariboru, dne 1. novembra 1940.

Zalujoča žena in ostali sorodniki.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Vsemogočni poklical k sebi srčnoljubljenega in srčnodobrega soproga, očeta, svaka, starega očeta, gospoda

Franc Babič

okrajnega tajnika v pok. in posestnika

po dolgem trpljenju, previdenega s tolažili svete vere, v 72. letu starosti.

Našega nepozabnega pokojnika bomo spremili k zadnjemu počitku v ponedeljek, dne 4. novembra 1940, ob 16. uri, iz kapele mestnega pokopališča na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo brala v torek, 5. novembra 1940, ob 8. uri, v frančiškanski cerkvi, Maribor, dne 2. novembra 1940.

Prosimo za tiho sožalje.

Posebna obvestila se ne bodo pošiljala.

ZALUJOČI OSTALI.

Najnovejša poročila iz vseh držav sveta in 100% naravno glasbo Vam prinaša

Sachsenwerk

OLYMPIA RADIO

RADIO MARIBOR D. Z. O. Z.

Prodaja na drobno in na debelo

Bogata zaloga vseh sestavnih delov za vse radioionske naprave.
Strokovni radiolaboratorij za popravila vseh radionaprav.
Garancija za vsak aparat in elektrone.

MARIBOR

GLAVNI TRG ST. 1

TEL. INTERUR. 6-48

ona

kupuje
pletanine, rokavice
nogavice, jopce in
puloverje samo
v specialni
damski modni
konfekcijski trgovini

Konfekcija
greta
maribor
graški trg

NOVOPOROČENCA
iščeta večjo opremljeno sobo
s številnikom, s posebnim vho-
dom za 1. december. Pismene
ponudbe na ogl. odd. »Večernika«
pod »Opremljena
soba«. 19624-9

APNO

dospelo
Fa. Andrašič
Maribor

LOKAL

KROJAČNICA
za gospode in dame z opre-
mo in obrtno pravico, na do-
brem mestu, se prodaja ali da
v najem ali sprejem druž-
bni. Naslov v ogl. odd.
»Večernika«. 19453-10

LOKAL ZA DELAVNICO
ali skladišče za stekleno ro-
bo iščem v mestu ali nepo-
sredni okolici Maribora. Lah-
ko tudi na dvorišču. Ponudbe
poslati na upravo »Večerni-
ka«, podr. Ljubljana, pod
»Stalna najemnika«. 19470-10

POSEST

Kupite ali prodajte vaše po-
sestvo potom realitete
pisarne

„TRIGLAV“
Maribor, Aleksandrova c. 12
Telefon 25-34

Lepo urejeno, že več let ob-
stoječo

TRGOVINO

s kanti in slaščicami, na
zelo prometni točki v Mari-
boru se radi boleznit prodaj
inventarjem in zalogo. Pri-
pravno tudi za slaščičarno
ali delikatesno trgovino. Po-
nudbe pod »Sigurna eksisten-
ca« na ogl. odd. »Večernika«. 19257-11

Prodajam lepo

SONČNO PARCELO

ob Betnavski cesti. Vpraša
se: Vodopivec, Meljska ce-
sta 63. 19549-11

Prisna

GORENJSKA AVBA

moški telovnik in ruti ugodno
na prodaj. Vprašati v trgo-
vini. Aleksandrova 6. Maribor.
19565-11

Ugodno prodajam novozgrajeno

HIŠO

na lepem razglednem kraju, z
velikim vrtom. Prodajam po
nizki ceni. Vprašati pri pe-
karni Begon. Zg. Radvanje,
Pohorska cesta. 19571-11

GOSTILNA

v Mariboru, na prometni toč-
ki, se prodaja. Jakob Štancer,
Koroška cesta 58 Maribor.
19611-11

DENAR

AKO RABITE POSOJILO

ne čakajte zadnjega trenutka
temveč javite se takoj pri za-
stopstvu hranilni posojilnic
»Moj Dom«, Maribor. Alek-
sandrova c. 64. — Priložite
znatke din 3.— za odgovor
16681-12

POSOJILO

8000 din išče drž. uradnik in
posestnik proti večkratnemu
jamstvu in dobrim obrestim.
Ponudbe pod »Posojilo« na
ogl. odd. »Večernika«. 19557-12

STROJI

PLETILNI STROJ

malo rabljen »Diamant« 15-23
z vsem priborom ugodno
prodaj. Naslov v ogl. odd.
»Večernika«. 19562-14

ŠIVALNI STROJ »SINGER«
pogreznili prodajam po ugod-
ni ceni. Ussar, Trubarjeva
ul. 9. 19576-14

POHIŠTVO-OPREMA

**SPALNICE JEDILNICE KU-
HINJE**

vseh vrst v namodernejših
lastnoročnih izdelavih dobite
v zalogi pohištva Aleksandro-
va c. 48 4311-1

POHIŠTVO!

Kar je resnica, je resnica,
predvsem je treba znati, da
se stanovanjska oprema na-
roča edino pri »Eika« mizar-
stvu, Maribor, Frančiškanska
ul. 12, ker ni vseeno, kje se
kupi pohištvo, da zadovo-
lite celo svojo družino.
19612-17

Veliko

OTROŠKO POSTELJO

prodaj. cena 160 din. Naslov
v ogl. odd. »Večernika«. 19586-17

ŽENSKI KOTIČEK

NOGAVICE

rokavice, perilo, trikotaja-
volna, pletenine. Oset »Mara«
Koroška 26. poleg tržnice.
16799-18

GOSPODINJE!

Nabavite si najnovejši, prak-
tični patentirani brisalec za
umivanje in sušenje oken.
Cena z navodilom 40 din pri
Jugopatent, Ljubljana, Dvo-
rakova 8. Telefon 42-40. Pri
predplačilu na čekovni račun
št. 14.627 Vam pošljemo
poštne prosto. Sprejememo
preprodajalce. 13544-18

POCENI ŠIVILJA

za dom se priporoča cenj. da-
mam. Naslov pustiti v ogl.
odd. »Večernika«. 19516-18

SVEŽA IN APNENA JAJCA
vedno in vsako količino do-
bavljiva po najnižji dnevni ceni
M. Fritzhand, Varaždin.
19546-18

Po stari ceni din 45.—
TRAJNI KODRI
z najnovejšim preparatom.
Garancije Salon Ferdo Ko-
sem, Meljska c. 63. 19596-18

ŽENITBE-DOPISI

DEKLE

pridno in pošteno, z lepim po-
sestvom in mesečnim zasluž-
kom želi poročiti železničar-
ja srednjih let. V poštev pri-
dejo tudi vdovci z enim otro-
kom. Ponudbe na ogl. odd.
»Večernika« pod »Tiha sreča«
19450-19

POLICIJSKI URADNIK

41 leten, rim. kat., visok in
zelo dober, slušuje v Zagre-
bu, z mesečno plačo 1750 din.
Isti je Slovenec ter bi se ože-
nil z gospodično, vdovo ali
ločenko. Ponudbe z 10 din v
znankah na »FIDES«, Za-
greb, Vlačka 66. 19589-19

VDOVA

42 letna, rim. kat., trgovka s
krajno trgovino in 2 hišama,
inteligentna in dobrošrna,
želi poročiti trgovca ki bi se
priženil, star od 35 do 45 let.
Ponudbe z 10 din v znankah
na »FIDES«, Zagreb, Vlačka
66. 19590-19

**BANOVINSKI VIŠJI URAD-
NIK**

57 let star, rim. kat., aktiven
z mesečno plačo 2750 din,
spojeno s pokojnino. Isti je
po poreklu skromen in soli-
den Slovenec. Oženil bi se z
vdovo, ločenko ali gospodič-
no. Ponudbe na »FIDES«, Za-
greb, Vlačka 66. z 10 din v
znankah. 19588-19

GOSPODIČNA

21 letna, zelo lepa, lepe po-
stave, rujava, iz provincije,
ima dedščino 250.000 din, ter
bi poročila državnega urad-
nika ali slično. Ponudbe z 10
din v znankah na »FIDES«,
Zagreb, Vlačka 66. 19591-19

**ŽANDARMERIJSKI POD-
NAREDNİK**

35 leten, r. k., Slovenec, zelo
lep, zelo simpatičen in zelo
soliden, ima 35.000 din v ne-
premičnihah, z mesečno pla-
čo 1350 din, bi poročil gospo-
dično iz mesta ali boljšo va-
ščanko iz dobre obitelji. Po-
nudbe z 10 din v znankah na
»FIDES«, Zagreb, Vlačka 66.
19592-19

POROKE:

Gospodična, 21 let stara, z
dedščino 500.000 v gotivini.
— Gospodična, 26 let stara,
r. k., z dedščino 100.000 din.
— Go. dična, 37 letna, uč-
teljica, z dedščino 100.000.
— Vdova, 35 letna, r. k., z ded-
ščino 150.000 din. — Ločen-
ka, 27 letna, z dedščino din
200.000 din ter velika izbira
ostalih. Informativne prospek-
te pošlila proti 1 din v znankah
na »FIDES«, Zagreb, Vlačka
66. 19593-19

MODERNI VOZIČKI

po vseh cenah

BOGOMIR DIVJAK
Ulica kneza Koclja 4

INTELIGENTEN GOSPOD
dobro narave, svobodne profe-
sije, zanesljiv, z odlično ek-
stencio, bi poročil gospodično
ali vdovo, staro od 30 do 35
let, inteligentno, z dobro pre-
teklostjo. Navodila z opisom
in fotografijo je poslati na
naslov Kosta Marković, pri-
vatni uradnik, Požarevac.
19622-19

ŽENITVE IN MOŽITVE
boljših krogov posredujejo
najkvalitetnejše, solidno in dis-
kretno. Odlične družinske
zveze v trgovskih, uradniških,
industrijskih, oficirskih in
vseh intelektualnih krogih.
Prospekte pošljamo proti
predplačilu 10 din v znankah
diskretno »Rezor«, Zagreb,
Pošta 3. 19598-19

LJUBLJANSKI TRGOVEC
lastnik modne manufakturne
trgovine, dobrodoče, brez
dolga, 35 l. star, želi poznan-
stva s simpatično, dobrosto-
ječo slovensko gospodično s
trgovskim duhom. Informacije
pošljamo proti predplačilu
10 din v znankah diskretno.
»REZOR«, Zagreb, Pošta 3.
19599-19

ELEGANTEN INDUSTRIJALEC
lesne stroje, Slovenec 35 let-
ten, lastnik izvrstno ideoč in-
dustrije, lepe zunanosti, želi
poročiti gospodično, temno-
lasiko, črnih oči, bela polti, iz
dobre obitelji. Informacije po-
šljamo proti predplačilu 10
din v znankah diskretno
»REZOR«, Zagreb, Pošta 3.
19600-19

KLOBUKI - SRAJCE - KRAVATE - ROKAVICE - NOGAVICE - PLETENINE

Moda Hedžet

ALEKSANDROVA 5

MAKO PERILO - PIŽAME - TER DAMSKO IN OTROŠKO PERILO

Spomnite se CMDI

STANOVANJSKA HIŠA

se odda. Ponudbe na oglašni
odd. »Večernika« pod »Do-
nos«. 19454-11

STAVBIŠČE

5600 m² v Ljubljani, 5 minut
od dolenskega kolodvora, se
ugodno prodaja. Vprašati v
ogl. odd. »Večernika«. 19477-11

HIŠA

z vrtom se ugodno prodaja.
Primeren za obrtnika ali upo-
kojenca. Naslov ogl. odd.
»Večernika«. 19535-11

V Dobravi se prodaja

HIŠA

sestoječa iz sobe, kuhinje in
vrtja za 18.000 din. Vprašati se:
Bohine Filip, Dobrava 22.
19575-11

**PRVORAZREDNO RESTAV-
RACIJO**

in kavarno v najstrožjem za-
grebskem središču, izvrstno
idolčno in renomirano z najbo-
ljšo publiko, prodajamo z mo-
dernim komfortno opremo,
letno teraso, z velikimi pro-
stori, v polnem obsegu, za
225.000 din. Poslovalnica Pav-
leković, Zagreb, Ilica 144.
19604-11

POSOJILO 100.000 DIN

iščem proti visokim obrestim.
Ponudbe pod »10 kratna ga-
rancija« na ogl. odd. »Več-
ernika«. 19587-12

6000 DIN POSOJILA

iščem na novo obrtno hišo
pri Mariboru. Naslov v vseh
poslovalnicah »Večernika«
19613-12

OBRTI-TRGOVINA

TRGOVCI POZOR!

Fino čajno maslo kg po 38
din se prodaja v lepih zavojih.
Dnevno sveže. Večja naročila
poseben rabat. Prijavi v tr-
govini na Tržaški c. 2.
19489-13

KRZNARSTVO

VELIKA IZBIRA KOŽUHOVINE
P. SEMKO
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

KRZNARSTVO

PRODAM HIŠO

3 stanovanja, vrt, tik mesta.
Naslov v ogl. odd. »Večerni-
ka«. 19531-11

Prodajam

DRUŽINSKO HIŠO

(soba, kuhinja, klet, pralnica,
vrt) in načrt za prizidavo so-
sobe in kuhinje. Bogovič, Po-
brežje, Gubčeva 8. 19324-11

Prodajam kompletno mehanič-
no in ključavničarsko

ORODJE

sestoječe iz strojev in stru-
žnice. Cena 22.000 din. Ponud-
be na ogl. odd. »Večernika«,
Maribor, pod »Mehanični in
ključ. Inventar« 19582-11

Prodajam

POSESTVO

z inventarjem takoj Vprašati
Sp. Hoče 104. 19619-11

ZAGREBSKI BIFE

na najprometnejši točki v Ili-
ci, dobrodoče z velikim pro-
metom, z živili in piščico, pro-
dajamo z 2 sobnim lokalom in
skupno opremo, zasigurno
solidno najemino in velikim
prometom za ceno 29.000 din.
Poslovalnica Pavleković, Za-
greb, Ilica 144. 19605-11

HOTEL

restavracijo in kavarno, novo
zgrajeno, v najprometnejšem
bosanskem mestu z 20 soba-
mi, velikimi komfortnimi, mo-
dernimi prostori, hladno in
toplo tekočo vodo, letno te-
raso, garažo, oddajamo v na-
jem za par let agilnemu stro-
kovnjaku. Poslovalnica Pav-
leković, Zagreb, Ilica 144.
19606-11

»KERAMIKA«

Ilišni posestniki in najemni-
ki, pregledajte Vaše peči in šte-
dilnike, predno nastopi zima.
Vsa pečarska in keramična
dela izvršuje solidno in po-
ceni Anton Rajšp, Maribor.
Orožnova 6, kjer si lahko
ogledate veliko zalogo. Prvo
vrstne ploščice ter peči —
Stavbeniki in pečarji popust.
5212-13

PONIKLANJE

pokrovanje predmetov vseh
vrst dobro in poceni pri »Ru-
da«. Maribor, Trstenjakova
ulica 5. 6177-1

KOSITER (ZINN)

kupujemo po najvišji ceni.
Livarna zvonov, Maribor,
Aleksandrova cesta. 19444-13

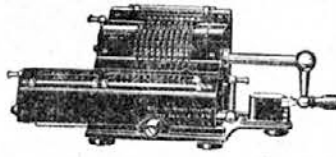
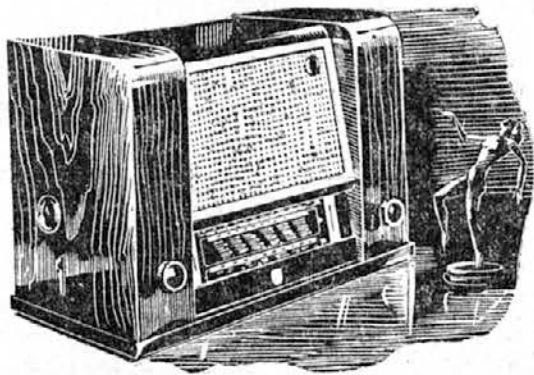
Cenjenim odjemalcem vljudno sporočam, da sem svojo manufakturno trgovino

tekstilna Škerbinek

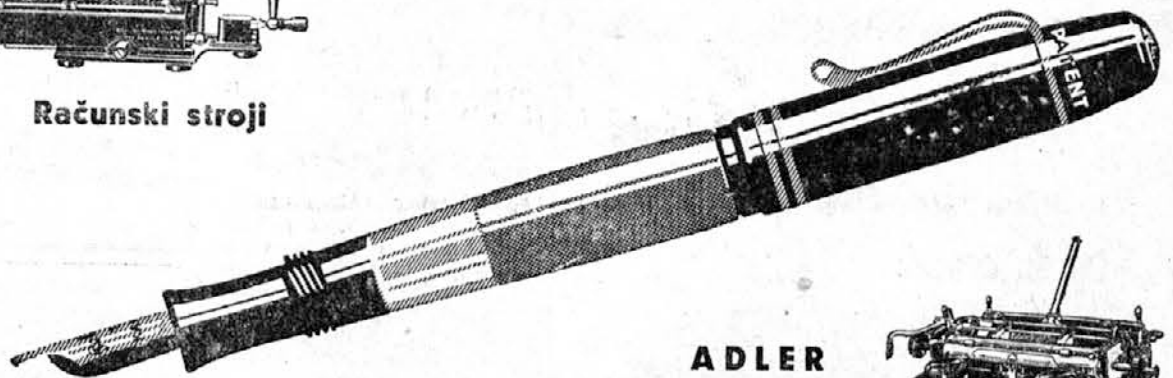
preselil v lastno hišo na Kralja Petra trg 1.
ter sem isto z današnjim dnem na novo odprl. Za obilen obisk ter nadaljnje cenj. zaupanje
se priporočam

JOS. ŠKERBINEK.

PHILIPS RADIO

Računski stroji

ADLER
RHEINMETALL
pisalni stroji

Ivan Karbeutz, Maribor, Gosposka 3, Tel. 26-42

Ali že veste

Kneza Koclja ul. 6, tel. 28-01

da Vam

Herička Pavel

pečarsko in keramično podjetje nudi najboljšo in največjo izbiro pečarskih in keramičnih izdelkov po zmerno nizkih cenah ter se Vam toplo priporoča

Moderne slike

za legitimacije in portrete izvršuje najhitreje in najceneje

FOTO JANA

Sodna ulica 1, nasproti Bate

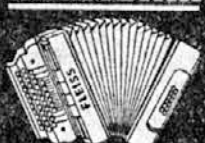
Izgubil se je Črni ovratnik

iz kožuhovine od Mejne ulice do kaznilnice. Pošten najditelj naj ga izroči proti dobri nagradi Mejna ulica 43.

GLASBILA

Prodaj elegantno **TOLKALO (Schlagwerk)** kakor tudi kontrabas in koncertni arhiv. Vprašati Koroška cesta 46-I. 19545-20

IZDELOVANJE HARMONIK

JOS. FLEISS LJUBLJANA TYRŠEVA C. 35 ZAHTEVAJTE CENIK

SIRITE »VEČERNIK«!

POUK

NEMŠČINA. ITALIJANŠČINA. FRANCOŠČINA po lahki, hitri metodi. Individualen pouk. Zanimen uspeh Gregorčičeva 3. pritičje, desno (nasproti realke). 19550-21

VOZILA

»STEYER« 200. LIMUZINA še nov voz, se prodaja, Vlašič, Jurčičeva ul. 8. 19527-22

Prodaj popolnoma novo **MOTORNO KOLO** Saks 100 ccm z Dunlop-pnevmatiko. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19466-22

OTROŠKI VOZIČEK globok, dobro ohranjen, na prodaj. Cirman, Koseskega ulica 18. 19551-22

OTROŠKI VOZIČEK na prodaj. Gosposka ul. 23. 19543-22

Proda se poceni dobro ohranjen, globok

OTROŠKI VOZIČEK Mejna ul. 10, Maribor. 19554-22

Malop rabljeno **ŽENSKO KOLO** kužim takoj. Keber Joško, Tržaška 1, Pobrežje. 19609-22

PRIDELKI

BELI KROMPIR po din 140.— za 100 kg oddaja Kmetijska družba, Maribor, Meljska c. 12. 19427-23

ŽIVALI

MLAD VOLČJAK se je zatekel. Lastnik naj vpraša v ogl. odd. »Večernika«. 19563-24

MLAD PES VOLČJAK se je izgubil. Sliši na ime »Rise«. Oddati ga proti nagradi v Gosposvetki ul. 23. pritičje, levo. 19568-24

Vsakovrstne

odpadke papirja in cuni

kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah

B. Železnik

trgovina vseh vrst surovin **Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16** Nakupovalnice: Maribor, Kopališka in vogal Ptujke—Tržaške ceste (Gustinčič)

RAZNO

KAJENJE ŠKODUJE VAŠEMU ZDRAVLJU

»NIKOTINOL« neškodljivo zanesljivo sredstvo odvadi v 2—3 tednih kajenja tudi najstrastnejše kadilce. Cena velika steklenica din 70.—, mala din 60.— Po povzetju razpošilja Jugopotent, Ljubljana, Dvořakova 8. Sprejemno preprodajalce. 13542-1

SLIKE ZA LEGITIMACIJE IN POTNE LISTE NAJHITREJE

a kljub prvovrstni izpeljavi le najceneje samo pri Foto-Kieser, Maribor, Vetrinjska ul. 30, vis-a-vis Grajskega kina. 17889-28

KMETOVALCI POZOR!

Kar je bilo nekda, to velja tudi danes. Uporabljajte staro, vsestransko preizkušeno sredstvo **redilni prašek za živino**, posebno za prašiče »MASTE LIN« zakonito zavarovana znamka. Samo poskusite in prepričali se bode! Dobi se v vseh trgovinah na deželi in v glavni zalogi, Ivan Magdalenc, Rače. 28769-28

POTREBUJETE NUJNO!

Silke za legitimacije in potne liste. Dobite jih takoj izgotovljene. Dobro, poceni pri Foto Kieser, Vetrinjska ul. 30 — nasproti Grajskega kina. 18584-28

Redilo za svinje

preizkušeni prašek za svinje, ki vsebuje tudi ribjo moko, naglo redi Vaše svinje in jih dela odporne proti boleznim. 1 paket 8.—, 1 kg 25.—, po pošti s povzetjem 15.—, ozir. 35.— din. Glavna zaloga: Lekarna pri Zamorcu, Maribor, Gosposka 12.

VINSKE SODE od 26, 32, 57, 91, 110 litrov prodaj. Maribor, Taborska ul. 7. 19560-28

NAMIZNI ŠTEDILNIK rabljen, dobro ohranjen, kupim. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19556-28

VAŽNO ZA VSAKOGAR!

Pred nastopom zime naročite nove ali dajte popraviti Vaše peči in štedilnike pri prvovrstnem pečarskem podjetju. Stalno velika zaloga najnovejših modelov peči, štedilnikov in stenskih oblog. Pečarstvo Strašek Gustav, Maribor, Tyrševa ulica 12. 18218-28

GONILNI JERMEN (Treibriemen) se prodaja. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19558-28

Proda se KONKURZNA MASA

Belcerja Ivana, trg. v Celju, sestojeca iz inventarja za trgovski lokal ter raznih spečarijskih artiklov. Pojasnila daje odvetnik g. Stante Jernej v Celju. 19585-28

GOSTILNO dam natakariji s primerno kavčico na račun ali v najem. Naslov v vseh poslovalnicah »Večernika«. 19602-28

SOBNA PEČ skoraj nova in sportni voziček radi selitve poceni prodaj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 19561-28

Ugodno prodaj **ŠTEDILNIK** peč. voz in črpalko za vodnjak. Naslov v poslovalnici »Večernika«, Celje. 19594-28

Kerzmarstva

Julijana Šoper Maribor, Glavni trg 9

Izdelovanje vsakovrstnega krzna ter sprejem surovih kož za strojenje in barvanje. Velika izbira vsakovrstnega krzna.

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BRESPLAČNI CENIK

Prodaja v Mariboru
V. Weixl
in sinova
Jarčičeva 8

Krojači!

Šivilje!

NAJNOVEJŠE MODNE JOURNALE

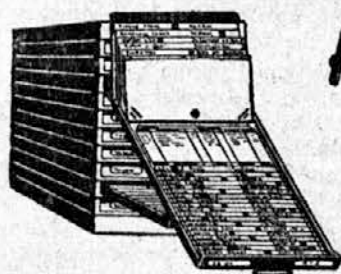
stalno na zalogi
Knjigarna in papirnica
Tiskovne zadruga
Maribor, Cankarjeva 1
Telefon štev. 25-45

Šivalne stroje in kolesa

prodaja poceni in na male mesečne obroke

Rupert Draksler

MEHANIČAR, MARIBOR, VETRINJSKA UL. 11 Prezema vsa popravila šivalnih strojev in koles kakor emajliranje, ponikanje in pokrovanje po najnižjih cenah.

Kartoteka:

preglednost
točnost
enostavnost
zanesljivost
in cenovitost

>Safra< MARIBOR
Gregorčičeva 24

Tel. 25-10

Vse za šola in pisarna

v TISKOVNI ZADRUGI

Cankarjeva 1 - Telefon 25-45.

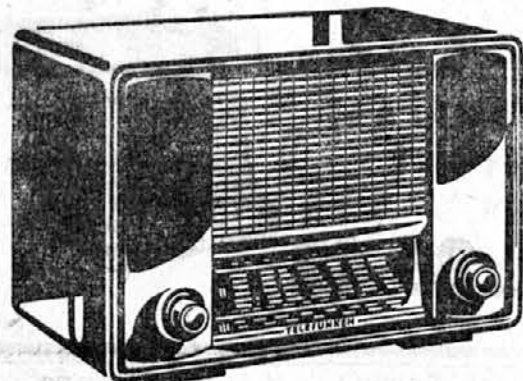
Veliko izbiro jesenskega blaga

v češki in angleški kvaliteti po znano nizkih cenah

za moške obleke in plašče, damske kostume in plašče, hubertuse, oficirske in železničarske uniforme ter krojaške potrebščine dobite samo v

Češkem magazinu
Maribor (pri glavni policiji)

Dakle še imate aparat iz nove pašilke po starih nizkih cenah

TELEFUNKEN

RADIO STARKEL

Specialna trgovina radio aparatov in električnega materiala • Maribor, Trg Svobode 6, telefon 26-85

Novost za mizarje in pleskarje

najnovejša prirodna imitacija lesa je

„GUPFO“
odtisni papir (Abziehpapier), s katerim se glasom priloženega navodila izdelava vsako vrsto lesa. Ni razlike med imitacijo in naravno barvo lesnega furnirja. Na zalogi 12 različnih vrst lesa. Zahtevajte brezplačne vzorce. Iščejo zastopnike.

Ziegler Peter
Apatin Bačka

Sipak
Kostanje
Orehe
Jabolka

kupujem po najvišji dnevni ceni

Josipina Bole

sadje in zelenjava en gros, Maribor, Koroška 20, dvorišče

Continental

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT

Maribor, Vetrinjska ul. 30
Ljubljana, Prešernova ul. 44

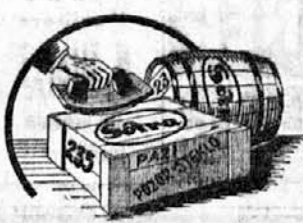
Najnovejši modeli Najnižje cene
Ceniki franko

otroških vozičkov, dvokoles, in delov, šivalnih strojev, prevoznih trikotnikov, pnevmatike pri

„TRIBUNA“ F. B. L., MARIBOR

Aleksandrova cesta 26 • LJUBLJANA, Karlovska c. 4

Štampiljke

Signurna barva

za signiranje zabojev, vreč, sodov, kož, kamenja itd.

Štampiljke iz gumija in kovin

Sotra

Maribor, Gregorčičeva ulica 24 • Telefon 25-10

Pozor dame, katere barvate lase!

Ali želite popolno barvanje las — zahtevajte izrecno, da se Vam lasje barvajo z odlično prirodno IMÉDIA barvo trdke Oréal iz Pariza.

Izvedeli smo, da se pod imenom Imédia često barvajo lasje z drugo barvo, akoravno stranke zahtevajo Imédia.

Da se obvarujete še nadalje takih postopkov je najboljšje, da se sami prepričate ali je bila uporabljena Imédia, ali ne.

1. Na vsaki steklenici Imédie se nahaja originalna etiketa z imenom producenta, t. j. trdke ORÉAL in nazivom barve, t. j. IMÉDIA št. 2., a nad tem je manjša etiketa s številko in nazivom nianse.
2. Na vsaki steklenici Imédie se nahaja sledeča etiketa:

»Odobreno po Ministrstvu narodnog zdravlja br. 20902 od 16. IX. 1936.«

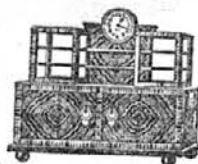
Ako želite barvanje z Imédia, odklonite vse, kar nima zgornjih treh etiket, ker to ni prava Imédia št. 2.

Na zahtevo pošljemo vsaki dami knjižico o barvanju las.

L'OREAL-31

Zagreb I.

Pošt. pretinac 3

Spalnice, jedilnice, kuhinje

vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavih dobite v zalogi pohištva. Maribor, Aleksandrova cesta št. 48.

Moški! Pri spolni slabosti

(spolni impotenci) poizkusite hormone pilule

HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. (tel. 5846-34)

Iščemo posestva

(parcele ali hišo) v mestu ali v najbližji okolici mesta. — Pismene ponudbe najkasneje do 7. novembra t. l. pod šifro »Solnce in zrak« na upravo lista.

Steznike

po meri dobite samo v prvovrstni in zato edino upravičeni specialni trgovini (delavnici)

Novi naslov:

I. Kocmut, Meljska cesta 1

Ivan Kravos

Maribor

Aleksandrova 13

Telefon št. 22-07

Širite „Večernik“!

Brezplačno Vaša usoda!

Ta veliki dobrotnik človeštva, popularno znani raziskovalec v panogi človeških ved daje brezplačno velika in značilna prerokovanja Vaše usode, katere napovedi izjavljajo veliko in nesluteno senzacijo po vsem kulturnem svetu. On Vam bo pomagal, in Vi boste srečni, zaupajte se mu, da Vam prerokuje vznemirljiva dejstva, ki bodo srenjenila tok Vašega življenja in ki bodo pomagala, da pridete do velikega dobika in vsakega zaželjenega uspeha, on bo našel in očrtal vse glavne smerice Vašega bodočega življenjskega pota. Poznavajoč današnje čase, borbo in težnjo človeštva, se je odločil da omogoči narodu vseh slo-lev s pomočjo te znamenite vede, gojiti velike upe

za srečno življenje in vsakomur bratsko pomoči in mu pokazati pravo in nepogrešno pot, po kateri se bo kretal in na kateri način lahko vsaka oseba doseže pravo srečo in blagostanje kajti večina naroda in posamezniki so neodporni pred udarci težke in neusmiljene usode, a da bi bila vsakomur jasna pot, je potrebna pomoč in prave, da se bo tedaj človek duševno in telesno okrepil in dosegel vse svoje drage želje, kajti vsi prebivalci tega PLANETA zaslužijo, da za časa svojega zemeljskega življenja dožive in občutijo vse uspehe in radosti v življenju, na če ste siromašni, bolni, po vojni iztrgani ali če ste bili razočarani v ljubezni ali preživljali težke življenjske nade, razne izgube, ali duševno potni, sal imate vsi svoje nedostanke, vsi boste samo tem potom dosegli svoje velike cilje.

Vsakomur hoče napovedati uspehi in srečo v bodočnosti, preteklosti, sedanjosti, karieri službi, vedi, politiki, bogatenju, ljubezni, zakonu, loteriji, potovanju, nasledstvu, zdravju, dedščini, sodnih sporih, spekulacijah, nenadnih dobikih, vsakomur bi dal strokovne pismene nasvete, ki mu bodo koristili vse življenje ter odgovore na vsa tajna zainteresirana vprašanja, ki mu jih lahko zaupate brez vsakega obotavljanja. Tolmači Vaše zračilne navade, odkriva tajne Vaših velikih sovražnikov in prijateljev, predvideva razne nevarnosti, nesrečne slučaje in slinčo

Horoskop se pošlje vsakomur v največji diskreciji. Mnogoštevilne izjave hvalečnosti dosejajo dnevno iz vseh krajev sveta, kar dokazuje izredno zaupanje v točne napovedbe in so temu slavnemu predstavitelju astrologije izrečena priznanja od največjih osebnosti velikih učenjakov, umetnikov, književnikov, filozofov, velikih politikov in zmagovalcev na vseh vojni in diplomatskih poljih.

Znameniti biro »Radosavljevič« je najbolj razvit, najbolj popularen največji in najbolj poznan po vsem svetu ter si je pridobil veliko zaupanje v vseh slojih naroda, v vseh krajih sveta, ter prinašalo vsi listi v Evropi njegovo biografijo, ker je v istini največji astrolog današnjega modernega časa v pravem pomenu besede vzvalovil in vzbudil milijone duš vsega naroda, ker je zares pomagal narodom obeh polov, narodom vseh slojev ter poznal celo človečanstvo njegova dela ki se postavil v službo naroda, da vsakomur pomaga, da postane zmagovalac na raznih poljih in da vsakdo čuti veliko in pravo življenjsko radost, ker je astrologija i velikim i malim ljudem skozi vse vekove pomagala in jih osrečevala ker ima ta narstarejša veda v zgodovini velike zasluge in se morelo vse generacije, rojene izmed leta 1857. in 1931., obrniti za horoskop na Radosavljevičev naslov samo postopati je treba točno po navedenih navodilih.

Pošljite še Vi svoj čitljiv, točen in lastnoročno pisan naslov, označivši spol, dan, mesec in leto Vašega rojstva z 10 din v denarju ali 15 din v znakah na račun stroškov. Klienti iz inozemstva 20 din v gotovini

Naslov: Astrološki biro Radosavljevič, poštni predal št. 1 Sonot, Dunavska banovina, Lugoslavlja.

Zbirajte odpadke

Staro železo, baker, medenino, svinec, cink, star papir, cunje, krojaške odrezke, tekstilne odpadke, glazevino, ovčjo volno, govejo dlako kupule vedno po najvišjih cenah Arbeiter, Dravska ul. 15. Tel. 26-23.

M. Ugerjev sin,

Maribor, Gosposka ulica 15

V poljubni izbiri

dobite vse slagerje, plesne, narodne s harmoniko na domačih gramofonskih ploščah že po din 40.— Zahtevajte brezplačne seznane.

Glavno zastopstvo za Maribor Meinel & Herold

lšče se zmožen

gostilničar

za novo ustanovljeno restavracijo na prometnem kraju v Banjaluki. Ponudbe na Ilijaš Omerbegović, geometer, Banjaluka. 1253

POSOJILNICA NARODNI DOM

v Mariboru z. z. o. t. • najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

REZERVE BLIZU DIN 12.000.000